

„Az emberi közösség és az egyén egyaránt a
múltban mélyen gyökerező jelen és a számára
kívánatos jövő feszültségében éli életét.”
(Hársing László)

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Sály Község Önkormányzata

2023.

Tartalom

Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	13
Célok	13
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	16
1. Jogszabályi háttér bemutatása	16
2. Stratégiai környezet bemutatása	16
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	48
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	84
6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége	92
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	101
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	106
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	107
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	108
1. A HEP IT részletei	108
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	108
A beavatkozások megvalósítói	109
Jövőképünk	110
Az intézkedési területek részletes kifejtése	112
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3. Megvalósítás	130
A megvalósítás előkészítése	130
A megvalósítás folyamata	130
Monitoring és visszacsatolás	132
Nyilvánosság	132
Érvényesülés, módosítás	133
4. Elfogadás módja és dátuma	134
Hiba! A könyvjelző nem létezik.	

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet rendelkezéseivel Sály Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Sály község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Mezőkövesdi kistérségben. A Bükk hegység déli lábánál fekszik, a 3-as főúttól 6 kilométerre egy völgyben.

Sály és környéke a bronzkor óta lakott vidék. A falu körüli domb- és hegytetőkön máig egykori romok, föld- és kőépítmények maradványai látszanak vagy sejthetők.

Az országnak ezt a vidékét, amelyet a Nyárád- és az Eger-patak ölel körül honfoglalás kori hagyományaink Örsúr földjeként tartják számon.

Erről Anonymus így fogalmazott a Gesta Hungarorumban:

„Azután Árpád vezér és nemesei innen felkerekedve a Nyárád vizéig vonultak, s táborot ütöttek a patakok mellett attól a helytől kezdve, amelyet most Kácsnak mondanak. Árpád itt nagy földet adott Ócsádnak, Örsúr apjának. Örsúr, a fiú aztán ott, annak a folyónak a forrásánál várat épített, amelyet most Örsúr várának hívnak”.

A vidéket az Örsúr nemzetség Váraljai ága lakta. A falu határában állt egykor Váralja település, melyet az itt végzett ásatások is alátámasztanak. Az első lakóházak már a 10. században álltak, s attól kezdve folyamatosan használták a települést. Valószínűleg a török korban pusztult el.

Az Örsúr nemzetség leszármazottainak nemzetségfői központja Sály határában, a Lator-patak forrásától (amelyet ma is Vizfőnek neveznek) körülbelül háromszáz méterre levő hegy tetején azonosították. A nemzetség monostora Kácsra épült fel, de a nemzetségi ágak egy-egy vára Kácsra és Sályban található.

Sály nevét az oklevelek 1348-ban említik először.

1596-ban, Eger elestekor Sály is a török pusztítás áldozatává vált, akik felégették a falut. A megmaradt lakosság a Tarizsa hegy oldalába vágott pincelakásokban húzódott meg, s a környéken portyázó törökök támadásai miatt sokáig nem tértek vissza a lerombolt faluba.

¹ Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció, Településkép védelme, Településképi Arculati kézikönyv

Az 1700-as években Szepessy Pál volt Sály birtokosa.

1713-ban Szepessy Pál itteni birtokát Szepessy János kapta meg örökségként, s övék volt egészen a 20. századig.

A 20. század elején a volt Eötvös birtok földesura Gorove László, és (a Seckendorf, előtte Négyesy, Szepessy birtok) Knöpl Anna birtoka volt.

Hírességek:

- Itt járt három évig elemi iskolába Gárdonyi Géza, akinek az édesapja az 1848–49-es forradalom és szabadságharc honvédjeinek készített fegyvert, később uradalmi gépész lett. Ide Sályba is gépésznek és kovácsmesternek szegődött.

A Gárdonyi család 1860-1873 között itt lakott a faluban. Az író később több művében is megörökítette Sályt.

- Eötvös József író, államférfi itt élt és dolgozott a faluban 1837 végén és 1838-ban. Itt nagyapja birtokán kezdte el írni A karthauzi című regényét is.
- Solymossy Sámuel irodalomtanár itt született 1817-ben.
- Balla Károly színművész, író, lapszerkesztő 1803-ban itt született Sályban.

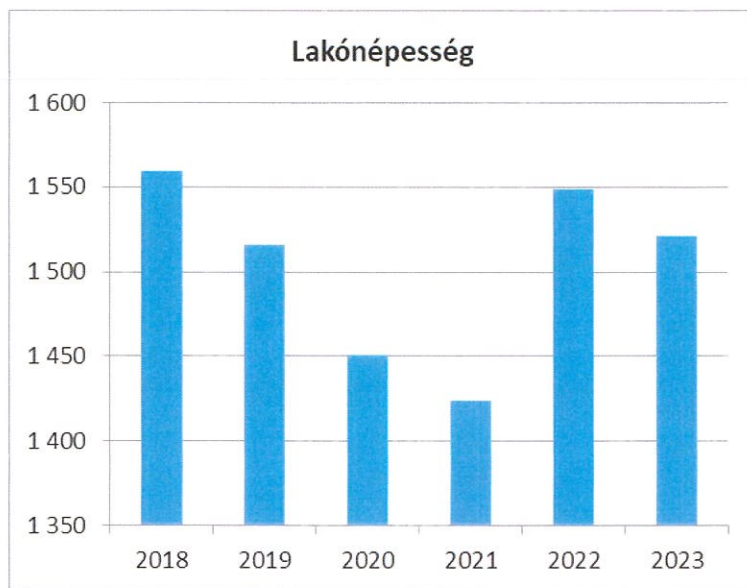
A település lakónépességének, állandó lakosságának bemutatása, korcsoportok szerinti megoszlása, öregedési index, természetes szaporodás alakulása.

Lakónépesség:

Amint az a táblázatból is kitűnik a lakónépesség száma évente intenzíven csökken, annak ellenére, hogy a lakosság lélekszámához viszonyítottn az élve születések száma az országos átlaghoz viszonyítottn jónak mondható. Összevetve a 4. sz. táblázattal, ennek oka magyarázható a folyamatos elvándorlással. Az elvándorlás 2021. évre a 2016. évhez viszonyítottn megduplázódott. Az önkormányzatnak hiába való volt minden igyekezete ennek megfékezésére.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2018	1 559	bázis év
2019	1 516	97,24%
2020	1 451	95,71%
2021	1 424	98,14%
2022	1 549	108,78%
2023	1 521	98,19%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A magyar népesedési helyzetet hosszabb idő óta kedvezőtlen demográfiai mutatók, negatív tendenciák jellemzik. A népesség létszámának közel harminc éve tartó csökkenése alapvetően a születések igen alacsony számára és az európai viszonylatban kiemelkedően magas halandóságra vezethető vissza. A kedvezőtlenül alacsony gyermekvállalási mutatók összefüggésben vannak azokkal a változásokkal, amelyek a *párkapcsolatok* pluralizálódása terén az elmúlt évtizedekben végbementek. A változás röviden a házasságkötések számának visszaesésével és a házasság nélküli együttélések terjedésével jellemezhető. A házasságkötések száma húsz év alatt 47%-kal csökkent és a jelenlegi arányszámok alapján a nőknek várhatóan csak 40%-a fog házasságot kötni, míg 60%-uk *de jure* hajadonként fogja leélni az életét. A házasságkötések csökkenésével párhuzamosan egyre több pár választja az együttélés lazább, tartós kötelezettség-vállalást elkerülő formáját, az élettársi kapcsolatot. Míg korábban a házasság nélküli együttélések az idősebb, korábbi házasságukat felbontó férfiakat és nőket jellemezte, addig a 90-es évektől kezdődően elsősorban a nőtlen és hajadon fiatalok tartós párkapcsolati formájává vált.

A településünkön még 2007. évben 2.186 fővel számolhattunk, 2011. évre 101 fővel csökkent a népességszám, ez közel 5 %-os csökkenést jelentett. Sajnos a lakosság számának csökkenése nem stagnált, hanem egyre inkább nagyobb méreteket öltött. 2018. január 1-jén az állandó lakosok száma 1594 fő, 2021. évben már csak 1457 fő, ez még erőteljesebb mértékű csökkenés, 8,59 %-ra tehető. A lakosságszám a 2007. évihez viszonyítva 2022-re 33 %-kal csökkent.

A fiatalok körében egyre népszerűbbé váló együttélési forma azonban nem jelent végleges életforma választást, inkább „próbaházasságnak” fogható fel, vagyis az együttélést hosszabb-rövidebb idő után a kapcsolat legalizálása, a házasság megkötése követ.

A házassodási hajlandóság csökkenése, a válással végződő házasságok növekvő aránya, az élettársi kapcsolatok terjedése több szempontból is kedvezőtlenül hat mind a népesedési mutatókra, mind a társadalom értékrendjére, működőképességére, jövőjére.

A házasságkötések számának drasztikus visszaeséséből adódó hiányt az élettársi kapcsolatban élők száma nem kompenzálja, következésképp emelkedik azoknak a férfiaknak és nőknek az aránya, akik egyedül, tartós párkapcsolat nélkül élnek. Az élettársi kapcsolatok nagyobb valószínűséggel bomlanak fel, mint a

házasságok. A házasságkötés nélküli együttélések terjedése következképp fokozza a családok instabilitását, növeli a párkapcsolatok felbomlásának valószínűségét.

A házasságon kívüli születések számának meredek emelkedése településünkre is jellemző, elsősorban az élettársi kapcsolatok terjedésével függ össze. A nem házassági együttélések nagyobb bomlékonysága miatt emelkedik az egyszülős családok részaránya.

Az így kialakult helyzet nemcsak a gyermek fejlődését, az egyedül maradt szülő munkaerő-piaci lehetőségeit, pszichikai és anyagi helyzetét érinti hátrányosan, de a társadalomból is jelentős szociális, anyagi ráfordítást igényel.

Az utóbbi 5 évben a családtámogatási rendszer kedvezőségei miatt (CSOK, Babaváró hitel) a házasságkötések száma valamelyest javuló tendenciát mutatott. A folyamatosan fogyó népességszám ellenére évi átlagban 10 házasságkötéssel számolhattunk.

A gyermekvállalási hajlandóság országos szinte csökkenő tendenciát mutat.

Napjainkban a magyar nők átlagosan 29,1 éves korukban vállalnak gyermeket, ami több mint 4 évnyi emelkedést jelent az 1970-1980-as évek gyermekvállalási gyakorlatához képest. Az átlagéletkor kitolódása magában hordja a lehetőségét annak, hogy az idősebb életkorban sor kerül a fiatalabb életkorban lemaradt szülések bepótlására, de az adatok alapján ennek egyre kisebb a valószínűsége. Prognosztizálható, hogy a tervezett szülések egy része véglegesen meghiúsul, a kívánt gyermekek egy része soha nem születik meg.

Az alacsony születésszámnak a korösszetételre, a népesség öregedésére, a nyugdíj és egészségügyi kiadásokra, a munkaerőpiacra és végső soron a gazdasági növekedésre gyakorolt negatív hatása miatt kényszerültek a családoknak nyújtott állami támogatások számottevő növelésére.

A demográfiai öregedés legfontosabb társadalmi kihívása az, hogy a nyugdíjrendszer fenntartható legyen, hogy az idősek anyagi helyzete tükrözze a korábbi munkaerő-piaci pályafutás eredményeit, ugyanakkor széles rétegek számára biztosítva legyen egy minimális jóléti szint, illetve az idősek hozzáférjenek azokhoz az egészségügyi, szociális és egyéb szolgáltatásokhoz, amelyekre szükségük van.

A nyugdíjrendszer fenntarthatóságának feltétele, hogy a lehető legtöbbsen a nyugdíjkorhatár elérése után kerüljenek a rendszerbe, illetve, hogy az aktív korú korosztályoknak minél nagyobb aránya legyen a munkaerőpiac aktív tagja.

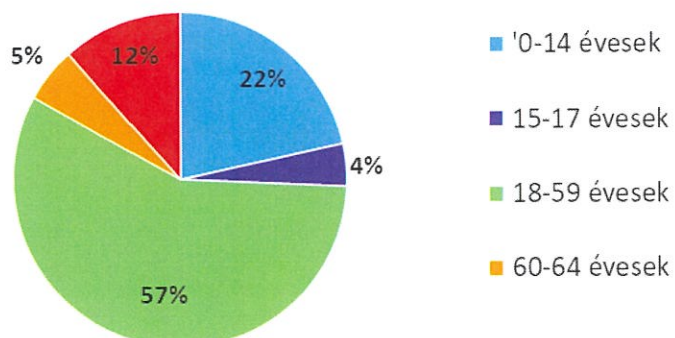
Az egyének minél hosszabb munkaerő-piaci pályafutása értelemszerűen nem csupán társadalmi, hanem egyéni érdek is, hiszen a nyugdíjak összege a keresetektől és a munkaerő-piaci pálya hosszától is függ. (Forrás: NFFT Műhelytanulmányok)

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)

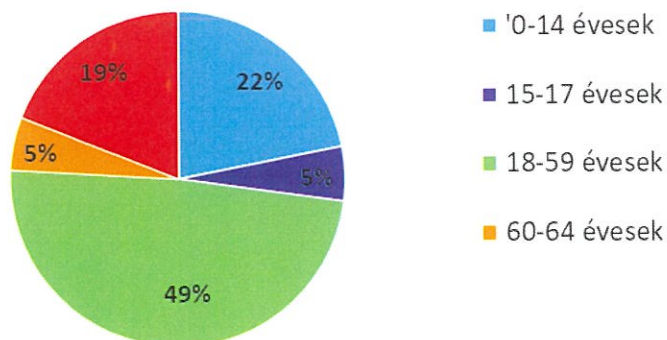
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	807	878	1685	47,89%	52,11%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			58	3,44%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	174	192	366	10,33%	11,39%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	33	46	79	1,96%	2,73%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	464	428	892	27,54%	25,40%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	43	45	88	2,55%	2,67%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	93	167	260	5,52%	9,91%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

A lakónépesség tekintetében a településen fogyó tendenciával kell számolni. Ez a közel 20 éve elkezdődött elvándorlásból tevődik össze, a településen munkalehetőség nincs, illetőleg nagyon minimális, a közösségi közlekedés elégtelen. Sajnálatos módon az elvándorlási folyamat már nemcsak a munkaképes korú lakosság körében erősödik, hanem az inaktív korosztályban is felerősödött.

Az idősebbek különböző korosztályaiban a férfiak és a nők aránya eltérő, ami alapvetően a nemek közötti eltérő halandósággal magyarázható. Az elmúlt évtizedekre tekintve a legjelentősebb változás, hogy a nők aránya minden korosztályban egyre nagyobb lett, és minél idősebb korosztályt nézünk, annál dinamikusabb ez a növekedés.

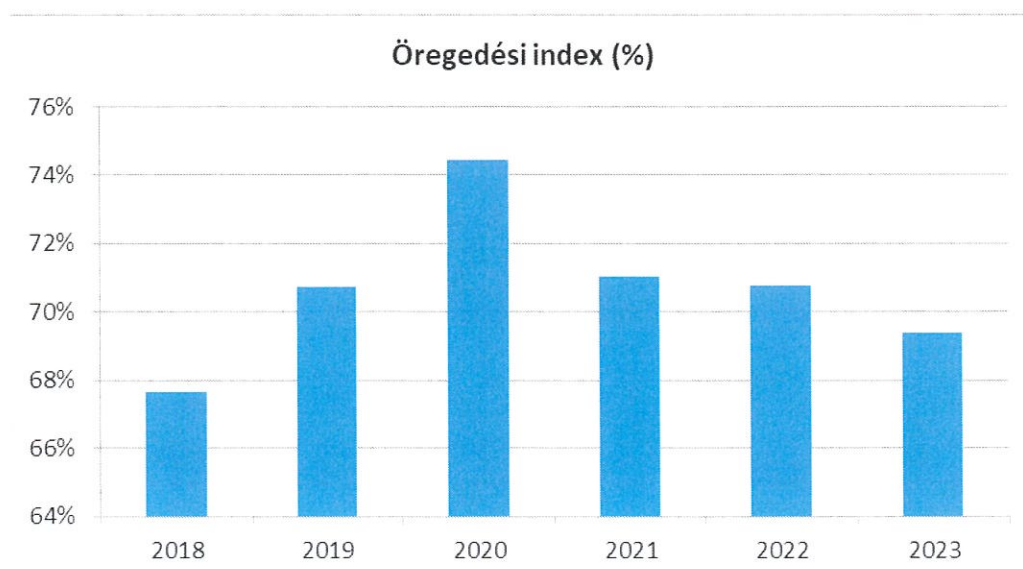
A lakónépesség a településen a kedvező öregedési index mellett is fogyó tendenciát mutat, ez a közel 15-20 éve elkezdődött elvándorlásokból tevődik össze, mivel a településen munkalehetőség nincs, a közösségi közlekedéssel is problémák voltak.

Az idősebbek különböző korosztályaiban a férfiak és a nők aránya eltérő, ami alapvetően a nemek közötti eltérő halandósággal magyarázható. Az elmúlt évtizedekre tekintve a legjelentősebb változás az, hogy a nők aránya minden korosztályban egyre nagyobb lett, és minél idősebb korosztályt nézünk, annál dinamikusabb ez a növekedés.

Öregedési index:

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	268	396	67,68%
2019	266	376	70,74%
2020	271	364	74,45%
2021	260	366	71,04%
2022	252	356	70,79%
2023	247	356	69,38%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index praktikus mutatószám, mert időben, térben könnyen összehasonlíthatóan fejezi ki a népességben történő változást. Ugyanakkor a változások okait további elemzésekkel kell feltárni. Így például az öregedési index növekszik, ha az össznépességen belül emelkedik az időskorúak száma, az index csökken, ha emelkedik a születések száma és a 14 év alatti korosztály száma, például a termékenység növekedésével.

Egy adott területi egység népességének korösszetételében, és így az öregedési indexében is, változást okoznak a ki- és beköltözések, a lakóhely változtatások is. Többnyire a fiatal, magasabb termékenységű korosztály költözik el, és az idősebbek maradnak helyben

A társadalmi öregedés jelensége európai és hazai szinten is jól dokumentált jelenség. Magyarországon 1990-ben a 65 éves és idősebb népesség aránya 13,2 százalékot tett ki, és ez 2009-re 16,4 százalékra növekedett. A népesség előreszámítások szerint 2050-re 29,4 százalék, 2060-ra 31,9 százalék lesz az idősebb korosztályok aránya, ami hasonló az Európai Unióban összesített számarányokhoz.

Az EU 27 tagállamában 2008-ban 17,1 százalék volt a 65 éves és idősebb népesség aránya, 2050-re 28,8 százalékra, 2060-ra pedig 30 százalékra becsülik azt. Magyarország öregedési indexe az EU27 országaihoz viszonyítva átlagosnak mondható, szélsőséges értékeket Írország és Olaszország esetében figyelhetünk meg.

Magyarország öregedési indexe 1990-ben 64,5% volt, mely 2009-re 109,9%-ra növekedett. Ehhez a romláshoz az egyes régiók eltérő mértékben járultak hozzá.

Az észak-magyarországi régió értékei elmaradnak az országos átlagtól, szélső értékeit BAZ megyében és Heves megyében mérték ahol az öregedési indexek rendre 85 és 110 százalék volt az utolsó méréseknél.

Hazánk népessége a legtöbb területen öregszi. Az öregedési indexek értékelése, elemzése segíti az adott területek (megyék, kistérségek) ellátásának tervezését, így az egészségügyi ellátás szervezését is. Fontos szem előtt tartani az öregedési index jelentőségét és támogató tanulmányok, elemzések valamint mérések szponzorálásával lehetővé tenni a helyi ellátások szervezését, tervezését a korösszetételnek megfelelően.

A fentiekhez viszonyítottan a települési, 71,04 – 74,44 %-os öregedési index elfogadható a településünkön.

Ahogy fentebb is említettük, a demográfiai öregedésnek, az időséken belül a korosztályok és a nemek közötti megoszlások átstrukturálódásának egyik oka a várható élettartam változásában keresendő. Mind a születéskor, mind pedig a különböző életkorokban várható élettartam is jelentős javuláson ment keresztül az elmúlt évtizedekben.

A várható élettartam hazai emelkedése azonban elmarad a legtöbb európai országtól, és ennek nyilvánvalóan nem a már eleve magas várható élettartam az oka, hiszen a Magyarországon élő lakosok közismerten az egyik legrövidebb élettartamra számíthatnak Európában.

Belföldi vándorlások:

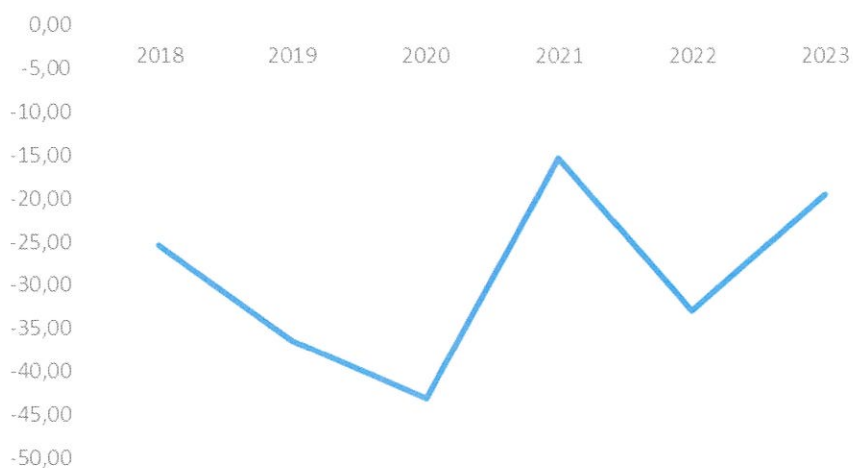
A táblázatból kitűnik, hogy a településről az elvándorlások száma növekvő tendenciát mutat, az odavándorlások száma változó, azonban így is negatív egyenleggel számolhatunk. A belföldi vándorlások makroszintű alakulását gazdasági ciklusok, lakáspiaci folyamatok befolyásolhatják.

A település népességmegtartó erejének növelésének esélyeit javítani kell.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2018	-25,32
2019	-36,42
2020	-43,14
2021	-15,30
2022	-32,96
2023	-19,54

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000
állandó lakosra vetített száma (fő)

Észak-magyarország területére hangsúlyosan jellemző a táblázatban kimutatott egyenleg, a diagramról leolvasható adat. A belföldi vándorlásból adódó veszteség 2016. évben tetőzött a településen. Ezzel összefüggésben a településen jelentős mértékben megváltozott a társadalmi, demográfiai összetétel, potenciális erőforrásai. A vándorlók többsége fiatal, produktív korú.

Természetes szaporodás

Középtávon reális cél lehet a születések számának növelése, a halandóság csökkentése és ennek eredményeként a népességfogyás mérséklése, lelassítása. Hosszú távon nem irreális a népességszám csökkenésének megállítása, de a lakosság öregedésével hosszú távon is számolni kell.

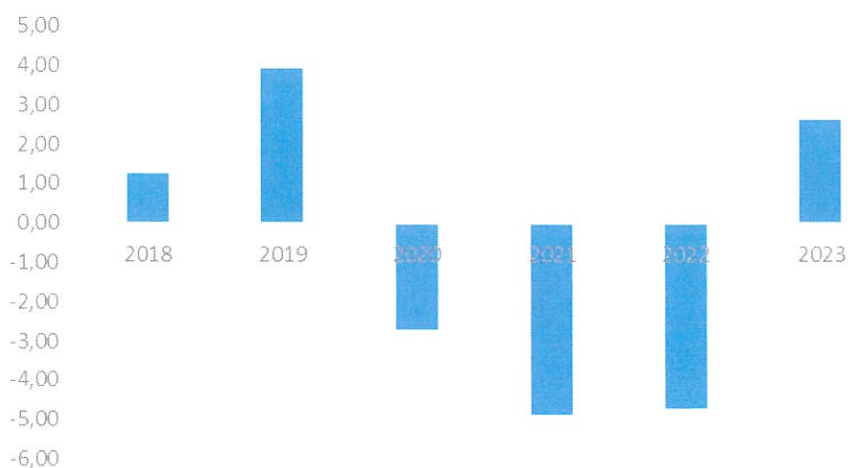
A község népessége az elvándorlás miatt csökken.

Az elvándorlások száma nő, mely összevethető a lakónépesség számának csökkenésével. A természetes szaporodás évente növekvő, melyet az alábbi táblázat mutat. A település lakosságszám arányához viszonyítottn az élve születések aránya 1,5 %-os, a halálozás 1,9 % körüli.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2018	1,27
2019	3,90
2020	-2,70
2021	-4,87
2022	-4,71
2023	2,61

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

**Az élve születések és halálozások különbségének
1000 lakosra vetített száma (fő)**

Községünkben az óvodai nevelés, általános iskolai oktatás biztosított. Több éve elindult azonban egy folyamat, mely évről-évre erősödött, hogy az óvodai nevelés és az általános iskolai oktatás tekintetében sok helyi lakos a környező települések általános iskoláiba, illetve óvodáiba íratta gyermekét. Mára az oktatási intézményekben szinte 100 %-os lett a roma nemzetiséghez tartozók, illetőleg a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma.

A községünkben a közszolgáltatási intézményhálózat megfelelően kiépült. Önkormányzatunk a gyermeket és családokat érintő közszolgáltatások szintjén biztosítja az óvodai, iskolai gyermekorvosi ellátást, védőnői szolgálatot, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat szolgáltatásait. Közszolgáltatásaink a szociális alapellátás terén az étkezés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. A nappali ellátást biztosító Idősek Klubja intézmény működtetését a képviselő-testület, kihasználatlanság miatt 2017. január 1-jétől

megszüntette. Az önkormányzat az egészségügyi alapellátás keretében vállalkozó helyettesítő háziorvossal biztosítja az ellátást. Háziorvosi praxis betöltetlen.

A településen az alapvető közösségi közlekedéshez való hozzáférés biztosított. Problémaként jelentkezett, hogy az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. autóbuszjáratai legtöbb esetben csak a szomszédos településig közlekednek. A megyeszékhelyre nincs közvetlen közlekedés, a kistérségi központba pedig egy járat biztosított. Évente egyeztetések folynak a szolgáltatóval, sajnos jelentős előrelépés nélkül.

A községben ipari tevékenység nincs. Az 1990-es években felszámolásra került a helyi termelőszövetkezet, mely a munkanélküliség kialakulásának főforrása volt a településen. Mezőgazdasági tevékenységet vállalkozók folytatnak, számuk nem jelentős. Sok a parlag, kihasználatlan földterület. Építőipari vállalkozók versenyképessége alacsony, mivel az Észak-keleti régióban az ország egyéb területeihez viszonyítottan kevesebb beruházás valósul meg, illetve a multinacionális cégek térhódítása nagyobb.

Értékeink, küldetésünk

Sály Önkormányzata Képviselő-testülete és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl civil szerveződésekkel, egyházaival, egyesületeivel közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőséget a társadalmi élet minden területén.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Sály település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
- A köznevelési intézményeket, érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

• **1. Családbarát körülmények megteremtése, erősítése települési szinten**

A fogalom legszűkebb értelmezése szerint a családbarát intézkedések elsősorban a kisgyermeket nevelő szülőket hivatottak segíteni abban, hogy mind munkájukat, mind családi-háztartási kötelezettségeiket el tudják látni. A gyermekek társadalmi helyzetének javítása, a gyermekszegénység elleni küzdelem és a családjukból kiemelt gyermekek integrációja kulcsfontosságú a szegénység és a kirekesztődés újratermelődési folyamatainak megállításában. Az oktatásban is szükséges a szegregációs iskolai gyakorlatok elleni küzdelem és a hátrányos helyzetű tanulók oktatási esélyeinek növelése.

A gyermeket nevelő családok jövedelemteremtő képességének támogatása és anyagi biztonságának megőrzése miatt különös hangsúlyt kell helyezni a gyermekjóléti és a családokat segítő-támogató szolgáltatásokra. Ahhoz, hogy a szülők munkaerőpiacra történő visszatérését elősegítsük, fokozott hangsúlyt kell helyezni a gyermekek napközbeni ellátására. Szintén fontos terület még a gyermekbántalmazás elleni küzdelem és a gyermekek jogainak figyelembevétele.

• **2. Nemek (férfiak és nők) közti esélykülönbségek csökkentése**

A nők teszik ki a népesség felét, és sajátos problémáik alapvető társadalmi kérdéseket érintenek. 2003-ban Magyarországon a 15-64 éves nők 51%-a, a férfiak 63%-a volt foglalkoztatott. A nők munkahelyi hierarchiában elfoglalt helye úgy jellemezhető, hogy minél lejjebb megyünk a foglalkozások rangsorában, annál több nőt találunk az alacsonyabb keresetet jelentő és alacsonyabb presztízsű állások betöltői között, a vertikális szegregáció erősödésére utal a női vezetők rendkívül alacsony aránya. A nők és a férfiak munkaerő-piaci esélyegyenlőségének alapvető feltételei közé tartoznak a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását lehetővé tevő családtámogatási ellátások, az elérhető és megfelelő minőségű gyermekgondozási, illetve a gondozásra szoruló családtag ellátását segítő szolgáltatások, valamint a családi kötelezettségeket rugalmasan figyelembe vevő munkaszervezetek és foglalkoztatási formák elterjesztése.

- **3. A fogyatékkal élők életminőségének javítása, az akadálymentesítés előrehaladása**

A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnagyobb csoport, a társadalom életének színterein való megjelenésük alapfeltétele az akadálymentesítés.

Rajtuk kívül hasznélvezői az akadálymentes környezetnek a kisgyermekes, babakocsival közlekedő szülők, a beteg és idős emberek is.

Az esélyegyenlőség szempontjainak vizsgálatánál fontos - az építési beruházások esetében a fizikai akadálymentesítés, a többi fejlesztés esetében a fogyatékkal élők számára biztosított információkhoz való hozzáférés az eszközök, szolgáltatások használatához (könnyen érthető kommunikáció, stb.).

Magyarországon az 1990-es évtizedben jelentősen visszaesett a foglalkoztatottság, és ez a fogyatékos emberek munkaerő-piaci helyzetére is hatással volt. A foglalkoztatottak aránya Magyarországon a fogyatékkal élők körében 2001. évi népszámlálás adatai szerint 9 százalékra csökkent.

Fogyatékos személy: aki érzékszervi, így különösen látásszervi, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során (lásd A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. §-át).

- **4. Romák életminőségének és munkapiaci esélyeinek javítása**

Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiséghez való tartozás kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért nemzetiséghez való tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály egyes nemzetiségi jogok gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti - lásd „A nemzetiségi jogairól” szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(2) bekezdését.

- **5. Más sajátos élethelyzetű csoportok társadalmi esélyeinek javítása**

A fő esélyegyenlőségi célcsoportok mellett a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése tartozik a program fő céljai közé. Az egyik ilyen fő veszélyeztetett csoport a gyermekek. A gyermekek szegénységének kockázatát növelő tényező közé tartozik a szülő kereső foglalkozásának hiánya, a nagycsaládban való nevelkedés, illetve a nem megfelelő, egészségtelen lakóhely. A gyermekszegénység kezelésének egyik kulcskérdése a szülők foglalkoztatási esélyeinek növelése, de természetesen további eszközt jelentenek a pénzügyi és természetbeni támogatások, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások.

A másik kiemelt társadalmi csoport az idős emberek csoportja. A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása:

Biztosítja a fogyatékossgal élők számára, hogy a kistérség lakójaként ugyanazokkal a jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezzenek, mint mindenki más. Biztosítsa az egyenlő bánásmódról szóló törvény szerint a helyben élő, hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítását. Elősegítse a fogyatékos személyek önálló életvitelét és a társadalmi életben való aktív részvételét.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

- Sály Község Önkormányzata Településrendezési Terve, 12/2006.(XI.30.) Kt. sz. Rendelet
- Sály Község Önkormányzata Településszerkezeti Terve, 65/2006./XI. 30./Kt. sz. határozat
Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei terület felhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A fentebb említett törvény és az épített környezet

alakításáról és védelméről szóló többször módosított 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a szerint került megalkotásra az önkormányzat Településrendezési Terve, illetőleg a településszerkezeti terv: a települési önkormányzat az épített környezet, a település tervszerű alakítása és védelme érdekében e törvény és végrehajtási rendeleteinek keretei között településfejlesztési és településrendezési feladatokat lát el.

Sály Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 12. § (2) bekezdés a)-h) pontjaiban kapott felhatalmazás alapján a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8.) Korm. rendelet 43/A § (1) – (10) bekezdésében biztosított véleményezési jogkörében eljáró szervek véleményének kikérésével megalkotta a 11/2017.(XII.20.) önkormányzati rendeletét a településkép védelméről, melynek mellékletét képezi a helyi védett egyedi értékek jegyzéke is.

Ezzel egyidejűleg az önkormányzat képviselő-testülete a Településképi Arculati Kézikönyvet a 364/2017.(XII.19.) önkormányzati határozattal elfogadta.

- Sály Község Önkormányzata 2023. évi költségvetése, 1/2023.(II.17.) sz. önkormányzati rendelettel került elfogadásra.
Az önkormányzat képviselő-testülete az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 23. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazása alapján alkotta meg az önkormányzat 2023. évi költségvetéséről szóló rendeletét.
- Sály Község Önkormányzatának közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve, Elfogadásra került a 7/2013.(II.13.) sz. önkormányzati határozattal.
Az Alaptörvényben, valamint a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCV. törvény 7. § (2) bekezdésében meghatározott rendeltetése biztosításának céljából Sály Község Önkormányzatának közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervét a képviselő-testület megalkotta és elfogadta.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása:

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 87. §-ában foglaltak szerint, jogi személyiséggel rendelkező többcélú kistérségi társulás jött létre, Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás elnevezéssel és működik egyes önkormányzati közszolgáltatások közös ellátására.

A Társulás által ellátott feladat-és hatáskörök:

- a) biztosítani a Társulásban részt vevő települések összehangolt fejlesztését, a térség gazdasági fejlődésének előmozdítását,
- b) Személyes gondoskodás keretében:
 - ba) a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. tv. 57. §. (1) bek. c, d, e, f, g, pontja alapján étkeztetés, házi, segítségnyújtás, családsegítés, külön megállapodás alapján jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátás (közösségi pszichiátriai ellátás) valamint ápolást, gondozást nyújtó intézmény (idősek otthona), átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (idősek gondozóháza),
 - bb) Gyermekjóléti szolgálat működtetése az 1997. évi XXXI. tv. 39-40.§-a alapján;

- c) Egészségügyi alapellátás keretében
 - ca) védőnői szolgálat és
 - cb) központi orvosi ügyelet közös szervezése;
- d) Településüzemeltetés, település-egészségügy keretében állati hulladékok gyűjtésének és ártalmatlanításának közös szervezése;
- e) A bűnmegelőzéssel kapcsolatos feladatok kistérségi koordinálása, szervezése, segítése;
- f) Közművelődési, idegenforgalmi és turisztikai tevékenység;
- g) Kistérségi sporttevékenység;
- h) Közösségi autóbusz fenntartása és üzemeltetése

önkormányzati közszolgáltatások ellátása a kistérségi igényekhez igazítottan, hatékonyan és magas szakmai színvonalon történjen.

A Társulás döntéshozó szerve a Kistérségi Társulási Tanács, mely a társult települési önkormányzatok polgármestereiből áll. A Társulási Tanács minden tagja egy szavazattal rendelkezik. A Társulás által fenntartott intézmény: Mezőkövesdi Kistérségi Szociális és Gyermejjóléti Szolgálat.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.

Tanulmányoztuk és számba vettük a helyi képviselő-testületi előterjesztéseket és az azok nyomán meghozott határozatokat, valamint Sály meglévő hatályos önkormányzati dokumentumait. A helyzetelemzés alapjául szolgáló statisztikai adatokat a TEIR - TeIR - SzocÁIR (KSH, MÁK) OSAP 1206, adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból, partnerek által nyújtotta adatszolgáltatásból gyűjtöttük össze. A helyzetfeltáráshoz támaszkodtunk a Képviselő-testület által elfogadott hatályos koncepciókra, beszámolókra, amelyek kapcsolódnak a helyi esélyegyenlőségi program elkészítéséhez.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Roma *népesség* számára, összetételére, demográfiai jellemzőire vonatkozó adatok bemutatásánál az utolsó elfogadott adatállományból, a 2001-es népszámlálásból indultunk ki. Ismeretes, hogy a népszámlálások során a roma nemzetiséget bevallók száma és a különböző kérdőíves vizsgálatok által becsült cigány népességszám között mintegy háromszoros különbség mutatkozik az empirikus vizsgálatoknál megállapított népességszám javára.

A roma népesség – a teljes népesség csökkenő tendenciájával ellentétben – gyors ütemben növekszik, 2001-ben az összlakosság 2%-át tette ki, s az előrebecslések szerint ez az arány ma 8,9 %. 30 év alatt megduplázódott a roma lakosság. A gyors ütemű növekedés fő forrása a magas termékenység. A roma nők 2001-ben átlagosan 2,9 gyermeket hoztak a világra a teljes női népességre érvényes 1,3-as gyermekszámmal szemben. A magas termékenység és a viszonylag magas halandóság következtében a cigány etnikum korösszetétele igen fiatal, ami létszámuk várható további gyors növekedésére enged következtetni.

A településen az országos átlag szerint, a teljes népesség csökkenő tendenciájával ellentétben a roma népesség gyors ütemben növekszik.

Iskolai végzettségük jellegzetesen alacsony. A férfiak egyötöde, a nők több mint egyharmada 30–34 éves korára nem szerezte meg az alapfokú végzettséget sem, bár ez a kedvezőtlenül nagy arány 1990-hez képest csökkenő tendenciát mutat. A roma férfiak és nők – teljes népességhez viszonyítva – jóval fiatalabb korban és nagyobb arányban létesítenek párkapcsolatot. Bár a leggyakoribb együttélési forma esetükben is a

házasság, de az élettársi kapcsolatban élők aránya igen magas, háromnegyszerese az össznépszerűségeen belül kimutatható értékeknek. 2015. évtől kezdődően kimutathatóan megsokszorozódott a roma lakosság körében a házasságkötések száma. Ez az otthonteremtési törekvéssel köthető össze.

A településen mélyszegénység a nagyarányú munkanélküliség, s a romák jelentős száma ellenére nem jelentős, legfeljebb pár családot érinthet. A romák száma kb. 800 főre tehető, a településen a szegregátum nincs, az 1980-as években felszámolásra került az ún. „Dankótelep”. Ekkor önkormányzati telkek kiosztásával „CS” akció keretében sok családi ház megépült, mely családi házak ivóvízzel ellátottak, komfortosak. Az azóta eltelt időben lehetőség nyílt további közműfejlesztésre az ingatlanokat tekintve, így földgáz, csatornahálózatra történő csatlakozással. 2011. évben a Szomolyai Romákért Egyesület (Szomolya), valamint a Szegényeket Támogató Alap Egri Alapítványa közös munkálkodással beadtak egy pályázatot Sály településre vonatkozóan: „Tarizsa projekt” –címmel, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium által kiírt: a telepeken és telepszerű lakókörnyezetben élők komplex integrációját szolgáló pályázati projektekre.

A projekt tartalmazott:

- 1 lakhatási, munkaerő-piaci, közösségi, szociális és oktatási részprojekteket.

A **lakhatási projekt** keretében 12 lakás került megvásárlásra és a Szomolyai Romákért Egyesület tulajdonába, melybe a még elégtelen lakáskörülmények között élő 12 család költözhetett be integrált, falusi, ápoltságba és komfortos, vagy összkomfortos lakásokba. Ugyanakkor meg kell jegyezni azt, hogy az 1980-as években elkezdődő Dankótelep felszámolása ugyan teljes mértékben megtörtént, azonban sajnálatos módon az elvándorlásnak betudható, hogy vannak a településnek olyan részei, utcák, ahol már csak roma ingatlantulajdonosok, lakosok élnek.

A projekt a lakhatási projekten kívül tartalmazott oktatási részprojekteket, és munkaerő-piaci, egészségügyi, közösség-szervezési részprojektet. A községi önkormányzat a projekt lebonyolításához használatba adta a Sály, Rózsavári u. 39. sz. alatti ingatlanát, továbbá együttműködési megállapodást kötött, hogy a Szomolyai Romákért Egyesülettel a munkaerő-piaci projekt sikeres végrehajtása tárgyában.

A projekt a településen élő romák felzárkóztatását, az esélyegyenlőség biztosítását nagyban elősegítette.

Ugyanakkor meg kell jegyezni azt, hogy az 1980-as években elkezdődő Dankótelep felszámolása ugyan teljes mértékben megtörtént, azonban sajnálatos módon az elvándorlásnak betudható, hogy vannak a településnek olyan részei, utcák, ahol már csak roma ingatlantulajdonosok, lakosok élnek.

Mélyszegénységben élők és romák egészségi állapotának elemzése során:

általánosságban megállapítható, hogy egy népcsoport egészségi állapota szoros összefüggésben áll annak társadalmi helyzetével is. Az egészséget meghatározó tényezők közé sorolható az életminőség, az iskolázottság, a foglalkoztatási és lakhatási körülmények, a civilizációs és kulturális színvonal, a közösségi normák. A rossz körülmények között élő embereknek az egészségi állapota is rosszabb. Az előnyösebb munkaerőpiaci helyzet, a magasabb jövedelem, a kedvezőbb lakókörnyezet és higiénés körülmények, magasabb iskolai végzettség akár évtizedekkel hosszabb élet reményét alapozhatja meg.

Meghatározó, hogy az egészségügyi alapellátást milyen színvonalon tudja egy önkormányzat, mint kötelező feladatát teljesíteni. A roma lakosság körében a sokszor elégtelen életkörülményeknek – táplálkozás, munkanélküliség, iskolázatlanság, rendszertelen életvitel, káros szenvedélyek – alacsony átlag életkort produkálnak, illetőleg rossz életminőséget.

Fenti tényekből fenntartások nélkül állítható, hogy a roma lakosság jelentős arányának egészségi állapota a teljes népességnél sokkal kedvezőtlenebb. Ezért intézkedést szükséges hozni az életminőség javítása, magasabb életkor elérése érdekében az egészségügyi alapellátást biztosító háziorvosi- védőnői szolgálat intézményének felújítására, korszerűsítésére, mert az jelen állapotában már nem elégíti a szükséges alapvető feltételeket sem. Ezen kívül szűrőprogramok népszerűsítésével, tájékoztatással ösztönözni kell a célcsoport tagjait az egészséges táplálkozás, rendszerbe foglalt életvitel, munkaerőpiacon történő elhelyezkedés, magasabb iskolázottság elérésére, hogy az életminőség javulását tudjuk elérni.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. §-a meghatározza a jövedelem és vagyon fogalmát:

a) jövedelem: – az (1a) bekezdésben foglalt kivétellel, valamint figyelemmel az (1b)–(1c) bekezdésekben foglaltakra – az elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett

aa) a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) szerint meghatározott, belföldről vagy külföldről származó – megszerzett – vagyoni érték (bevétel), ideértve a Szjtv. 1. számú melléklete szerinti adómentes bevételt, és

ab) azon bevétel, amely után az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló törvény, a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló törvény vagy az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló törvény szerint adót, illetve hozzájárulást kell fizetni;

b) vagyon: ha e törvény másként nem rendelkezik, az a hasznosítható ingatlan, jármű, vagyoni értékű jog, továbbá pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt – jövedelemként figyelembe nem vett – összeg, amelynek

ba) külön-külön számított forgalmi értéke, illetve összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a harmincszorosát, vagy

bb) együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a nyolcvanszorosát meghaladja, azzal, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások jogosultsági feltételeinek vizsgálatánál nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben az érintett személy életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általa lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

A népesség gazdasági helyzete legfőképpen az adózók számával és arányával, valamint a személyi jövedelemadó-alap nagyságával jellemezhető. Az adózók abszolút számához viszonyítottan magas az öregségi, korhatár alatti ellátásban, rokkantsági és rehabilitációs ellátásban részesülők száma. A településen élő aktív korú munkaképes lakosság aránylag alacsony jövedelemmel rendelkezik, az átlagkereset messze elmarad az átlagos magyarországi átlagkeresettől.

2023. január-június időszakot tekintve a teljes munkaidőben alkalmazásban állók **bruttó átlagkeresete a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentős nonprofit szervezeteknél** 574 400 forint volt.

A **nettó átlagkereset** kedvezmények nélkül 382 000, a kedvezményeket figyelembe véve 395 500 forintot ért el.

A **bruttó és a kedvezmények nélkül számított nettó átlagkereset** egyaránt 13,7, a kedvezmények figyelembevételével számított nettó kereset 13,6%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest. Az átlagkereset változását befolyásolta a 2022 februárjában a honvédelmi és a rendvédelmi hivatásos állományának kifizetett, hathavi illetménynek megfelelő szolgálati juttatás, az ún. fegyverpénz. Ennek hatását kiszűrve a bruttó átlagkereset és a kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagkereset növekedése egyaránt 2,8 százalékponttal lenne magasabb.

2023 júniusában a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 566 800, a kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagkereset 390 900 forint volt. A bruttó átlagkereset 16,0, a nettó átlagkereset 15,9%-kal magasabb volt, mint egy évvel korábban.

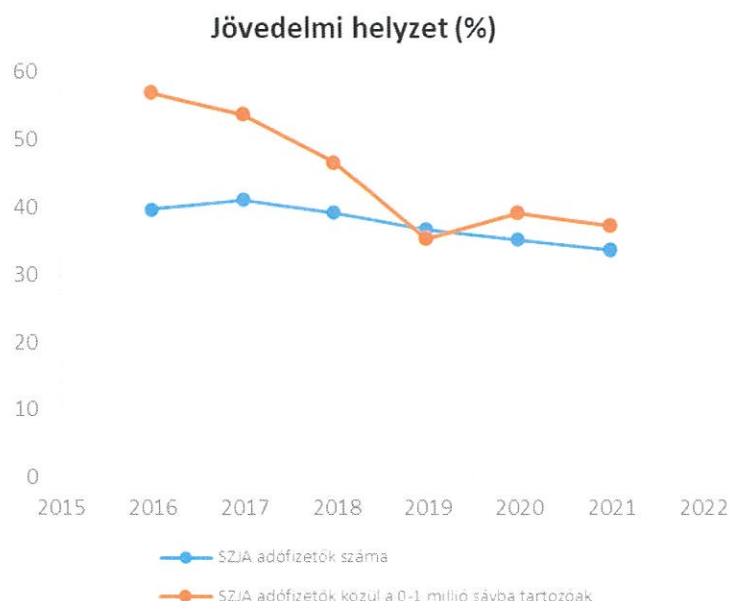
Az önkormányzat egy lakosra jutó adóerő képessége mindösszesen 5.606 Ft. A településen a magánszemélyek kommunális adója tekintetében az adózók számai mindösszesen: 408 fő. Az adófizetési morál első helyen a nehéz anyagi körülmények miatt évről-évre rosszabb.

A településen a lakosság jó része a szociális és gyermekjóléti ellátásokból tartja fenn családját. A több gyermeket nevelő családok tekintetében az állam által biztosított igényelhető ellátások, GYED, GYES, családi pótlék és az önkormányzat által nyújtott ellátások biztosítanak megélhetést. A településen élő családok jelentős része nem rendelkezik hasznosítható vagyonnal. Mivel számottevő a munkanélküliek száma, a több gyermekes roma családok száma, a községben ipari, s jelentősebb mezőgazdasági tevékenység nincs, az itt lakók jövedelmi- vagyoni helyzete visszatükröződik a település egészének vagyoni helyzetére.

Az utóbbi pár évben nagyobb intenzitással megkezdődött a lakások felvásárlása, CSOK, otthonteremtési támogatás igénybevételével. A lakásvásárlók többnyire roma származású szerződők, akik viszonylag alacsony árakon juthatnak komfortos, összkomfortos ingatlanokhoz, minimális mértékű önerővel.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2016	39,69	57,12
2017	41,11	53,81
2018	39,17	46,71
2019	36,75	35,41
2020	35,17	39,17
2021	33,71	37,32

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Helyben jelentős számú munkahely nincs, az önkormányzat, illetőleg intézményei, és az egyéb szolgáltató egységek, továbbá az önkormányzat által szervezett munkaprogramok, melyekbe a roma munkanélküli lakosság bevonásra kerül.

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ftt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

Településünk egyedi, hátrányos helyzetű település, ahol az országos átlagot meghaladó munkanélküliséggel számolunk. Betudható ez az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező jelentős számú lakosság, s egyéb egyedi hátrányos helyzetet előidéző körülmények miatt.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A sályi álláskeresőket a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatala Járási Munkaügyi Kirendeltsége, Mezőkövesd, Rákóczi út 4. fogadja. A kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben az igényeik alapján munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. A tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskeresési-, tanácsadáson való részvételre van lehetőség.

2013. évtől a TÁMOP 1.1.4. program második szakasza futott, amely keretében képzési támogatásban, foglalkoztatási támogatásban (bérköltség, vagy bértámogatás), és vállalkozóvá válás támogatásában lehetett részt venni. Támogatottak köre a 25 év alatti, vagy pályakezdő célcsoport.

2013. március 1-jétől újra elindult az Első Munkahely Garancia program, melynek keretében bérköltség támogatás volt nyújtható, amennyiben 25 év alatti pályakezdő álláskeresőt vett fel egy munkáltató.

2017. évben ugyanez a program Ifjúsági Garancia Program néven 3 hónapos időtartamban futott 24 éven aluliak bevonásával.

2016. évben száraztészta készítő tanfolyam került megszervezésre, e tanfolyam segítségével 16 főt tudtunk a regisztrált munkanélküliek sorából kiemelni. Rendkívül hasznosnak ítélték meg ezek a tanfolyamok, s egyben munkalehetőségek, hiszen rávezetik az addig a munkanélküliek világában élőket arra, hogy mennyire jó hasznos tagjaiként dolgozni a társadalomnak, s ösztönzik arra, hogy valóban maguk is törekedjenek rá, hogy a munkavállalók közé tartozzanak.

Községünkben a nyilvántartott álláskeresők aránya és száma az elmúlt két év azonos időszakában az alábbiak szerint alakult: 2020. évben a regisztrált álláskeresők száma: 211 fő, a munkavállalási korú lakónépesség: 40 %-a, míg 2021. évben a regisztrált álláskeresők száma 236 fő, amely a munkavállalási korú lakónépesség 44 %-a.

A tartós (legalább 180 napja) munkanélküliek száma 2016. évtől kezdődően csökkenő tendenciát mutatott, betudható ez annak, hogy az önkormányzat évente jelentős számú munkanélkülit vonhatott be a közfoglalkoztatási programokba. Jelen viszonyok között kevesebb munkaerőt tud az önkormányzat bevonni a közfoglalkoztatási programba, start munkaprogramba.

A településen jelentős a tartós munkanélküliek száma, aránya átlagosan 22 %-ot meghaladó. Ez betudható, hogy a termelőszövetkezet felszámolása óta jelentősebb munkahely nem létesült a községben.

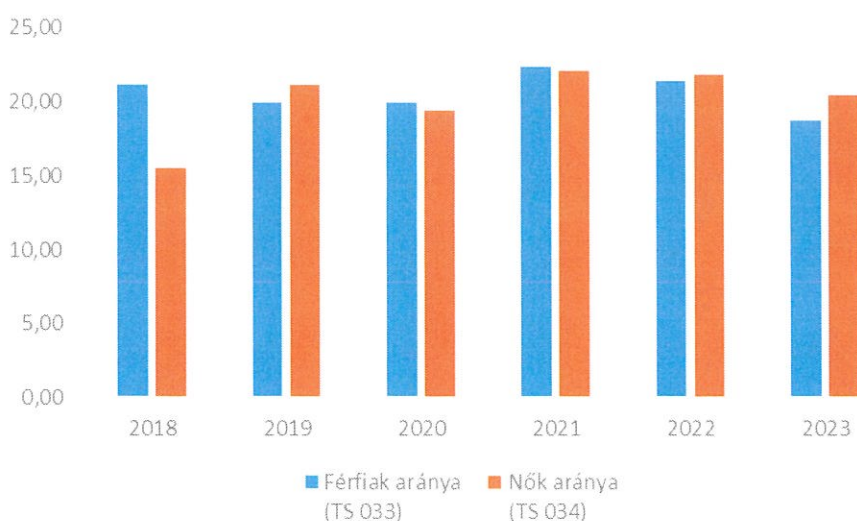
Az önkormányzati intézményeken, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézményén, valamint a pár szolgáltató szervezeten kívül munkalehetőség nincs. Az alacsony iskolázottság, szakképzettség nélküli munkaerő pedig a munkaerőpiacon nem talál munkát még akkor sem, ha vállalnák az ingázást. A nyilvántartott álláskeresők száma így évről-évre nőtt. A tartósan munkanélküliek aránya a roma lakosság körében kiugróan magas, a szakképzetlen munkaerő, csak helyi közfoglalkoztatási programokban tud részt venni javarészt.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2018	21,13	15,53	18,33%
2019	19,93	21,14	20,54%
2020	19,93	19,45	19,69%
2021	22,41	22,16	22,29%
2022	21,40	21,88	21,64%
2023	18,75	20,46	19,61%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

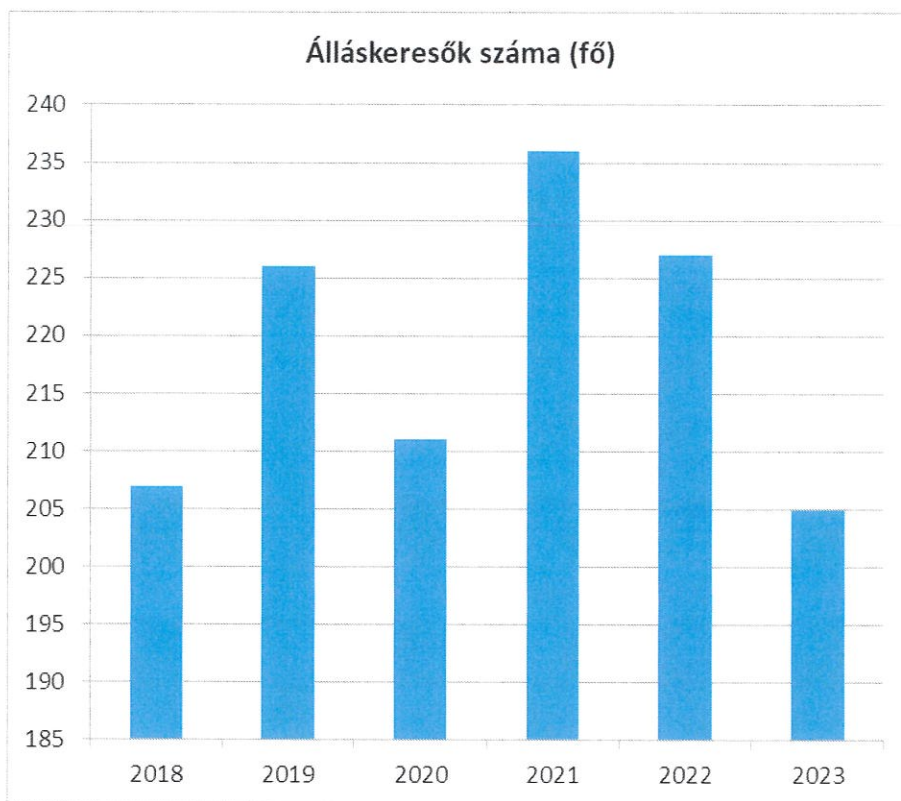
Munkanélküliség nemek szerint

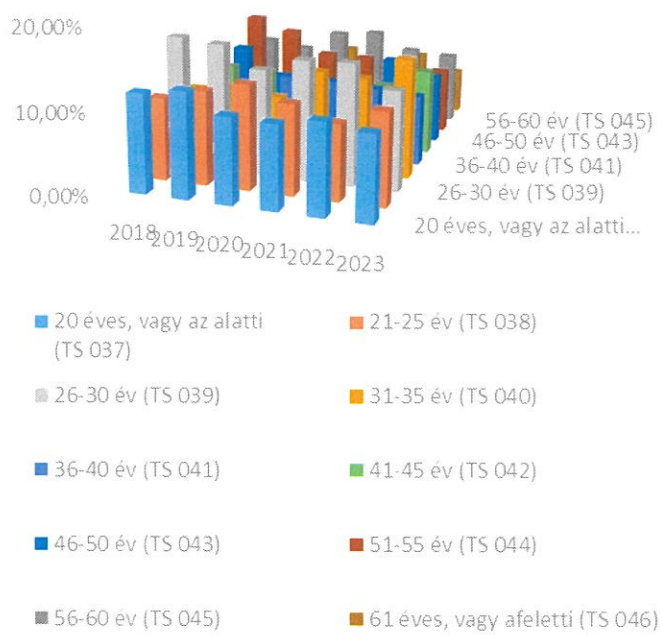
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	207	226	211	236	227	205
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	25,00	29,00	22,00	24,00	25,00	21,00
	%	12,08%	12,83%	10,43%	10,17%	11,01%	10,24%
21-25 év (TS 038)	Fő	21,00	26,00	27,00	26,00	21,00	23,00
	%	10,14%	11,50%	12,80%	11,02%	9,25%	11,22%
26-30 év (TS 039)	Fő	34,00	36,00	28,00	35,00	34,00	25,00
	%	16,43%	15,93%	13,27%	14,83%	14,98%	12,20%
31-35 év (TS 040)	Fő	18,00	21,00	18,00	29,00	27,00	30,00
	%	8,70%	9,29%	8,53%	12,29%	11,89%	14,63%
36-40 év (TS 041)	Fő	13,00	21,00	21,00	23,00	21,00	18,00
	%	6,28%	9,29%	9,95%	9,75%	9,25%	8,78%
41-45 év (TS 042)	Fő	19,00	20,00	18,00	18,00	19,00	22,00
	%	9,18%	8,85%	8,53%	7,63%	8,37%	10,73%
46-50 év (TS 043)	Fő	22,00	16,00	16,00	16,00	24,00	18,00
	%	10,63%	7,08%	7,58%	6,78%	10,57%	8,78%
51-55 év (TS 044)	Fő	29,00	28,00	20,00	22,00	16,00	17,00
	%	14,01%	12,39%	9,48%	9,32%	7,05%	8,29%
56-60 év (TS 045)	Fő	20,00	20,00	24,00	28,00	22,00	19,00
	%	9,66%	8,85%	11,37%	11,86%	9,69%	9,27%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	6,00	9,00	17,00	15,00	18,00	12,00
	%	2,90%	3,98%	8,06%	6,36%	7,93%	5,85%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

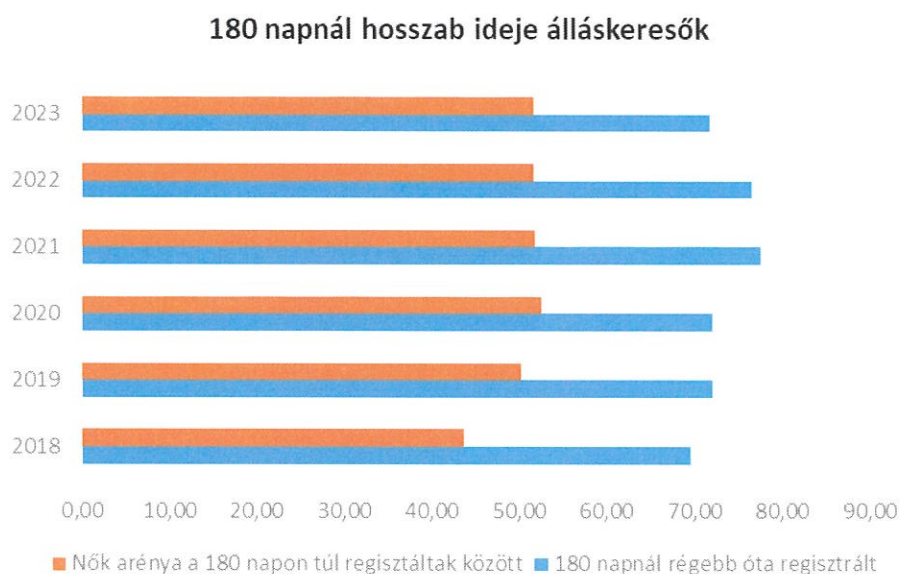
Nyilvántartott álláskereső korcsoportok szerint

A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek számának és arányának bemutatása az alábbi táblázattal:

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott állás keresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	69,57	43,75
2019	72,12	50,31
2020	72,04	52,63
2021	77,54	51,91
2022	76,65	51,72
2023	71,71	51,70

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat híven mutatja, csakúgy mint az előzőekben bemutatott 3.2.1. számú tábla, hogy nemenként jelentős mértékben eltér mind a nyilvántartott állás keresők/ regisztrált munkanélküliek, mind a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők/regisztrált munkanélküliek száma. Ebben az esetben is meghatározó, hogy a nők jelentős része biztosított a gyermeknevelési ellátások igénybevételével.

A pályakezdő álláskereső népességhez viszonyított arányának bemutatása: a nők és férfiak vonatkozásában is növekvő tendenciát mutat.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek, és a romák. A munkaerő-piacra jutás fő akadályai: a munkahelykínálat beszűkülése, rugalmatlan munkaerőpiac, alacsony iskolázottság, tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, gyermekek, egyéb gondozásra szoruló hozzátartozók gondozási szolgáltatásainak hiánya. Összegzőként elmondható, hogy a gazdasági világválság negatív hatása a kerület foglalkoztatási mutatóiban is erősen jelentkezik: a korábbi tipikus tartós munkanélküli, vagy nehezen foglalkoztatott csoportok (50 év felettiek, kisgyermekes anyák, alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek stb.) mellett új korcsoportok (30-45 évesek), illetve a magasabb iskolai végzettségűek is érintettek lettek.

A roma nemzetiségű népesség jellegzetesen alacsony iskolai végzettségű. Míg a teljes 15 éves és idősebb népességben a 8 osztályt el nem végzettek aránya 8% a férfiaknál és 14% a nőknél, a roma nemzetiségű népességben ezek az arányok 31% és 48%. Az iskolai végzettség szintje az életkorral emelkedik, de egy bizonyos életkor után a változások erősen csökkennek.

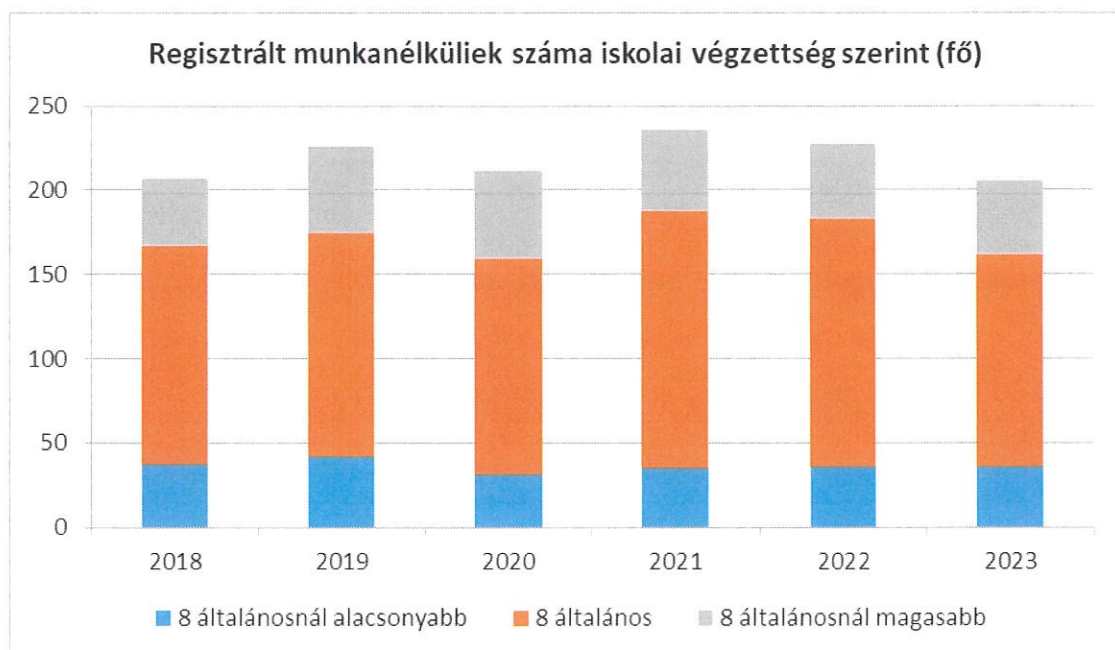
Nehéz helyzetben vannak az alacsony iskolai végzettségűek, foglalkoztatásuk már-már csak közfoglalkoztatás keretén belül, szakképzettséget nem igénylő, segédmunkás munkakörben oldható meg. Még mindig előfordul a viszonylag fiatal lakosság körében is, hogy nem rendelkeznek a 8 általános iskolai végzettséggel, ezt a felnőttoktatás keretében továbbra is biztosítani kell. Ez általában legnagyobb számban a roma lakosság körében fordul elő. Erdőművelő tevékenységi körben tanfolyam került megszervezésre 2018. december 12. napjától 2019. február 28. napjáig. 18 fő végezte el sikeresen a tanfolyamot. GINOP-6.1.1-15-215-00001 Alacsony képzettségűek és foglalkoztatottak képzése, 2021. július 22- és 2021. október 19. közötti időszakban 4 fő részesült képzésben. Továbbá GINOP 6.1.1. Munkaerőpiaci versenyképesség javítása program keretein belül 2022. május 19. és 2022. augusztus 12. között további 2 fő kapott képzést. 3 év leforgása alatt 24 főt vonhattunk be különböző képzésekbe.

Iskolázottság

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	207	37	17,87%	130	62,80%	40	19,32%
2019	226	42	18,58%	133	58,85%	51	22,57%
2020	211	31	14,69%	129	61,14%	51	24,17%
2021	236	35	14,83%	153	64,83%	48	20,34%
2022	227	36	15,86%	147	64,76%	44	19,38%
2023	205	36	17,56%	126	61,46%	43	20,98%

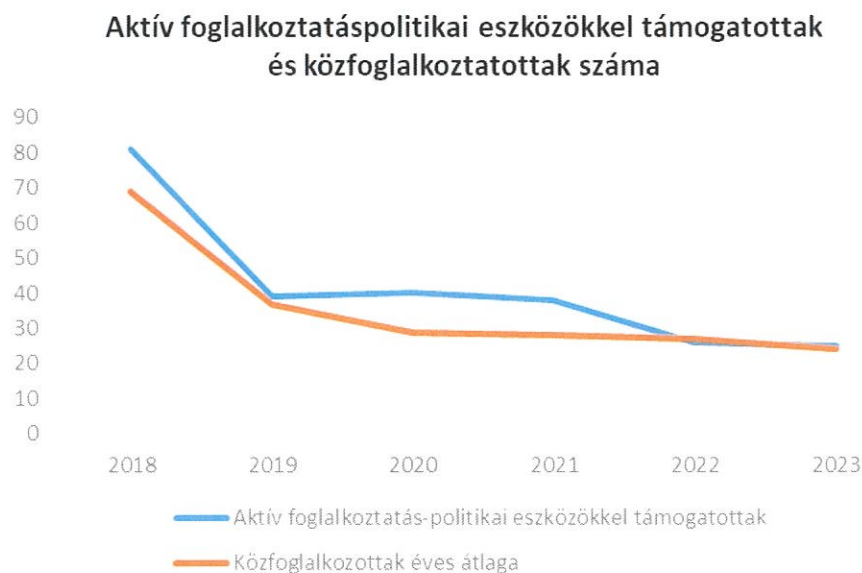
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen jellemző az alacsony iskolázottság, az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya a regisztrált munkanélkülieket tekintve, 2016-os, 19,19 %-ról, 2021. évre: 14,83 %-ra csökkent. Jellemző, hogy a nőknél gyakoribb az előfordulása annak, hogy a 15., 15. évesnél idősebb lakosság tekintetében nem rendelkeznek még általános iskolai végzettséggel sem. A kiskorú anyák előfordulása a településen igen gyakori. Aggasztóan magas a serdülőkori terhességek száma. A korai anyaság miatt a nők jelentős része képzettség nélkül marad. A GYES- lejártával ezen nők elhelyezkedési esélyei nagyon csekélyek.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	81	69
2019	39	37
2020	40	29
2021	38	28
2022	26	27
2023	25	24

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

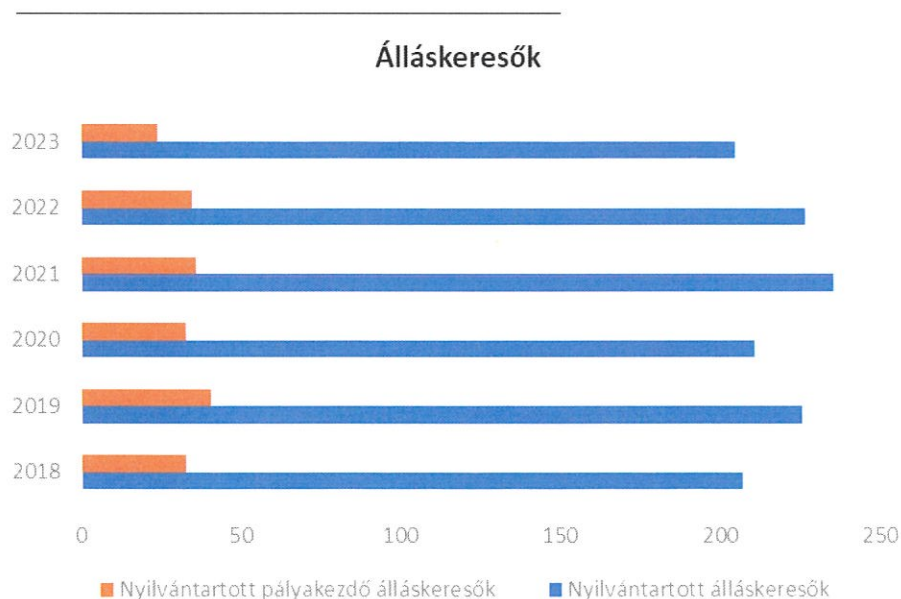
Hazánkban a foglalkoztatottak létszáma folyamatosan javuló tendenciát mutat. Egyre kevesebb munkanélküli van Magyarországon, s ez az Európai Unió belül is az egyik legalacsonyabb rátával rendelkező adat. Ezen javuló tendenciák nagymértékben köszönhetők a külföldi befektető cégek számának növekedésével, továbbá a haza közfoglalkoztatás kiterjesztésével, mely a munkaképes korú lakosság széles körét érinti. A közfoglalkoztatás keretein belül a szakképzetlen munkaerő is munkához juthat településen belül is. Továbbá a Munkaügyi Szervek széleskörű lehetőséget biztosítanak átképzésekre, új, hiányszakmák elsajátítására, az elhelyezkedés esélyeit növelve.

Településünkön még mindig jelentős arányú az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma. A TARIZSA-projekt keretében felzárkóztató részprojekten belül 15 fő roma lakos szerzett általános iskolai végzettséget.

2017. évben felnőttoktatásban 16 fő vett részt, akik eredményesen befejezték tanulmányaikat. Fontosnak tartotta az önkormányzat, hogy a még általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők körében tudatosítani kell a legalább alapkú általános iskolai műveltség megszerzését, s az arra való törekvést. Ezen irányban sikerült jelentős pozitív változást elérni. Az alulképzettség ellenére kevés a településen azon felnőttek száma, akik középfokú oktatás keretein belül törekednének önmaguk fejlesztésére. Betudható ez a település lakossági összetételének is.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2018	207	33
2019	226	41
2020	211	33
2021	236	36
2022	227	35
2023	205	24

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás

Közfoglalkoztatási program a településen hosszú évek óta működik. Az önkormányzat valamennyi pályázati lehetőséget a program működtetéséhez kihasználta. A programba mindig nagy körültekintéssel kerültek bevonásra a Mezőkövesdi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által kiközvetíthető foglalkoztatottak. A program működtetésével a romák, illetőleg hátrányos helyzetűek részére jobb anyagi körülmények voltak biztosíthatók. 2018. évben a következő pillérekben folyt a közfoglalkoztatás:

I. pillérben: Helyi sajátosságokra épülő program 15 fővel,

II. pillérben: Belterületi közút karbantartás 15 fővel,

III. pillérben: Belvízelvezetés 15 fővel.

Mindhárom pillérben 2018. március 1. napjától, 2019. február 28-ig folyt a foglalkoztatás.

A programban jelenleg túlnyomó többségben romák foglalkoztatása folyik, elősegítve a hátrányos helyzetből történő felzárkóztatásukat. A foglalkoztatás iskolai végzettséget nem igényel. A női közfoglalkoztatottak aránya 67 %-os. 2019. március 1-jétől 2020. február 29-ig 15 főt foglalkoztattunk szociális jellegű programban, helyi sajátosságokra épülő programban pedig 14 főt. 2020. évben is hasonló létszámmal folytatódott a közfoglalkoztatási program, ugyanezen pillérekben 29 fővel. Majd 2021. március 1. – és 2022. február 28. közötti időtartamban ismét 29 fő dolgozott szociális, illetőleg a helyi sajátosságokra épülő program keretein belül.

A közmunkaprogramot tovább kell folytatni, pályázati pénzeszközök segítségével. A településen talán az alacsony iskolai végzettségűek és a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek számára ez az egyetlen lehetőség az aktív kereső foglalkozásra. Így igyekeztünk a 2023-as évre is csatlakozni a programokhoz, 2023. március 1. és 2024. február 29. közötti időtartamban 14 fő dolgozik a szociális jellegű programban, 2023. március 1. és 2023. november 30. között pedig hosszabb időtartamú közfoglalkoztatásban további 10 főt foglalkoztat az önkormányzat.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

Sályi településen, helyben munkalehetőség az önkormányzat intézményeiben, szolgáltatások területén, vendéglátó egységekben, illetőleg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézményében van. A településtől 7 km-re lévő Mátrai Erőmű Zrt. Bükkábrányi Bányaüzeme is sok sályi lakosnak munkát ad, a külszíni színfejtéshez a dolgozókat a bányaüzem autóbussza szállítja.

A közlekedés terén nagy általánosságban a szomszédos Bükkábrány településig közlekednek az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. által üzemeltetett járatok. Bükkábrány községből tud a lakosság tovább utazni a megyeszékhely Miskolc, illetőleg Mezőkövesd és Eger, valamint a Mezőkeresztes-Mezőnyárádi vasútállomásra. Az autóbussz-járatok csatlakozását lehetne még javítani a közlekedésben. A önkormányzat az általános iskola, orvosi komplexum épületének korszerűsítését, felújítását és több sikeres projektet valósított meg, természetesen pályázati támogatás igénybevételével. Első helyen a teljes lakosság egészségügyi alapellátását biztosító **orvosi rendelő korszerűsítése** volt a legsürgetőbb. A komplexum teljes külső- és belső felújítást nyert. A fejlesztés hazai, BM. keretből és ezen kívül 100 %-os támogatottságú uniós forrásból valósulhatott meg, 60 millió Ft összegben.

Nagyon fontos és hangsúlyos, a történelmi múlttal ékesített, általános iskola funkcióját betöltő, Négyessy Szepessy Kastély, épületének energetikai korszerűsítése, uniós forrás kihasználásával. A beruházás összértéke elérte a 42,5 millió Ft-ot. Folyamatban van jelenleg a tornatermes általános iskola energetikai korszerűsítése, szintén uniós forrásból. A beruházás összértéke közel 33 millió Ft.

Központi Konyha és étterem kialakítása, 300 adagos konyha építésével. A beruházás megvalósítását szintén 100 %-os támogatottsággal uniós forrás biztosította 75 millió Ft összegben. Majd eszközbeszerzésre sikerült 27 millió Ft támogatást elnyerni.

Magyar Falu Programból elnyert 100 %-os támogatottsággal megvalósult:

Közösségi rendezvényeinek helyszínéként funkcionáló művelődési ház 2020. évben nyerhetett felújítást, korszerűsítést 15 millió forintos támogatottsággal.

A Deák Ferenc, a Nyár, Tél utca és az Eötvös telep útjának felújítása történt meg 30 millió Ft-os támogatottsággal 2019-2021. között,

Az óvoda udvara udvari játékokkal gyarapodhatott immár 2 ízben, közel 4.000 e Ft értékben.

Orvosi eszközök beszerzését szorgalmaztuk 2019. és 2020. évi pályázatainkkal. Az eszközbeszerzés közel 4.000 e Ft értékben történt, így a felújított orvosi rendelő minden szükséges eszközzel, berendezéssel maradéktalanul ellátásra került.

Az Orvosi rendelőhöz tartozó szolgálati lakások felújítása is sikeresen befejeződött, szintén a Magyar Falu Programból elnyert 10.000.000 Ft-os támogatással.

A projektek kivitelezésénél helyi munkaerő alkalmazását tartjuk elsődlegesnek, hogy ezzel a munkanélküliséget is tudjuk valamelyest visszaszorítani. A kivitelező is igyekezett minden esetben helyi munkaerőt alkalmazni, ha a szakterületek ezt engedték. A községben számottevő az egyéni vállalkozások száma, azonban nagyobb létszámot foglalkoztató vállalkozás nincs, mellyel a munkanélküliség aránya csökkenhetne.

A volt „Bükkalja” Mg. Tsz. felszámolása óta (1990-es évek eleje) szaporodott el a munkanélküliség. A községi önkormányzat a közfoglalkoztatási programjaival csak kismértékben tud a munkanélküliség arányán javítani. Egyes pályázati források kihasználásával megvalósuló projektek tekintetében is sor kerülhet közfoglalkoztatottak alkalmazására.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A B.A.Z. Megyei Kormányhivatal Mezőkövesdi Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége által szervezett továbbképzéseket, átképzéseket a munkanélküliek szívesen igénybe veszik, mely előrelépést jelenthet elhelyezkedésükben. Gondként jelentkezik, hogy az átképzések, továbbképzések esetében sok esetben nagyon kötöttek, behatároltak a keretszámok, s sokkal több igény lenne, mint amennyi jelentkezőt tudnak fogadni.

Az önkormányzat minden évben csatlakozik a nyári diákmunka programhoz, így évente jelentős számú diák kerülhet foglalkoztatásra. 2019. nyarán egy hónapos időtartamban, július hónapban 5 fő diák dolgozott, 2020. évben 7 fő, 2021. évben 14 fő, 2022. évben 15 fő, s a 2023-as évben szintén egy hónapos időtartamban 10 fő. A diákok szívesen vállalnak diákmunkát a nyár folyamán. A biztosított támogatás kihasználásával a településen élő diákok jövedelemhez jutnak. Mind a diákok, mind a szülők örülnek ennek a lehetőségnek, hiszen a nehéz helyzetben élő családok számára jelentős segítség a tanulói jogviszonnyal rendelkezők foglalkoztatása.

A nyári diákmunkán kívül a fiatalok foglalkoztatása nemcsak települési, de térségi szintű probléma is, a községben munkaerő-igénnyel nem számolhatunk, a környékbeli gazdasági szereplők munkaerő-igénye minimális.

Az Új Széchenyi Terv középpontjában a foglalkoztatás dinamikus bővítése áll: az a törekvés vezérli a gazdaság- és társadalomfejlesztő programot, hogy tíz év alatt egymillió új és adózó munkahely jöjjön létre Magyarországon. A foglalkoztatási problémák valódi és tartós megoldásához a vállalkozókon keresztül vezet az út, tőlük várható a munkahelyteremtés. Az állami fejlesztés- és támogatáspolitikával járul hozzá a munkahelyek létrejöttéhez, hogy világosan látható és a gazdasági élet szereplői által is támogatott, az állam és a gazdasági szereplők által együttesen kialakított súlypontokat határoz meg a gazdaságfejlesztésben. Az Új Széchenyi Terv meghatározza azokat a kitörési pontokat, amelyekről a gazdaság egészének dinamizálása várható.

Az Új Széchenyi Terv keretében megjelent TÁMOP 2.3.6.B-12/1 jelű, „Fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása a konvergencia régiókban”

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

START munkaprogram. Felnőttképzés tekintetében Szomolyai Romákért Egyesület.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Településünkön önkormányzat fenntartásában működő intézmény a Sályi Hétszínvirág Óvoda és Konyha. Jelenleg az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben is vannak foglalkoztatva romák, annak ellenére, hogy a létszám kötött, s szakképzettséget igénylő a munkakör. Dajka munkakörben, illetőleg közfoglalkoztatás területén szakképzettséget nem igénylő feladatellátási helyen történik roma származású munkavállalók alkalmazása.

Saját fenntartású intézményekben a foglalkoztatottak száma 27 fő. A foglalkoztatottak túlnyomó többsége nem mélyszegénységben élő és roma. Az aktív korú népesség számához viszonyítottnak helyben, az önkormányzati intézményekben foglalkoztatottak aránya minimális, 2,4 %. Az önkormányzati intézményekben foglalkoztatottak tekintetében a munkakörök bizonyos szakképesítéshez kötöttek. A közfoglalkoztatásban résztvevők száma: 24 fő. E foglalkoztatás keretén belül tudott az önkormányzat munkába vonni romákat, mélyszegénységben élőket, hiszen szakképzettséget nem igénylő munkakörben foglalkoztathatók. A minél nagyobb számban történő foglalkoztatásukra csak képzések szervezésével lehet sort keríteni. A továbbiakban is biztosítani kell a közfoglalkoztatás lehetőségét, hogy minél nagyobb számban tudja az önkormányzat a foglalkoztatásukat biztosítani. Fő célkitűzés ezen a területen képesítések szerzése és a közmunkaprogram biztosítása.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (bíróági eljárás településen ért-e megkülönböztetés pld. a származása miatt. Nem releváns.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások (Az önkormányzat által nyújtott egyéb szolgáltatások, 1993. III. tv. szerinti, ellátások, stb.)

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló, 1993. évi III. törvény 25. §-ában foglaltak alapján a jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.

Szociális rászorultság esetén a jogosult számára

a) a járási hivatal – az e törvényben meghatározott feltételek szerint –

aa) időskorúak járadékát,

ab) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,

ac) egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást,

ad) a 41. § (1) bekezdése szerinti ápolási díjat, a 43. § szerinti ápolási díjat (a továbbiakban: kiemelt ápolási díj), a 43/A. § (1) bekezdése szerinti ápolási díjat (a továbbiakban: emelt összegű ápolási díj);

b) a képviselő-testület – az e törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint – települési támogatást

állapít meg (a továbbiakban együtt: szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások), így többek között, létfenntartási, lakásfenntartási, temetési, gyógyszer támogatás és elemi kár elhárításához nyújtható támogatás.

Természetben nyújtható ellátások: Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal

a) az 50. § (1) bekezdése szerinti alanyi közgyógyellátást, illetve az 50. § (2) bekezdése szerinti normatív közgyógyellátást, és

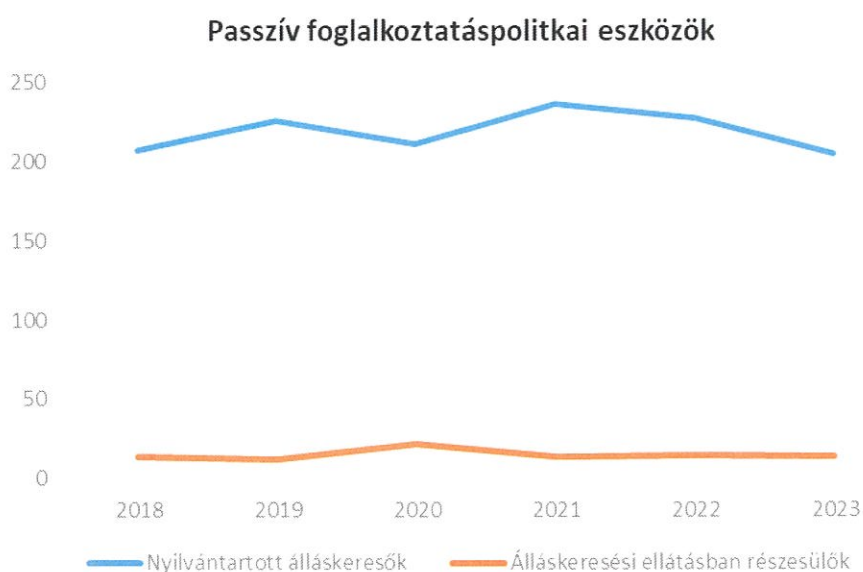
b) egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot

állapít meg.

A képviselő-testület természetbeni ellátásként biztosíthat létfenntartási támogatást, szociális célú tűzifát, elemi kár helyreállításához szükséges anyagokat.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	207	23,13%	14	6,76%
2019	226	25,86%	12	5,31%
2020	211	25,86%	22	10,43%
2021	236	29,57%	14	5,93%
2022	227	24,12%	15	6,61%
2023	205	22,33%	14	6,83%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

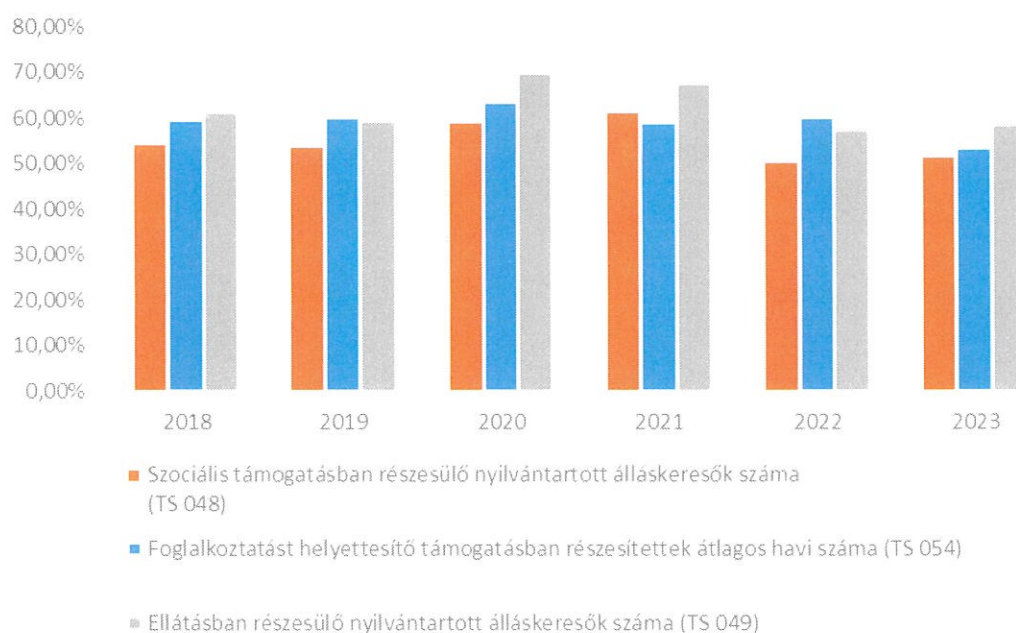
A 15-64 éves korú állandó népesség száma az elvándorlásból kifolyólag évről-évre csökkenést jelez, e korosztálynál az álláskeresési ellátásban részesülők száma 2016. évtől folyamatosan csökkent, 2019. évben a nyilvántartottak %-os arányából mindösszesen 5,31 %-ra. 2020. évre ez az arány megduplázódott, majd 2021. évben a 2019-es szintre visszacsökkent. Ezt a hullámzást valószínűsíthető, hogy a koronavírus okozta COVID 19 járvány is befolyásolta.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	113	54,59%	123	59,60%	127	61,35%
2019	122	53,98%	136	60,14%	134	59,29%
2020	125	59,24%	134	63,46%	147	69,67%
2021	145	61,44%	139	59,00%	159	67,37%
2022	115	50,66%	136	60,11%	130	57,27%
2023	106	51,71%	110	53,50%	120	58,54%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Passzív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma a 15-64 év közötti népesség arányában II. (%)

Az ellátásban részesülő, nyilvántartott álláskeresők száma 2019., 2021. évet összevetve 8 %-kal nőtt.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2018	5
2019	4
2020	4
2021	4
2022	5
2023	3

Forrás: TeIR, KSH

A rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma tekintetében a 15-64 éves korosztályt vizsgálva, 7,46 %-os mértékű növekedés állapítható meg a táblázatból.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény 26. § (1) bekezdésében foglaltak alapján: Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen a 8. §-ban - „Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt neme, faji hovatartozása, bőrszíne, nemzetisége, 13 nemzetiséghez való tartozása, anyanyelve, fogyatékosága, egészségi állapota, vallási vagy világnézeti meggyőződése, politikai vagy más véleménye, családi állapota, anyasága (terhessége) vagy apasága, szexuális irányultsága, nemi identitása, életkora, társadalmi származása, vagyoni helyzete, foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama, érdekképviselőhez való tartozása, egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága) miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne. - meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket.

a) közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtani a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatosan,

b) hátrányos helyzetbe hozni az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.

(2) A használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon.

(3) A lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek.

a) bérlakás-állomány

A településen bérlakás-állomány nincs. Az önkormányzat tulajdonában pedagógusok számára, háziorvos számára biztosít szolgálati lakást. Egyéb lakossági célra bérelhető ingatlan nincs.

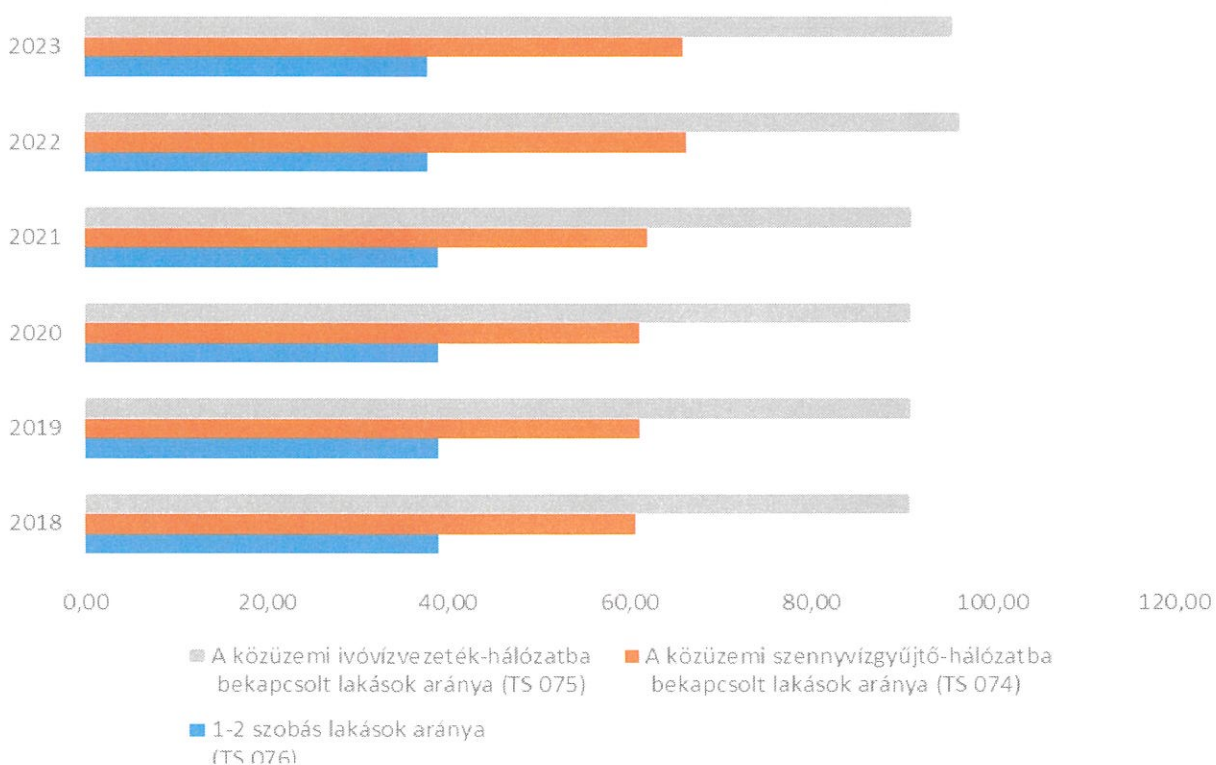
Helyi lakásállomány az alábbiak szerint alakul:

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakás aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2018	686	0	0,00	38,92	60,79	90,96
2019	686	0	0,00	38,92	61,22	91,11
2020	686	0	0,00	38,92	61,22	91,11
2021	686	0	0,00	38,92	62,10	91,25
2022	648	0	0,00	37,96	66,51	96,60
2023	648	0	0,00	37,96	66,20	95,83

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Lakásállomány és minősége

A lakásállomány a településen stagnál. Építési- használatbavételi engedély kiadására az elmúlt 5 évben nem került sor. A fiatalabb- és középkorosztály a környező falvakban kíván letelepedni, új lakás építésére nem kerül sor és a közel jövőben sem várható ez irányban pozitív irányú elmozdulás. Babaváró hitel, CSOK segítségével családi lakóházak adás-vétele szaporodott meg az utóbbi 5-8 évben, valamint az ingatlanok felújítása, de új építés nem várható a közeljövőben sem.

b) szociális lakhatás

A hajléktalanság bekövetkezésében központi jelentőségű a lakástalanság. A rendszerváltás óta lezajlott lakásprivatizáció következtében szinte teljes egészében megszűntek az állami és önkormányzat – olcsóbb – lakások, albérletek, munkásszállók. Ennek következtében szinte kizárólag piaci alapon lehet lakáshoz, vagy bérlakáshoz jutni. E körülmények, valamint közüzemi díjak folyamatos emelkedése egyfajta, a hajléktalanság irányába mutató lejtőt képeznek, elsősorban az alacsony jövedelmű, esetleg munkanélküli, vagy más okból szociális segítségre szoruló családok, vagy egyének számára. Hajléktalanságot válthat ki az egyén vagy család életében az is, amikor váratlan krízishelyzet betegség, életmódváltás, vállalkozás sikertelensége, devizahitel emelkedése, munkahelyek elvesztése, stb.) áll elő. A rendelkezésre álló információk és helyi ismeret, a környező települések lakossági helyzetének ismerete alapján vélelmezhető, hogy hajléktalansággal kapcsolatos problémák jellemzően inkább az ország nagyvárosaiban fellelhetőek. Valójában a hajléktalanokkal foglalkozó ágazat folyamatosan a helyzet javításán munkálkodik.

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány **opcionális (önkormányzati adatok)**

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2018	686	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2019	686	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	686	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	686	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	648	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	648	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A településünk a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. Rendeletben foglaltak szerint társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett, s jelentős munkanélküliséggel sújtott települések sorába tartozik. Ennek ellenére Sály településen hajléktalanságról nem beszélhetünk. Ily módon jelenleg nincs szükség szociális bérlet biztosítására. Amennyiben váratlan krízishelyzet miatt mégis bekövetkezne hajléktalanság az önkormányzat a tulajdonában álló ingatlanok közül biztosítani tudna átmenetileg lakhatási feltételeket az arra rászorulóknak. Egyéb tekintetben pedig megállapítható, hogy a hátrányos helyzetű lakosság körében is egyre jobb lakhatási körülményekről tudunk beszámolni, komfort nélküli lakóházak száma elenyésző.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nem releváns.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Nem releváns.

e) lakhatást segítő támogatások: lakásfenntartási támogatás mértéke

Lakásfenntartási támogatásban részesítettek számát a következő táblázat mutatja be:

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2018	n.a.	9
2019	n.a.	341
2020	n.a.	4
2021	n.a.	476
2022	n.a.	456
2023	n.a.	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Lakhatást segítő támogatások

A fenti táblázatból kitűnik, hogy jelentős a lakásfenntartási támogatásra jogosult családok száma, a lakosság elszegényedése egyre nagyobb. Az önkormányzat e támogatási formát 2013-ig nem pénzbeli támogatásként biztosította, hanem a megítélt támogatást a jogosult nyilatkozata szerint a szolgáltatók (ÉMÁSZ, TIGÁZ, Heves Megyei Vízmű Zrt.) részére utalta át. Ezt követően a támogatási összeg pénzbeli formában kerül utalásra a jogosult számlaszámára. A fizetési morál a lakosság részéről jelentősen javult, az önkormányzat által nyújtott lakásfenntartási támogatás felhasználásával kevesebben halmoznak fel hátralékokat.

f) eladósodottság

Helyi információk szerint az eladósodottság a roma lakosság körében jóval nagyobb arányú. Jelentős számban vannak devizahitelek, akik nem tudják részleteiket törleszteni, s jelentős a közműtartozás állománya is. Ezen a területen is a roma nemzetiségi önkormányzat fórumok tartásával igyekszik hathatós szemléletformálást elérni. A probléma fő forrása abból adódik, hogy még mindig jellemző a roma lakosság körében leginkább, hogy az emberek a megélhetési forrásokat, javakat nem ésszerűen használják fel, a takarékosági szempontok nem érvényesülnek, s ebből kifolyólag még gyakori a válsághelyzetbe kerülő családok száma.

g) lakhatás egyéb jellemzői

A településen külterületi ingatlan nincs. A belterületen fekvő ingatlanok valamennyi közműszolgáltatáshoz történő csatlakoztatása biztosított. Teljes a település közműellátottsága. A községben az egészséges ivóvízellátás biztosított, az 1970-es évektől vezetékes, jó minőségű ivóvízzel került ellátásra a lakosság. Elenyésző azon lakások száma, amely vezetékes ivóvízzel még nincs ellátva. Betudható ez részben annak is, hogy annak érdekében, hogy minél több ingatlan bekerüljön a vezetékes ivóvízellátásba az önkormányzat már évekkel ezelőtt kidolgozta azt a programját, hogy a vízbekötéseket anyagi eszközökkel támogatta. Mivel Sály érzékeny vízbázison fekszik, s itt található a több települést is ellátó Latori Vízfőforrás, a testület az infrastrukturális fejlesztés mellett környezetvédelmi szempontból, a vízbázis védelmének érdekében is az 1990-es évek végén nagy közműberuházást hajtott végre, kiépítette a szennyvízcsatorna-hálózatot, mely közmű valamennyi ingatlan tekintetében elérhető. Földgáz, telefonhálózat, kábel-tv hálózat szintén kiépített.

Közösségi közlekedés feltételei szintén biztosítottak az egész lakosság részére. Közlekedés területén a szolgáltató gazdasági okokra való hivatkozással a Sály településről induló járatok nagy többségét a szomszédos Bükkábrány községig közlekedtetik, ahonnan lehetőséget biztosít Mezőkövesd, Miskolc irányába a tovább haladáshoz. Azonban kisebb kellemetlenség jelentkezik az utasok számára abból, hogy a csatlakozásokra egyes járatoknál 20-30 perc a várakozási idő és a menetjegyek ára is magasabb, ha átszállással oldják meg az utazást.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Szegregátum, telep jelenleg még nincs a településen. Az 1980-as években a meglévő Dankótelepet sikerült teljesen felszámolni. Azonban újbóli kialakulására meg van az eshetőség egyes utcarészekben. Különösen nagy figyelmet igényel, hogy telep, szegregátum újbóli kialakítását megelőzzük.

- a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.) Nem releváns.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.) Nem releváns.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Az 1990-es évek elején megjelenő munkanélküliség miatt a településről folyamatos elvándorlás indult. A fiatal, családot alapító lakosság igyekezett a jobb közlekedési adottságokkal bíró környező településekre elvándorolni. A MÁTRAÍ Erőmű Zrt. Bükkábrányi külszíni fejtése jelentős fiatalnak munkát biztosít, így sok fiatal család igyekezett a településről Bükkábrány községbe költözni, s ott letelepedni. A lakosság elöregedése viszont nem jellemző, mert a születések száma a hasonló lakosságszámú településekhez viszonyítottan magas, átlagosan 30 fő, amely születés szinte 92 %-ban a roma származású lakosságból származik. Ebből kifolyólag félő, hogy a szegregáció meg fog jelenni. Folyamatosan nő azon települési közterületek száma, ahol összefüggően az ingatlanulajdonosok közel 100 %-os mértékben a roma nemzetiséghez tartozók. Ezen lakások azonban már többnyire összkomfortosak, használatbavételkor nagyon jó állapotúak, az állagmegőrzésre azonban a lakók nem figyelnek kellőképpen. A szemléletformálás pozitív irányú elmozdulását ezen a területen erősíteni kell, az igényes külső-belső környezet megtartására kell ösztönözni a lakosokat, hogy a jelentős munkával felszámolt szegregátum másik helyen, helyeken ne alakulhasson ki, de sajnos meg van rá az eshetőség a településen. Az oktatási-nevelési intézményekben a szegregáció az évek folyamán olyannyira felerősödött, hogy csaknem 100 %-ban roma származású gyermekek vannak.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 2003. évi CXXV. **törvény 25. §** (1) bekezdése szerint: Az egyenlő bánásmód követelményét az egészségügyi ellátással összefüggésben érvényesíteni kell különösen az egészségügyi szolgáltatásnyújtás, ezen belül

a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel,

a gyógyító-megelőző ellátás,

a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata,

az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

A hivatkozott jogszabályhely 25. § (2) bekezdése kimondja azt is, hogy törvény, illetőleg törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet e törvény rendelkezéseivel összhangban az egészségi állapot vagy fogyatékoság, illetve a 8. §-ban meghatározott tulajdonság alapján a társadalom egyes csoportjai részére a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül többletjuttatásokat állapíthat meg

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen 2021. január 1-jétől a háziorvosi praxis megüresedett. A háziorvosi ellátást helyettesítő orvosokkal biztosítja az önkormányzat. A helyettesítéssel történő betegellátás zavartalan, a helyettesítő orvosok tudásuk legjavát adva, lelkiismeretesen látják el a vegyes háziorvosi körzet betegeit.

A községben az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés így teljes mértékben biztosított.

Szakellátás a településen nem biztosított, legközelebb 25 km-es körzeten belül Városi Kórház

Rendelőintézet Mezőkövesd biztosítja a lakosság alapvető szakellátási igényeit. Gyermekeorvosi praxis nem működik a településen, azt szintén Mezőkövesdi Rendelőintézet által biztosított, havonta egy alkalommal,

minden hónap 2. keddjén. Átlagosan 25 fő gyermek kerül ellátásra.

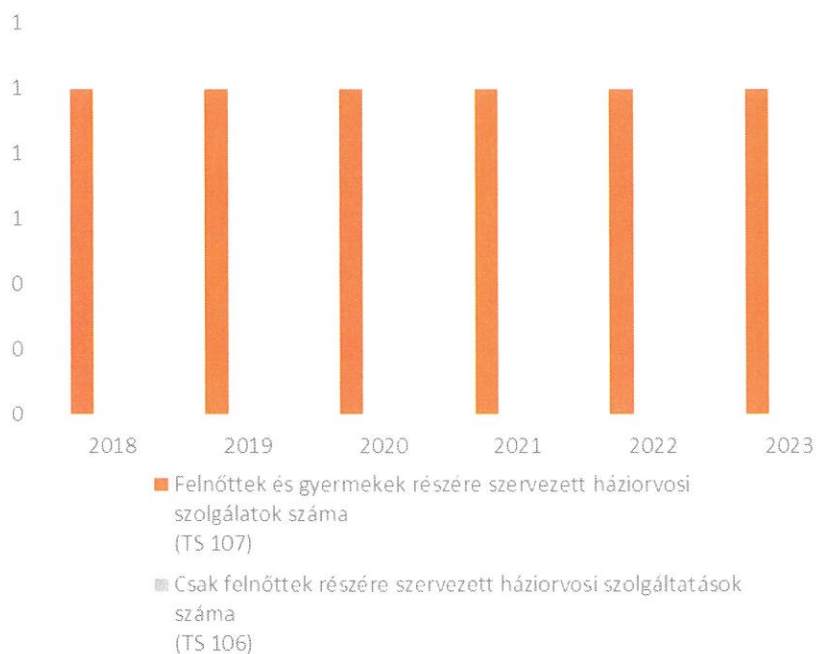
A háziorvosi, védőnői szolgálat ma már korszerű, minden igényt kielégítő környezetben működik. Az orvosi komplexum rekonstrukciója 2020-2021. években teljes mértékben megtörtént TOP-4.1.1-16, illetőleg kötelező önkormányzati feladatot ellátó intézmények fejlesztése, felújítása pályázat, az egészségügyi alapellátást szolgáló (háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás, védőnői szolgálat, fogorvosi alapellátás) épület vagy helyiség infrastrukturális fejlesztése, felújítása alcélra kapott támogatással. A betegellátáshoz szükséges orvosi eszközök mind a háziorvosi szolgálatnál, mind a védőnői szolgálatnál hiánytalanul rendelkezésre állnak. 2020. és 2021. évben eszközbeszerzésre, Magyar Falu program keretéből elnyert 2-2.000.000 Ft-os pályázati támogatással minden szükséges eszköz, berendezés beszerzésre került. Az önkormányzat a háziorvosi praxis betöltésére törekszik. Kedvező feltételek várják a praxis jogosultját, hiszen az orvosi rendelő épületével együtt a komplexumban elhelyezkedő orvosi szolgálati lakások is felújításra szorultak. A külső-belső környezet egyaránt igényes. A 2018-2023. évekre szóló esélyegyenlőségi programunk egyik intézkedése tartalmazta az egészségügyi infrastrukturális fejlesztést, melyet sikerült a program érvényességi idején belül sikeresen megvalósítani. Az önkormányzat önerejéből erre képtelen lett volna, így Magyarország Kormányának köszönhetően sikeres projektet vihetett véghez az önkormányzat, mellyel a településen élők egészségügyi állapotának szinten tartásához, illetőleg egészségi állapotuk javításához járult nagyban hozzá a mai igényeknek megfelelő, hiánytalan tárgyi eszközökkel, műszerekkel felszerelt háziorvosi, védőnői szolgálat működése. Célként került kitűzésre: kevesebb betegség, magasabb életkor.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	1	0	0	1	109	12,73
2019	1	0	0	0	116	10,83
2020	1	0	0	0	114	13,26
2021	1	0	0	0	74	14,64
2022	1	0	0	0	102	11,39
2023	1	0	0	0	88	10,50

Forrás: TelR, KSH Tstar

Egészségügyi ellátás

A fenti táblázatban a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma kerül bemutatásra, jelentős a településen az idős lakosság aránya, akik jelentős hányada közgyógyellátásra szorul. A táblázatból megállapítható, hogy 2018. évhez viszonyítottn 15 fővel nőtt a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők lakosok száma.

Ez betudható annak, hogy a településen az előregedési folyamat intenzíven növekszik, s ezzel egyidejűleg a lakosság egészségügyi állapota a komfortosabb, jobb körülmények között is aggodalomra ad okot. A táblázatból az alanyi jogon ápolási díjban részesültek száma 2017. évhez viszonyítottan stagnál.

- b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés (részt vesznek-e a pl. a romák, vagy nem milyen gyakorisággal szerveznek, stb.)

Évente megszervezésre kerül a rákszűrés, melynek költségeit az önkormányzat fedezi. E szűrésen való megjelenéshez a szemléletformálás, a megfelelő információ eljuttatása az érintettekhez meghatározó, melyre az egészségügyben dolgozók nagy gondot fordítanak. Ennek köszönhetően egyre nagyobb számban jelennek meg e szűrővizsgálatokon roma származású személyek is.

A védőnői szolgálat védőnője évente az un. Index osztályokban látás, hallás, vizsgálatot végez, ezen túlmenően minden gyermeket érintően évente 3 alkalommal – szeptember, január és május hónap – tisztasági vizsgálatokat tart. 5. osztálytól pedig egészségnevelő előadások megtartását szervezi, - dohányzás, fogamzásgátlás, nemi érés témákban - melyre igen nagy szükség van, hiszen gyakran előforduló, hogy 13-14 éves lányok esnek teherbe.

- c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A település oktatási intézményeiben szükséges és elérhető is a fejlesztő pedagógus tevékenysége, mind az általános iskolában, mind az óvodában.

- d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A gyermekétkeztetés, az idősek szociális étkeztetése és felnőtt étkeztetés a napközi otthonos óvoda konyháján kerül előállításra. Nehéz az étrendet úgy összeállítani, hogy az valamennyi korcsoportnak kielégítő, az egészséges táplálkozás szempontjainak megfelelő legyen. Ezen a területen is sikerült az önkormányzatnak a fejlesztési elképzeléseit megvalósítani. A konyha elavult volt, az eszközök, berendezések elhasználódtak. A 75 adagos kapacitású konyhán közel 300 főre főztek naponta. Az önkormányzat évek óta kereste a megoldást egy új, mai igényeknek megfelelő közösségi konyha kialakításához. TOP-4.2.1-15 Szociális Konyhafejlesztés, főzőkonyha és étkező kialakítása projekt keretében valósult meg az új közösségi konyha. Elvárás volt, hogy a közétkeztetésben az egészséges táplálkozás fő szempontjai maradéktalanul tudjanak érvényesülni, természetesen a jobb munkakörülmények megteremtése, energiatakarékosság mellett. Az új konyha használatbavételi engedélyt kapott, működési engedélyezési eljárása folyamatban van. Hatalmas horderejű az is, hogy az új konyha és étterem eszközökkel való felszereléséhez is támogatást nyert az önkormányzat, 27 millió Ft összegben, szintén 100 %-os támogatottsággal. Így egy új, komplett komplexummal gyarapodhatott a község, mely az eszközbeszerzési projekttel lett 100 %-os. Az eszközök beszerzése is megtörtént.

- e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportról szóló 2004. évi I.törvény 55. §-a meghatározza az önkormányzat kötelezően ellátandó feladatait.

Az önkormányzatnak a következő feladat ellátási kötelezettsége áll fen, illetőleg a sport társadalmilag hasznos céljainak megvalósítása érdekében meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót és gondoskodik annak megvalósításáról, együttműködik a helyi sportszervezetekkel, fenntartja és működteti a tulajdonát képező sportlétesítményeket, megteremti az önkormányzati oktatási és nevelési intézmények testnevelés és sporttevékenységek gyakorlásának feltételeit, továbbá biztosítja az iskolai sportkör működéséhez szükséges feltételeket.

Évente sportfejlesztési koncepció készült. Fő célkitűzésként jelent meg e sportfejlesztési koncepcióban, - mely az esélyegyenlőségi szempontokat figyelembe véve is meghatározó – a települési sportélet továbbfejlesztése, mindenki számára még inkább hozzáférhetővé tétele, a mára már elavult és használhatatlanná vált sportöltöző felújítása. Elnyert pályázati projekt a TOP-1.2.1-16 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés pályázati felhívásra benyújtott „Miskolc-Bogács turisztikai kerékpárút kialakítása Harsány-Bogács szakaszon” című projekt, kerékpárút kiépítésével, Bogács település gesztorságával. Konzorciumi tagok: Borsodgeszt, Harsány, Sály, Tard, Tibolddaróc. A projekt megvalósítási összköltsége: 624.500.000 Ft. A támogatás 100 %-os támogatási intenzitású. Sály településre eső támogatási összeg 42.165.000 Ft. A kerékpárút kiépítése folyamatban van, még településünk nem érintett a kivitelezési munkákban.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosítja. 48 fő részesül szociális étkeztetésben. A házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulással kötött együttműködési megállapodás alapján kerül biztosításra. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés 100 %-ban biztosított a roma lakosság számára.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértése a szolgáltatások nyújtásánál nem volt

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Egészségügyi ellátó rendszer keretein belül: a szakorvosi vizsgálatokra az időpontok kérése általános telefonon történik, sok esetben az állampolgárnak vagy nincs készülék, vagy anyagi fedezete nincs erre. Ekkor minden esetben az egészségügyben dolgozó, általában védőnő időpontot kér a beteg részére. Az orvosi vizsgálatok időpontjának meghatározásakor külön kérés, hogy olyan időpontban kerüljön behívásra a beteg, amikor jövedelme érkezik (foglalkoztatást helyettesítő támogatás, családi pótlék érkezésekor). Amennyiben semmilyen körülmények között nem oldható meg a szakorvosi vizsgálatra való beutazás, - nincs pénz közösségi közlekedési eszköz igénybevétele - s az nem halasztható a későbbre, betegszállító járművel megoldják a beutaztatást. Zárójelentések, javaslatok értelmezése, különböző nyomtatványok kitöltése. Zárójelentések, egyéb orvosi leletek fénymásolása térítésmentesen. Hozzá tartozó kórházi ápolásakor, amennyiben a hátrányos helyzetben, nehéz anyagi körülmények között élő nem tudja sem személyesen, sem telefonon felkeresni hozzátartozóját, állapotáról érdeklődni, telefonos segítséget kap. Az önkormányzat részéről pedig azon esetekben, amikor a beteg nem tudja kiváltani szükséges gyógyszereit, s - az átmeneti segély biztosításával ez nem lenne megoldott – a gyógyszerek kiváltása megtörténik.

Ezen túlmenően hátránykompenzáló juttatásként az önkormányzat több esetben finanszírozta a beteg helyett az esetleges térítésköteles ellátásokért fizetendő díjat. Szociális ellátás területén egy-egy krízis helyzetben, legtöbb esetben közeli hozzátartozó halála esetén a temetés bonyolítása, ehhez az átlagosnál nagyobb mértékű anyagi támogatás biztosítása. Egyéb gyógyászati segédeszközök biztosítása.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Magyarország Alaptörvénye, *XI. cikk* (1) bekezdése kimondja, hogy minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	nem	221	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

a) közösségi élet színterei, fórumai (közösségi programok szervezése, kulturális napok szervezése, roma napok, családi napok)

A tervezett programokban egyre nagyobb számban kapcsolódnak be a roma származású lakosok is. Ilyen rendezvények a hagyományörző, történelmi, irodalmi emlékeket felelevenítő „Sályi Napok” rendezvénysorozat, Idősek Napja, Karácsonyi Köszöntő, s a Roma Nemzetiségi Önkormányzat által szervezett Roma Napok. Pályázati projektek: EFOP-1.3.5-15 Társadalmi szerepvállalás, helyi hagyományok ápolását célzó rendezvények

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Etnikai konfliktusok száma egyre csökken. A lakosság alkalmazkodott, s elfogadta a nagylélekszámú etnikumot. A községben működő Polgárőrség a rendőri szervekkel a rend és fegyelem megszilárdításán, a bűncselekmények visszaszorításán dolgozik, mely alapvető feltétele a békés egymás mellett élésnek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A Vöröskereszt szervezet ruha- élelmiszer adományt, az önkormányzat élelmiszer segélycsomagot biztosít évente. Továbbá az elmúlt években a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyári szociális gyermekétkeztetését. A védőnő, gyermekjóléti szolgálat munkatársai több alkalommal rendeztek ruhagyűjtést a rászoruló családoknak. A gyermekjóléti szolgálat munkatársai a ruhanemű, élelmiszer adományon kívül még berendezési tárgyakat, bútorgyűjtést is szerveznek a rászoruló lakosság számára.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Roma Nemzetiségi Önkormányzat és Sály Község Önkormányzata között a kapcsolat napi, élő. Az önkormányzat a Roma Nemzetiségi Önkormányzat munkáját, működését segíti minden eszközzel, szakmai

tapasztalatokkal, a működéshez szükséges feltételek biztosításával. Az egész falu közösségét érintő problémák megoldásához több esetben került sor fórum megtartására, közös intézkedési terv megvitatására, így többek között közösségi közlekedés problémája, s az elszaporodott bűnözés, magas számú igazolatlan iskolai hiányzások visszaszorítása területén is, krízis helyzetben lévő családok problémájának megoldása, kóbor ebek befogása. 2019. évben új hatályos együttműködési megállapodás került elfogadásra.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Országos átlagot meghaladó munkanélküliség	Munkahelyteremtés: közmunkaprogram szervezése, továbbfolytatása
alacsony iskolázottság	Felzárkóztató programok, átképzések
szilárd burkolatú út hiánya miatt elégtelen közlekedési feltételek, szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézsége	Infrastrukturális fejlesztés, lakóút felújítása
alacsony átlagéletkor	Szűrővizsgálatok, egészségterv készítése
elégtelen életminőség	prevenációs programok, felvilágosítás,

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A gyerekszegénység egyik kiemelt oka a szülők munkanélkülisége. A szegény gyermekek 60%-a inaktív, illetve alacsony munkaintenzitású családokban él. A pénzügyi juttatásoknak Magyarországon jelentős jövedelemkiegészítő hatásuk van. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzügyi juttatások rendszereiből.

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A Nemzeti Stratégia minden gyermekre kiterjed, de a hátrányos helyzetű gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akik érdekei a legjobban sérülnek.

A gyermekek száma, fiatalok száma az életkor szerinti korcsoportbontásban az alábbi:

- 0-14 éves korú gyermekek száma 376 fő, a lakosság 22,69 %-át teszi ki.
ebből: 0-2 éves korú gyermekek száma: 64 fő,
3 évesek szám: 20 fő,
3-5 éves korú gyermekek száma: 61 fő.
6-14 éves korú gyermekek száma: 224 fő.
- 15-17 éves korú gyermekek száma 101 fő.
- 18 évesek száma: 24 fő.

A településen jelentős hátrányos helyzetű gyermek él, 287 fő. A helyi általános iskolai intézményben a 171 fő tanuló közül 164 fő tanuló hátrányos helyzetű, 164 tanuló pedig halmozottan hátrányos helyzetű. Az óvodai intézményben 69 fő gyermekből 69 gyermek a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek. Természetesen ezen gyermekek pedagógiai szempontból is különös, megkülönböztetett bánásmódot igényelnek.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete.

Magyarországon minden tizedik gyerek valamilyen okból veszélyeztetett. Csak tavaly kilencezer gyerekről derült ki az is, hogy bántalmazták. Az esetek 82 százaléka családon belül történt, legtöbbször a szülők bántották saját gyerekeiket.

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. Az utóbbi évben családon belüli bántalmazás nem történt.

A megjelenő valamely problémában érintett gyerekek aránya emelkedett. A védelembe vétel keretében gondozott gyermekek veszélyeztetettségének oka elsősorban az iskolai igazolatlan hiányzás, valamint magatartási, beilleszkedési zavarok és az ezzel szorosan összefüggő szülői elhanyagolás. Kimagasló az általános, illetve középiskolai tanulók igazolatlan hiányzása. Sályban az érintett 64 családban 168 veszélyeztetett gyermek él.

A család- és gyermekjóléti szolgálat, Sályban 2563 alkalommal végzett szakmai tevékenységet. A szakmai tevékenység során Sályban 338 főt segítettek a családsegítők.

Sályban 57 esetben történt új kapcsolatfelvétel a szolgálatnál.

1. A gondozási esetek száma:

Sály tekintetében 247 fővel volt együttműködési megállapodás kötve, amely 78 családot érintett.

Igénybevétel módja	Nem, életkor	0-2	3-5	6-13	14-17	18-24	25-34	35-49	50-61	62-	Összesen	Családok száma
Megállapodás szerint	Férfi	11	11	36	16	6	2	3			85	
	Nő	6	13	46	22	14	23	30	7	1	162	
	Összesen	17	24	82	38	20	25	33	7	1	247	78
	Központ által továbbított	5	6	28	18	7	10	21	4	1	100	33
Nem együttműködési megállapodás alapján (egyszeri esetek)	Férfi		2	9	4	1	4	2	6	3	31	
	Nő			8	6	11	12	8	8	7	60	
	Összesen		2	17	10	19	16	10	14	10	91	83
Összesen		17	26	99	48	32	41	43	21	11	338	161

Egyszeri esetkezeléssel Sályban 91, esetben kellett közreműködni. Ezekben az esetekben információnyújtás, tanácsadás, segítő beszélgetés, hivatalos ügyek segítése történt, illetve igazolatlan mulasztások miatti családlátogatásokra került sor.

2. A szolgálatnál megjelent személyek

Sályban 78 családot gondoztak együttműködési megállapodás alapján, akik elsősorban életviteli probléma miatt kerültek gondozásba, de igen nagy számban vannak köztük igazolatlan iskolai mulasztás miatt felvett gyermekek is. A felnőttekkel alkalmanként végzett tevékenységek sokrétűek, pl. nyugdíjjal kapcsolatos ügyintézés, szociális juttatások hozzáféréseinek segítése, tartozások kiegyenlítésével kapcsolatos kérelmek benyújtásának segítése, foglalkoztatási osztályon intézhető ügyek segítése.

A család- és gyermekjóléti szolgálat a gondozottak mellett nagyszámban végez egyszeri segítői munkát is. Az éves forgalmi adatok tükrözik a családsegítők egész évben végzett munkáját, a gondozottak és az egyszeri esetkezelésben részesültek is szerepelnek az adatokban.

2022-ben forgalmi adat alapján, Sályban 338 fő ellátása történt a család- és gyermekjóléti szolgálatnál.

Feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő- és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a meghatározott személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

Veszélyeztetettség: olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A gyermekek **környezeti veszélyeztetettsége** magában foglalja a nevelési problémákat, szülők család életviteli problémáit, a családi konfliktusokat, a szülők betegségét, a családon belüli bántalmazást, a családon belüli elhanyagolást, egyéb személyek rokonok általi veszélyeztetést, iskolai kirekesztést, erőszakot, az elégtelen lakáskörülmények, kilakoltatás veszélye, munkanélküliség elmeit

3. Együttműködési megállapodás alapján a szolgáltatást igénybe vevők gazdasági aktivitása

Gazdasági aktivitás	Fő	Ebből nő/lány
Foglalkoztatott	24	17
Munkanélküli	38	34
Inaktív	56	42
Eltartott 0-14 korú gyermek	129	59
Összesen	247	162

Sályban a gondozottak 52 %-a kiskorú, a felnőttek 22 %-ának csak a gyermekei után járó ellátásból van jövedelme, és csak 9 %-uk foglalkoztatott.

3.1. Együttműködési megállapodás alapján a szolgáltatást igénybe vevők legmagasabb iskolai végzettsége

Iskolai végzettség	Fő	Ebből 0-17 éves	Ebből nő/lány
Ált Isk 8 oszt kevesebb	167	135	97
Ált isk 8	73	24	60
Befezett szakmunkásképző iskola, szakiskola	6		4
Befejezett szki	1		1
Összesen	247	159	162

Sályban kimagaslóan nagymértékű az iskolázatlanság, a gyermekek közül sok az életkoránál alacsonyabb évfolyamon folytat tanulmányokat, és több fiatalok megszakította középiskolai tanulmányait.

4. Együttműködési megállapodás alapján a szolgáltatást igénybe vevő családok összetétele

Családi összetétel	Családok száma
Egyedül élő	
Házastárs (élettárs) gyermek nélkül	8
Házastárs (élettárs) 1-2 gyermek	16
Házastárs (élettárs) 3 vagy több gyermek	34
Egy szülő /törvényes képviselő 1-2 gyermek	10
Egy szülő/ törvényes képviselő 3 vagy több gyermekkel	3
Egyéb	7
Összesen	78

Sályban jellemző, hogy a gondozottak többgyermekes családban élnek, a szülők nem kötnek házasságot, gyermekeik családi jogállása rendezetlen, okmányaik nincsenek rendben.

5. Veszélyeztetett kiskorúak adatai

Okok	Az érintett gyermekek száma a veszélyeztetettség fő oka szerint
Nevelési probléma	61
Szülők, család életvitele	31
Családi konfliktus	11
Gyermek elhanyagolása fizikai	13
Egyéb személyek, rokonok általi veszélyeztetés	8
Elégtelen lakáskörülmények	1
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	3
Csavargás	4
Tankötelezettség elmulasztása (50 tanóra és egyéb)	13
Egyéb	22
Tartós betegség	1
Összesen	168

2022-ben Sályban 168 fő, veszélyeztetett kiskorút tartottunk nyilván.

A **magatartási veszélyeztetés** a gyermekintézménybe való beilleszkedés nehézségét, antiszociális viselkedést, drogfogyasztás, alkoholfogyasztás, játékszenvedély, csavargás, tankötelezettség elmulasztása kategóriáit foglalja magába.

Sályban az érintett 64 családban 168 veszélyeztetett gyermek él. Még mindig kimagasló az általános, ill. középiskolai tanulók igazolatlan hiányzásából adódó személyek száma. A felnőttek körében leggyakoribb problémát a rendezetlen családi kapcsolatok, vagy negatív életvitelük jelenti, mely nagymértékben befolyásolja a szülő(k)vel élő gyermekek magatartását.

Az **egészségügyi veszélyeztetés** a tartós betegség, fogyatékoság, magatartás és tanulási zavar elemeit tartalmazza, valamint önálló kategória az **anyagi veszélyeztetettség** mérése az általunk gondozott gyerekek körében.

A nyilvántartott veszélyeztetettségi okok alapján a legtöbb gyermek környezeti (nevelési probléma és szülők, család életvitele) és magatartási veszélyeztetettség miatt volt nyilvántartva.

A családsegítő munkatársak leggyakrabban terepen dolgoznak, a családokat az otthonukban keresik fel. A családlátogatásokon kívül a hivatalos ügyek egy része is terepen zajlik, másik része irodához kötött. Családlátogatáson kívül leggyakrabban a tanácsadás, segítő beszélgetés, információnyújtás és a szociális ellátásokhoz való hozzájutás segítése fordul elő segítő tevékenységként.

A családsegítő feladatai:

Amennyiben a szakmai tevékenység az első interjú kapcsán tett intézkedéssel nem zárható le, úgy a családsegítő a szolgáltatást igénybe vevő nagykorú személlyel együttműködési megállapodást köt, ezen időponttól kezdve esetnaplót vezet.

A családsegítő az intézményvezető és a szolgáltatást igénybe vevő aláírásával ellátott együttműködési megállapodást köt, majd 15 napon belül elkészíti az esetnapló adatlapját és a probléma definícióját, majd közös cselekvési tervet készít az ellátotttal.

Gondozási tevékenység keretében, legalább három személyes találkozást kell megszervezni és dokumentálni a jogszabályi előírásoknak megfelelően.

6. Együttműködési megállapodás alapján a szolgáltatást igénybe vevők elsődleges problémájuk szerint

Probléma típusa	Családok száma elsődleges probléma szerint
Életviteli	25
Családi- kapcsolati konfliktus	10
Családon belüli bántalmazás	2
Elhanyagolás	8
Ebből oktatási nevelési elhanyagolás	7
Gyermeknevelési	13
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	2
Magatartászavar teljesítményzavar	13
Anyagi (megélhetőségi, lakhatással összefüggő)	1
Egyéb	4
Összesen	78

A gondozott családoknál elsődleges probléma szerint nagyszámban életviteli probléma, gyermeknevelési, magatartás és teljesítményzavar miatt kerültek látókörükbe a családok. Kisebb mértékben volt jelen anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő) és gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség. A családokat szinte minden esetben több probléma együttes fennállása jellemzi.

A településen észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések száma 305 fő volt az elmúlt év folyamán. A gyermekek esetében az iskolából elsősorban igazolatlan mulasztás miatt érkezett jelzés, illetőleg tanulmányi előmenetelről. Az óvodából pedig beiratkozás kapcsán.

A veszélyeztető kategóriákban változatlanul vezető tényező az anyagi veszélyeztetettség, amely magába foglalja a súlyos nélkülözést. A gyermekek elégtelen mennyiségű és minőségű táplálását, az esetlegesen zsúfolt lakhatási körülményeket, gyakran, a gyermek fejlődéséhez, tanulásához szükséges tárgyi eszközök, játékok hiányát, a szabadidő eltöltésének egysíkúságát éppúgy, mint dolgozó szegények, vagy az egyre inkább lecsúszó középosztály relatív szegénységét, a fontos fogyasztások elmaradását, a kielégítő gyermekkorhoz szükséges kiadások visszaszorulását jelenti a súlyos nélkülözés.

Az anyagi veszélyeztető tényezők egyszerre okok és következmények.

Az egészségügyi okok hátterében, problémaként merült fel több esetben a különféle segédeszközök megvásárlása, mivel a közgyógyellátás nem fedezi az ezen eszközök egyre növekvő árát egyrészt, másrészt az utólagos térítés miatt a családnak nincs annyi tartaléka, hogy megelőlegezze a szükséges összeget. Sokszor találkozunk a gyógyszer kiváltás nehézségeivel, még a legalacsonyabb áron vásárolható gyógyszereket sem tudják kiváltani a szülők.

Több esetben került sor gyógyászati segédeszköz megvásárlásához, illetőleg gyógyszerkiváltáshoz települési támogatás megállapítására.

Kiemelendő problémakör a gyermek, a szülő magatartásából eredő veszélyeztető ok. Hiányosak vagy kevésnek bizonyulnak a szülői minták, nevelési megoldások. Gyakori probléma, hogy a szülő nem partner a probléma megoldása tekintetében, nem tanúsít kellő együttműködést az oktatási intézményekkel, Család- és Gyermekjóléti Központtal, szolgálattal.

Mint ahogyan a táblázatból kitűnik, jelentős a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma, sajnos évről-évre magasabb a számuk. A kistérségi társulás útján működő Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ munkatársai bár nem sályi lakosok, azonban elég jó személy- és helyismerettel rendelkeznek, így könnyen kiszűrjük a családokban a veszélyeztetett kiskorúakat. Sajnálatos módon a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma a gyűjtött információk szerint növekvő.

A **védelembé vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekek védelembé vétele a Gyámhivatal feladata.

Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételeivel megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a Mezőkövesdi Járási Hivatal Gyámhivatala a gyermeket védelembé veszi.

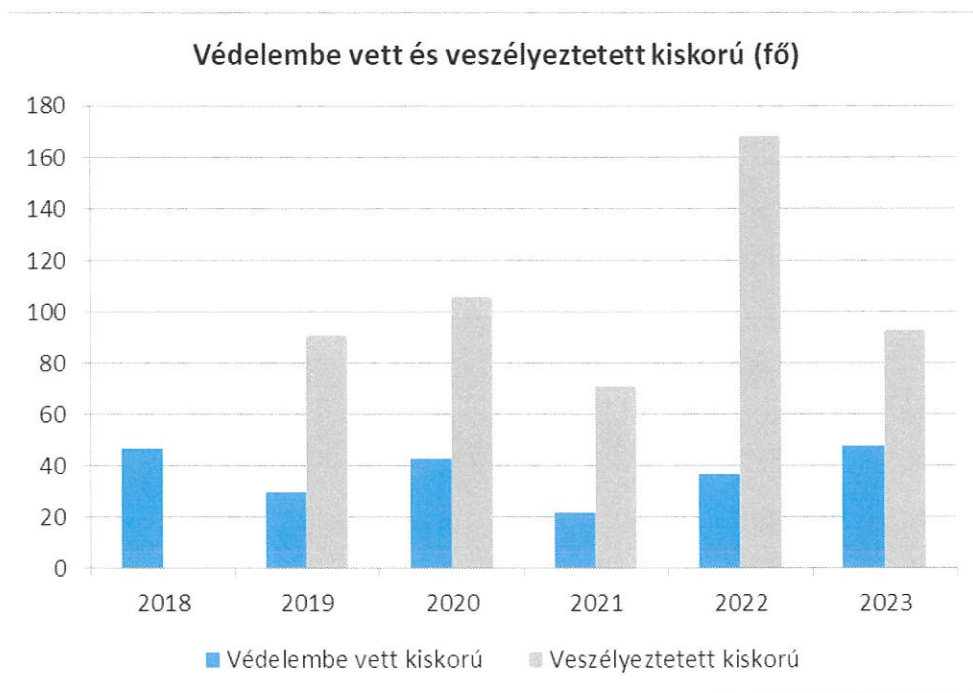
4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	807	878	1685	47,89%	52,11%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			58	3,44%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	174	192	366	10,33%	11,39%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	33	46	79	1,96%	2,73%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2018	47	0
2019	30	91
2020	43	106
2021	22	71
2022	37	168
2023	48	93

Forrás: TeIR, KSH Tstar

2022-ben Sályban 168 fő, veszélyeztetett kiskorút tartottunk nyilván, ebből 61 fő (36 %) nevelési probléma miatt.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

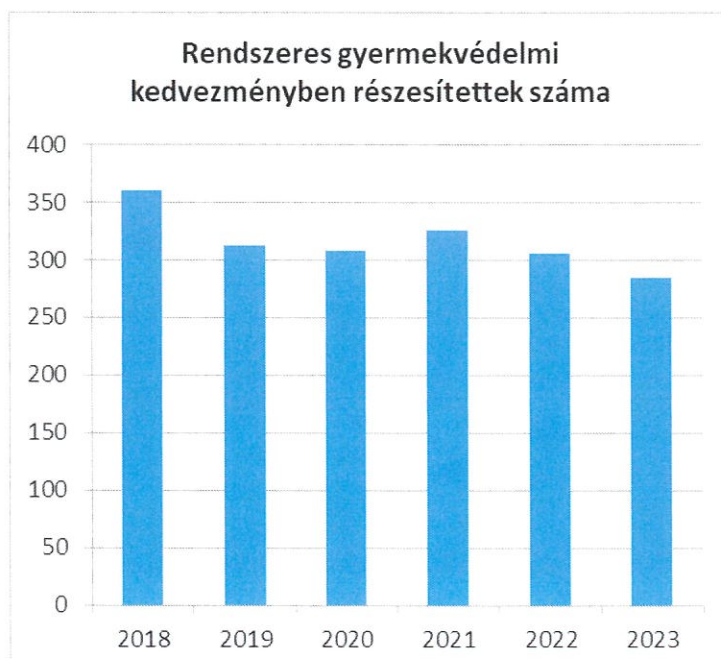
A **rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény** megállapításával a gyermek – a család szociális helyzete alapján – jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, tankönyvtámogatásra illetve az évente két alkalommal (augusztus és november) gyermekenként, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében 6.500 Ft összegű támogatásra. Az idei évben 287 gyermek részesült pénzbeli támogatásban.

Mint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma című táblázatból is kitűnik a településen jelentős számban vannak rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek, ebből következően megállapítható, hogy a családokban túlnyomó többségében az egy főre jutó jövedelem átlagosan a mindenkor legkisebb öregségi nyugdíjminimum körüli összeg. A családok évről-évre nehezebb anyagi körülmények között élnek. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek nagy többsége munkanélküli szülők gyermeke.

A **kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra** a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjául rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban vagy baleseti nyugellátásban vagy nyugdíjszerű rendszeres pénzellátásban vagy időskorúak járadékában részesül. Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra való jogosultság nem került megállapításra.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2018	360
2019	313
2020	308
2021	326
2022	306
2023	285

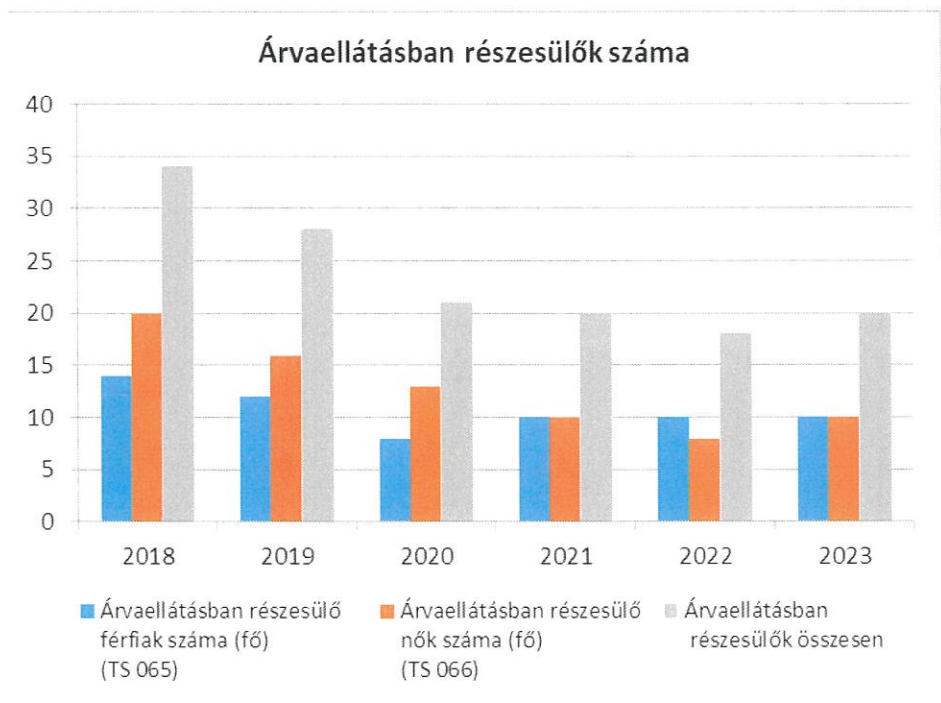
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma lassú, de csökkenő tendenciát mutat. Betudható ez annak, hogy valamelyest emelkedett az egy főre jutó jövedelem. Ez a családok elenyésző részében mutatható ki, főként azokban a családokban, ahol az aktív korúak ellátásából foglalkoztatási jogviszony tudtak létesíteni a szülők. Több gyermekes családnál azonban az egy főre jutó jövedelem jelentősen nem változott, nem emelkedett.

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2018	14	20	34
2019	12	16	28
2020	8	13	21
2021	10	10	20
2022	10	8	18
2023	10	10	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Az önkormányzat szinte valamennyi településen élő gyermeket támogat. Az óvodás- és iskoláskorúak szinte 100 %-a részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 100 %-os mértékben ingyenes étkeztetésben, ingyenes tankönyvellátásban.

Az Önkormányzat annak a gyermeknek állapíthat meg **rendkívüli gyermekvédelmi támogatást**, akinek a családja időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A támogatásban részesülő családokra jellemző, hogy a szülők egyedülállóak, vagy éppen válófélben vannak és a volt házastárs/élettárs gyermektartást nem fizet. A kétszülős családok jellemzője, hogy a szülő/szülők munkanélküliek, vagy az egyik szülő családtámogatásban részesül, azaz gyermekgondozási segélyt (GYES) vagy gyermeknevelési támogatást (GYET) kap.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya:

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő óvodás és általános iskolás gyermek térítésmentesen, a rászoruló középiskolások 50%-os kedvezményben részesülnek az étkezés igénybevétele esetén.

Jelentős a hátrányos helyzetű családok száma, a táblázatból kitűnik, hogy az ingyenes, illetőleg kedvezményes étkeztetésben részesülő gyermekek száma növekszik. Nagy jelentőséggel bír a településen az ingyenes, illetőleg a kedvezményes gyermekétkeztetés, hiszen sok gyermek főtt ételhez csak így jut hozzá. Tapasztalat, hogy a szülők jellemző módon – a kevés jövedelem ellenére is - chipset, üdítőitalokat vásárolnak a gyermekek részére tízóraiként. Az önkormányzat az elmúlt években törekedett arra, hogy a nyári étkeztetési programban részt vegyen. 2016. évtől folyamatosan biztosított a nyári szünidei gyermekétkeztetés. Az óvodai szünet ideje alatt ezt 28 fő vette igénybe. Átlagosan 123 fő részére biztosított, igény szerint a szünidő alatt a gyermekétkeztetés.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

A településen jelentős számú ingatlant vásároltak fel magyar állampolgársággal nem rendelkező ingatlan tulajdonosok, akik közül már sokan a településen élnek. Nagy százalékuk holland, német állampolgár, ők már többségében nyugdíjas korúak. Mindösszesen 2 gyermekről tudunk, akik a településen élnek ismeretlen állampolgárságúak, s mindkét gyermek 3 év alatti, a 3 év alatti gyermekekhez viszonyítottan 0,03 %-os aránnyal.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői

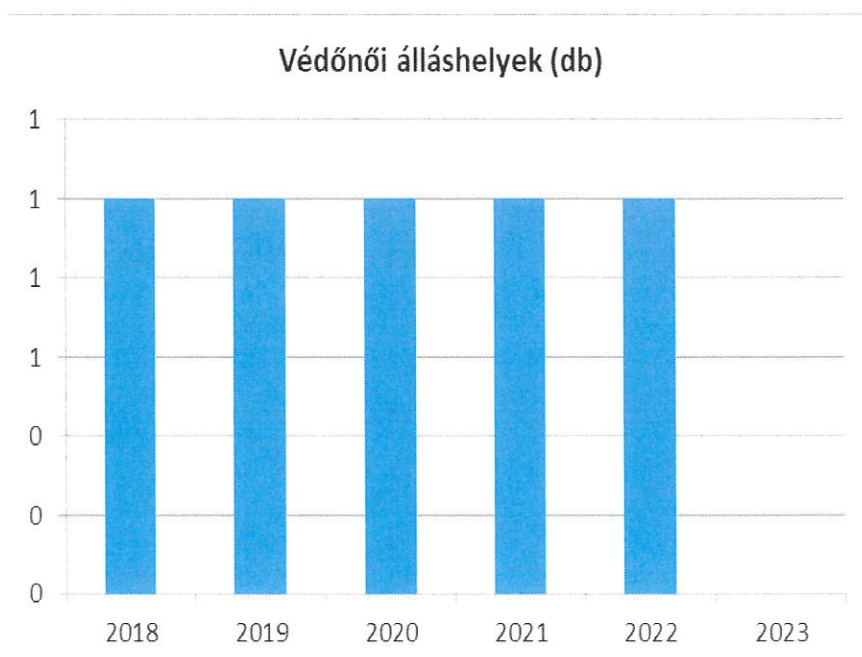
A településen 1 védőnő látja el az anya- csecsemő- és gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat. Hozzá tartozik az állandó lakosságon kívül a helyben működő, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézményében élő diákok ellátása.

A védőnői munka **színterei**:

- a **tanácsadó helyiségében** folyó gondozó-tanácsadó tevékenység várandós anyáknak és kisgyermekes családoknak
- **családlátogatáson** adott tanácsadás, elvégzett gondozás, anyai tevékenységre oktatás
- **nevelési-oktatási intézményben** történő szűrés, egészségnevelés

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	1	n.a.	-
2021	1	n.a.	-
2022	1	n.a.	-
2023	0	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői szolgálatra a településen hangsúlyozottan nagy felelősség hárul. Az egy védőnőre jutó gyermekek száma meghaladja a 400 főt. Egy védőnői körzet működik 1 álláshellyel, az ellátottak száma a környező településekhez viszonyítottnak jelentős. Az ellátotti létszám, a területi elhelyezkedés, szóródás, továbbá az ellátotti alany miatt is megfeszített munkatempót, s különösképpen intenzívebb odafigyelést követel a feladatot ellátó védőnőtől.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői

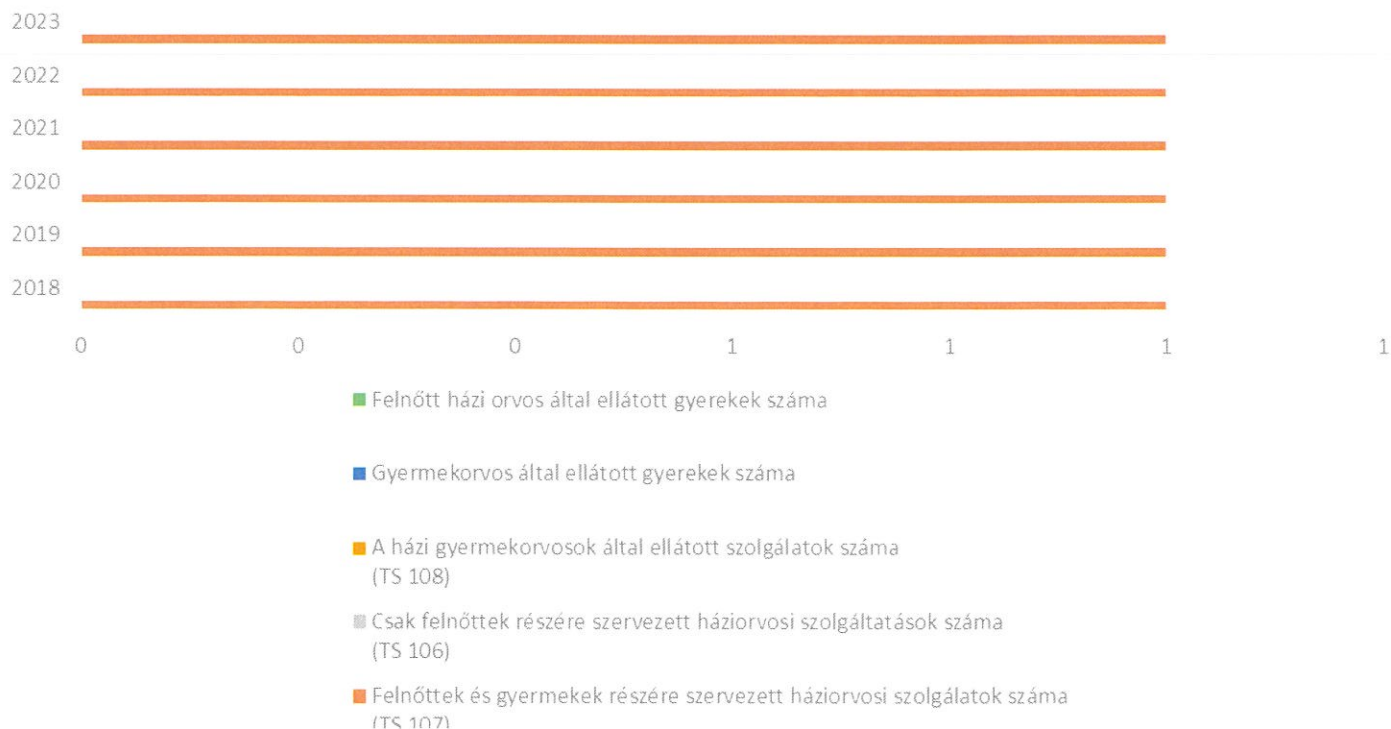
Házi gyermekorvosi praxis a településen nincs.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2018	1	0	0	n.a.	n.a.
2019	1	0	0	n.a.	n.a.
2020	1	0	0	n.a.	n.a.
2021	1	0	0	n.a.	n.a.
2022	1	0	0	n.a.	n.a.
2023	1	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Orvosi ellátások

A gyermekek szakorvosi ellátását a Mozgó Szakorvosi Szolgálat (MSZSZ) biztosítja a településen. Havonta 1 alkalommal, minden hónap 2. keddjén a délelőtti órákban biztosított a szakorvosi rendelés a Mezőkövesdi Rendelőintézet által. A szakorvosi rendelésen a megjelenések száma átlagosan 20-25 fő.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok: Nem releváns.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

„Településünkön nem releváns”

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

„Településünkön nem releváns”

d) gyermekjóléti alapellátás (Család- és gyermekjóléti Szolgálat,)

Szakmai tevékenység:

A Gyermekjóléti Központ esetmenedzsereinek feladatai elsősorban:

Javaslatot tesz:

- a család- és gyermekjóléti szolgáltatás javaslata alapján a gyámhivatalnak a gyermek védelembe vételére, ill. ideiglenes hatályú elhelyezésére, megelőző pártfogásra
- súlyos veszélyeztetés esetén tény és jelleg megnevezésével telefonon-majd azt követően elektronikus formában, a járási gyámhivatalnak a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére vagy nevelésbe vételére, családba fogadásra
- harmadik személynél történő elhelyezésre
- családba fogadó gyám kirendelésére
- gondozási hely megváltoztatásra

Együttműködik:

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 17. § (1) bekezdésében meghatározott jelzőrendszeri tagokkal.

Az intézményben működő szakmai egységek egymással szoros kapcsolatot tartanak fenn, valamennyi ellátás hatékonysága érdekében a különböző szolgáltatások együttműködése a kliensek céljainak megvalósulása érdekében történik.

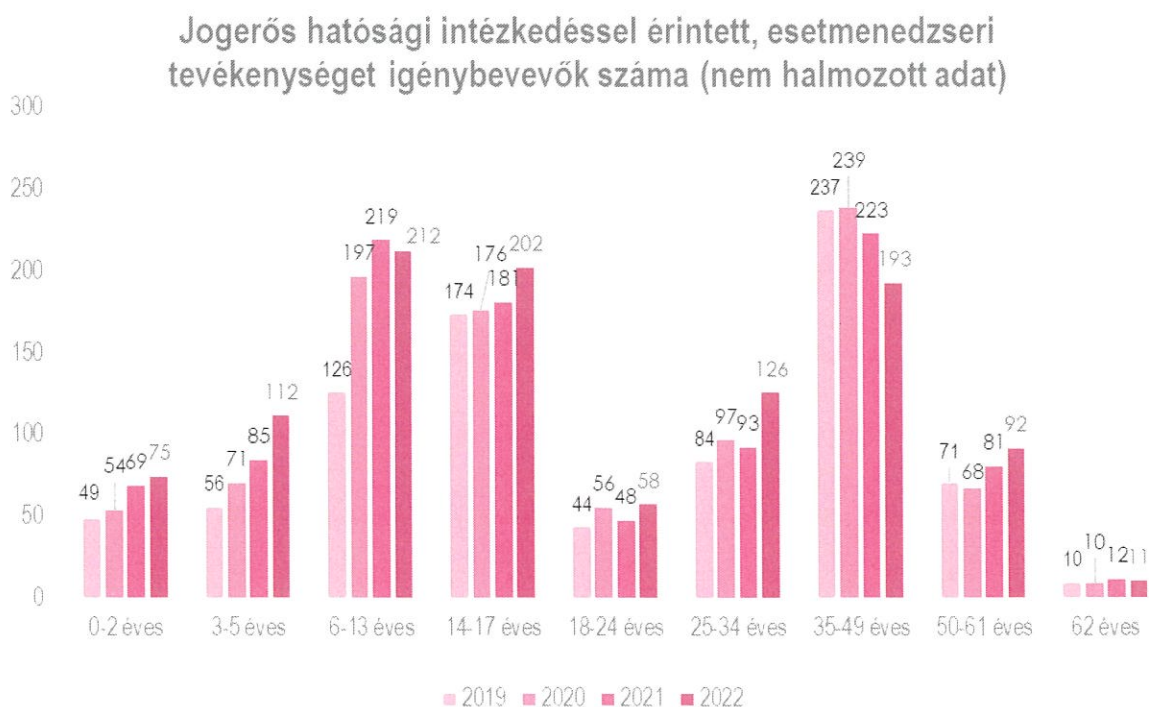
Az esetmenedzserek végig kísérik az esetkezelésbe bevont szakemberek tevékenységét, együttműködésüket összehangolják. A feladatellátás során a védelembe vett, ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett, családba fogadott és utógondozott gyermekekkel kapcsolatos hatósági ügyekhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatást nyújtanak.

Szakmai munka adatai:

A Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai egység a Mezőkövesdi *járás területén lévő 23 településen* biztosítja a hatósági ügyekhez kapcsolódó gyermekjóléti alapellátást.

A forgalom az egyszeri esetkezelések (felkérések, környezettanulmányok készítésére) és a rendszeresen hatósági eljáráshoz kötött igénybe vevők körére épült.

1. ábra

Az elmúlt évek tendenciája jelentősen nem változott 2022 évben sem, hiszen a központban megjelenő igénybe vevők életkori megoszlásánál legnagyobb arányban a 6-13 éves korú 212 fő, valamint a 14-17 éves korú 202 fő gyermekkel volt a központnak kapcsolata, valamely hatósági intézkedéssel összefüggésben.

A felnőtt lakosság körében a 25 és 49 év közöttiek voltak túlsúlyban, hiszen a gondozott gyermekek szüleit képviseli ez a korosztály.

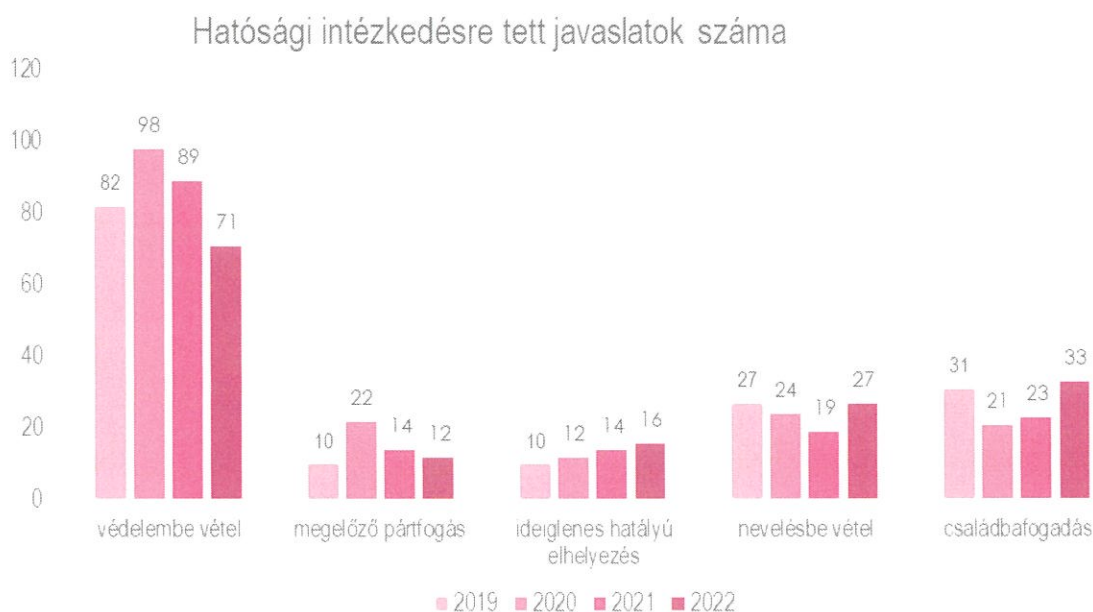
Sajnos az „iskolakerülés” problémájának megoldásához a gyermekvédelem eszköztársa nem elégséges, amennyiben a szülők és a gyermek nem partner a hiányzások megszüntetésében úgy az esetek többségében a hatósági intézkedések sem hoznak pozitív változást.

Hatósági intézkedés nyomán gondozott kiskorúak száma:

A hatósági intézkedésekre tett javaslatokban a védelembe vételre, ideiglenes hatályú elhelyezésekre, a nevelésbe vétel valamint az azok fenntartására tett javaslatok is szerepelnek.

A védelembe vételi javaslat megfogalmazása, megtétele az esetmenedzser feladata mind a család- és gyermekjóléti szolgálatól beérkező iratanyagok, mind a központnál felmerülő hatósági kezdeményezés eseteiben. Az alábbi ábra a 2022 évben letett javaslatok számát jelzi. (2. ábra)

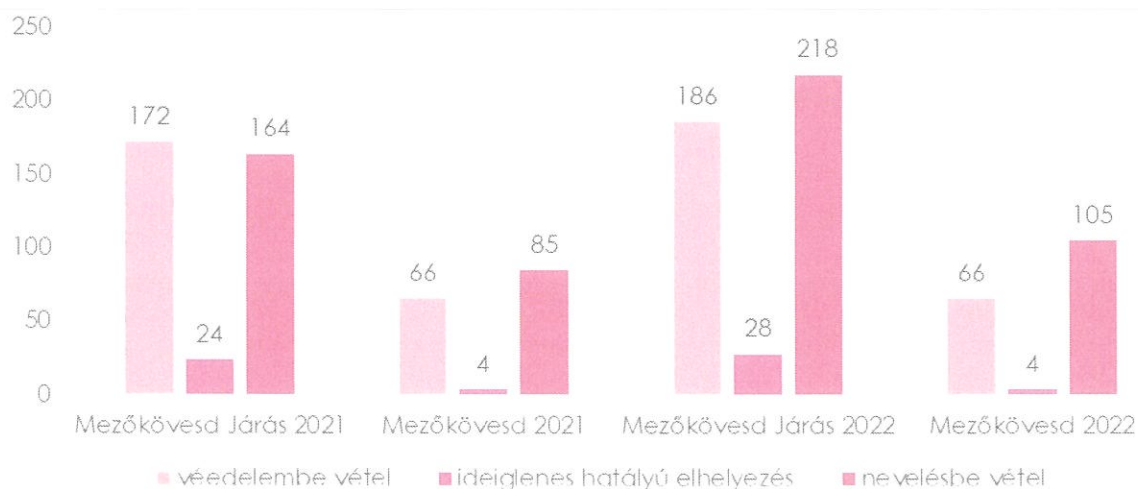
2. ábra

A hatósági intézkedésekre tett javaslatok után a gyámhatóság döntése alapján kezdődik el a gondozási folyamat.

A központ a jogerős határozatokkal érintett kiskorúakat gondozza. A 3. ábra adatai a 2022-ben határozattal együttműködésre kötelezett családokban élő kiskorúak számát mutatja a járás 23 települése, illetve külön Mezőkövesd, mint járásszékhely tekintetében.

Hatósági intézkedéshez kapcsolódó esetenedzseri
tevékenységgel érintett kiskorúak száma

Évről évre visszatérő gondot okoz a tankötelezettség elmulasztása. A védelembe vétel keretében gondozott gyermekek veszélyeztetettségének oka elsősorban az iskolai igazolatlan hiányzás, valamint magatartási, beilleszkedési zavarok és az ezzel szorosan összefüggő szülői elhanyagolás.

Továbbra is jelen vannak a deviáns viselkedésű gyermekek, náluk gyakran a háttérben a szülők elhanyagoló nevelése, agresszivitása, alkoholizáló életmódja áll.

Sok esetben a nehezen kezelhető gyerekek számára a köznevelési intézmény az egyetlen színtér, ami korlátokat szab vagy figyelmet biztosít.

Nagyon sok családban van jelen a családi-kapcsolati konfliktus, amelyeknek szemtanúi illetve résztvevői lehetnek a családban élő gyermekek. Ilyenkor elsősorban a szülők között folynak viták, de gyakran a gyermekek válnak másodlagos áldozatokká.

A fentiekén túl természetesen az eddigi indokok is jelen vannak, családi viszályoknak gyakran kiváltó oka az alkoholos befolyásoltság, melynek gyakori következménye az agresszív viselkedés.

További gondot jelent a családok életében, a szülők életvezetési problémái, a gyermekekkel való kevés törődés és a helytelen nevelési attitűdök, kapcsolattartási problémák.

Az 4. ábrán jól látható, hogy kiugróan magas a köznevelési intézmények részéről érkező jelzések száma, melyek jelentős része az igazolatlan hiányzások jelzéseit tartalmazza.

A feltüntetett jelzések száma, a Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálathoz összesen beérkező jelzésszámot mutatja.

A családi pótlék szüneteltetésére vonatkozó szabályozás értelmében a gyermekjóléti szolgálat a családdal való együttműködés keretében, az 50 órát meg nem haladó iskolai mulasztás esetén alapellátás eszközeivel nyújt segítséget a család számára a mulasztás okainak feltérképezésében és a problémák megoldásában.

50 igazolatlan óra után a családi pótlék szüneteltetésre kerül - a köznevelési intézmény kezdeményezését követően - a hatóság pedig védelembe vételi eljárást indít a 16. életév betöltését megelőzően.

A 16. életévüket betöltött gyermekeknél védelembe vételre csak akkor kerül sor, ha attól eredmény várható, illetve egyéb veszélyeztető tényező is felmerül.

Hatósági intézkedéshez kapcsolódó tevékenységek

5.ábra.

	tevékenységek száma			ellátott kiskorúak száma		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Szociális segítő tevékenység	353	210	434	160	104	341
Esetkonferencia szervezése	9	12	11	18	16	27
Esetkonzultáció	2	14	42	3	16	41
Esetmegbeszélés	191	164	61	117	128	76
Egyéni gondozási-nevelési terv készítése	106	103	107	154	131	157
Első védelembe vételi tárgyaláson való részvétel	36	28	43	57	38	78
Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel nevelésbe vétel esetén	27	11	14	32	9	23

Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel: védelemben vétel esetén	44	10	37	59	15	56
Elhelyezési tárgyaláson való részvétel	7	22	8	8	36	14
Családlátogatás	1704	1832	2053	484	746	851
Környezettanulmány készítése	241	188	215	271	194	242

Az elmúlt években kialakított Család és Gyermekjóléti Központ által biztosított ügyfélfogadási rend 2022. évben a megszokott módon zajlott.

A szakemberek, igyekeztek intenzíven jelen lenni a gondozott családok életében, a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében.

A világjárvány által szükséges korlátozások elmúltával 2022 évben a különböző szakmai tevékenységek száma és gyakorisága az azt megelőző évek szintjére állt vissza.

Az esetmenedzseri munka természetéből fakadóan (koordinatív, ellenőrző funkció) a segítő szakembereknek megnövekedett az egyeztetéseken való részvétele száma, hogy az ügyfelek köré tudják szervezni a szükséges szolgáltatásokat.

Az esetmenedzserek a koordinatív szerepükben segítenek az érintetteknek a megfelelő szolgáltatásokhoz való hozzájutáshoz, így a családsegítő kollégák klasszikus szociális segítő munkát végezhetnek.

Gyermekjóléti Központ által biztosított speciális szolgáltatások:

- **kapcsolattartási ügyelet:** A kapcsolattartási ügyelet, mint speciális szolgáltatás, az életvitelszerűen a járás területén tartózkodó gyermekek számára biztosít felügyelt kapcsolattartást, az elrendelő hatósággal (bírószék, gyámhivatal) való előzetes egyeztetést követően. A kapcsolattartási ügyelet célja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges hely biztosítása.
- **gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat:** Célja a család- és gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása. A készenléti szolgálat egy nyitvatartási időn kívül hívható közismert telefonszám biztosításával lett megszervezve úgy, hogy a készenléti munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani (tanácsadás, tájékoztatás), vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani.
- **pszichológiai tanácsadás:** A mezőkövesdi család- és gyermekjóléti központ heti 2 órában pszichológiai tanácsadást biztosít. A tanácsadás keretében a szakember igyekszik feltérképezni a probléma hátterét és szolgáltatás közvetítéssel, szaktanácsadással biztosítja a megfelelő ellátáshoz való hozzáférést.
- **óvodai- és iskolai szociális segítő tevékenység:** 2022/23 -es tanévben a szokott módon működött a szolgáltatás. A segítő szakemberek személyes jelenlétet biztosíthattak a köznevelési intézményekben, az előző évek rendhagyó működéséhez képest. Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.
Nyári időszakban táboroztatásban, nyári napközi illetve preventív foglalkozásokban vesznek részt a kollégák.

2. CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás szociális- és gyermekjóléti alapszolgáltatás, kötelezően ellátandó önkormányzati feladat.

A család- és gyermekjóléti szolgálat 23 településen a közös és önálló önkormányzati hivatalokhoz rendelve végzi segítő tevékenységet.

A család- és gyermekjóléti szolgálatok a településeken jól frekvenciált, könnyen megközelíthető helyen találhatóak.

A család- és gyermekjóléti szolgálat helyi családsegítője nyújt segítséget az igénybevevőknek. A folyamatos segítségnyújtás – családgondozás esetében, területi elosztás szerint kerül kapcsolatba a szolgáltatást igénylő a családsegítővel.

A szolgáltatást igénybevevők az első kapcsolatfelvétel alkalmával tájékoztatást kapnak a biztosított szolgáltatás tartalmáról, az ügyfél jogairól és az együttműködés lehetőségeiről.

A szolgálat személyi és tárgyi feltételei:

A család - és gyermekjóléti szolgálatok személyi és tárgyi feltételeinek irányszámait és minimum normáit, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM. rendelet szabályozza 1. számú mellékletében.

A munkát elsősorban az alábbi jogszabályok alapján végzik a Szolgálat munkatársai:

- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 39.-40.§-a;
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998 (IV. 30.) NM rendelet, (továbbiakban: 15/1998. (IV.30.)NM rendelet)
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet.

Személyi feltételek:

A szolgálat személyi feltételei 2022. évben megfeleltek a jogszabályi követelményeknek. A tárgyévben valamennyi településen elláttuk a család- és gyermekjóléti alapellátás feladatait. 2022. évben 10 fő családsegítő látta el a feladatot a társulás területén ebből 1 fő szolgálatvezető és 1 fő intézményvezető feladatokat látott el.

Tárgyi feltételek:

A sályi nyitva álló helyiség ellátott tárgyi eszközökben (számítógépek,), segítve szakmai egységenként az integrált együttműködést lehetővé tevő munkatársi bázist. A vidéki nyitva álló helyiségek tárgyi eszközökkel való ellátottságát a helyi adottságoknak megfelelően alakítottuk ki. Több tárgyi eszközt tudtunk biztosítani a vidéki területen dolgozó kollégáknak (laptop, mobiltelefon).

Ügyfélfogadás Sály településen:

- Hétfő: 8.00-12.00
- Kedd: 8.00-13.00
- Szerda: nincs ügyfélfogadás
- Csütörtök: 8.00-13.00
- Péntek: 8.00-12.00

Sály településen ügyfélfogadó helyiség 2020 nyarától a Deák Ferenc u 3/b szám alatt található a Könyvtár épületében. Az épület nincs akadálymentesítve, ezért a megközelítése a mozgáskorlátozott ügyfelek számára nehézkes.

Szakmai tevékenység:

A Szolgálat ügyfélfogadása ügyfélfogadási rend alapján történik, ügyelet a nyitva tartási időben biztosítva van. A családsegítők elérhetősége folyamatos, szolgáltatásaik ingyenesek. Az ügyfélfogadás időpontjai településenként kifüggesztésre kerültek. A működés nem hatósági, hanem szolgáltató jellegű, az együttműködés elvére épül, igyekezve ezzel megelőzni a hatósági intézkedést.

A segítségnyújtás főbb formái között:

- információnyújtás,
- tanácsadás,
- ügyintézés,
- segítő beszélgetés,
- mentális gondozás,
- életviteli tanácsadás
- adományközvetítés

- közvetítés más intézmények szakemberek felé.

Családsegítést végeztek a családban jelentkező működési zavarok megoldása érdekében. A munkamód fókuszában az egyéni esetkezelés, segítő beszélgetés, tanácsadás prevenciós tevékenység állt.

A család- és gyermekjóléti szolgálat alapvető feladata:

- Észlelő- és jelzőrendszer működtetése.
- Szolgáltatások szervezése
- Kríziskezelés.
- Természetbeni/pénzbeli ellátásokhoz való hozzájutás segítése.
- Környezettanulmányok készítése.
- Általános tanácsadás: így szociális, életvezetési, mentális, háztartási gazdálkodási.
- Családgondozás gyermekekkel, családokkal, egyénnel, közösségfejlesztés, egyéni és csoportos készségfejlesztés, menekültek integrációját segítő szolgáltatás.
- Komplex gondozás a magzati kortól 99 éves korig (halálig, de előfordul a eltemetés segítése is) szociális segítői és gyermekjóléti tevékenységet lát el.

A családsegítők számára fontos a szakmai kapcsolatrendszer kiépítése, ápolása a szakmai munka hatékonyságának előtérbe helyezésével. A szolgálat családsegítői jól működő és hatékony kapcsolatrendszer kialakítására töreksenek.

GYVR

2021. július 1.-jétől a gyermekjóléti szolgáltatást és a gyermekek átmeneti gondozását igénybe vevőkre vonatkozó igénybevételi jelentés a Gyermekeink védelmében elnevezésű informatikai rendszerben (továbbiakban: GYVR) való rögzítésen keresztül történik.

Családsegítő feladata:

- Figyelemmel kíséri a településen élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét,
- a jelzésre köteles szervezeteket figyelmét felhívni jelzési kötelezettségük írásban – krízishelyzet esetén utólagosan – történő teljesítésére, veszélyeztetettség, illetve krízishelyzet észlelése esetén az arról való tájékoztatásra,
- tájékoztatni a jelzőrendszerben részt vevő további szervezeteket és az ellátási területén élő személyeket a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségéről,
- fogadni a beérkezett jelzéseket, felkeresni az érintett személyt, illetve családot, a jelzés érkezése utáni legkorábbi időpontban és a szolgáltatásairól tájékoztatást adni,
- a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tenni a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében,
- veszélyeztetettség esetén kitölteni a gyermekvédelmi nyilvántartás vonatkozó adatlapjait, az intézkedések tényéről tájékoztatni a jelzést tevőt, feltéve, hogy annak személye ismert, és ezzel nem sérti meg a Gytv. 17. § (2a) bekezdése szerinti zárt adatkezelés kötelezettségét.

A beérkezett jelzésekről és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készít a család- és gyermekjóléti központnak.

A hónap elején a szolgálat vezetőnek havi jelentést készít az ellátásban lévő családokról, az alapján, hogy hány gyermeket gondoz a családsegítő.

Kapcsolatot tart: Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.

Évente legalább hat alkalommal szakmaközi megbeszélést szervez.

Éves szakmai tanácskozást tart minden év február 28-áig és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít. Az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet a család- és gyermekjóléti szolgálat települési családsegítője az éves szakmai tanácskozást követően minden év március 31-éig készíti el és megküldi a Központ részére.

A fokozatosság elve:

A gyermekvédelmi alapellátás keretében a gyermekek és családjaik együttműködése az önkéntességen alapul. Önkéntes megkeresés, illetve a jelzőrendszer által történt jelzés alapján kerül elsősorban kapcsolatba a családokkal a segítő.

Az alapellátásban történő családgondozás esetén a családsegítő havonta kötelezően 3 személyes találkozást megszervez és dokumentál, a jogszabálynak megfelelően.

A család- és gyermekjóléti szolgáltatás a problémákat komplex módon kezeli, tevékenységét ügyfélfogadás és családlátogatás keretében végzi.

A segítő szolgáltatás a kliens otthonában, családi környezetében tett látogatásokon és a család- és gyermekjóléti szolgálatban folytatott segítő beszélgetés és segítő tevékenységek útján valósul meg.

A szakmai munka számokban:

2022. évben Sály településen 2 fő közösen végezte a szociális segítő munkát.

e) gyermekvédelem (Gyermejjóléti szolgálat tevékenysége, krízis helyzetben igénybe vehető szolgáltatások,)

A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, és fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások alanyi jogon járnak (óvoda, általános iskola) a gyermekek részére.

Kiemelt helyen kezelendő a községben ez a tevékenység, hiszen problémás, érzékeny területről van szó.

A kezelt problémák típusai szerint általában a következők: anyagi, megélhetési, szülők, család életvitele, gyermeknevelési, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség, magatartászavar, teljesítményzavar, elenyésző számban, de előfordul családi konfliktus és szülői elhanyagolás is. Megállapítható, hogy egyre több a családoknál a probléma, ami adódik részben anyagi, megélhetési, részben életviteli, problémakonfliktuskezelési nehézségekből.

Hatósági intézkedés nyomán gondozott kiskorúak száma

A központ szakmai egysége látja el a hatósági ügyekhez kapcsolódó gyermejjóléti szolgáltatást. A 2016. évtől az esetenmenedzserek feladata lett összegyűjteni és elkészíteni a védelemben vételi javaslatot (iratanyagot). A hatósági intézkedésekre tett javaslatokban a védelemben és a nevelésben vétel valamint az azok fenntartására tett javaslatok is szerepelnek.

A védelemben vételi javaslat megfogalmazása, megtétele az esetenmenedzser feladata mind a család- és gyermejjóléti szolgálattól beérkező iratanyagok, mind a központnál felmerülő esetekben.

A hatósági intézkedésekre tett javaslatok után a gyámhatóság döntése alapján kezdődik el a gondozási folyamat. A központ a jogerős határozatokkal érintett kiskorúakat gondozza.

Védelemben vett gyermekek száma 2017 évben: Sályban 45 fő.

A védelemben vétel keretében gondozott gyermekek veszélyeztetettségének oka elsősorban az iskolai igazolatlan hiányzás, valamint magatartási, beilleszkedési zavarok és az ezzel szorosan összefüggő szülői elhanyagolás.

Az iskoláztatási támogatás szüneteltetésére vonatkozó új szabályozás értelmében a gyermejjóléti szolgálat a családdal való együttműködés keretében, az 50 órát meg nem haladó iskolai mulasztás esetén alapellátás eszközeivel nyújt segítséget a család számára a mulasztás okainak feltérképezésében és a problémák megoldásában.

A 16. életévüket betöltött gyermekeknél védelemben vételre csak akkor kerül sor, ha attól jelentős eredmény várható.

Továbbra is jelen vannak a deviáns viselkedésű gyermekek, náluk gyakran a háttérben a szülők elhanyagoló nevelése, agresszivitása, alkoholizáló életmódja áll. Nagyon sok családban alakul ki családi-kapcsolati

konfliktus, amelyeknek szemtanúi illetve résztvevői lehetnek a családban élő gyermekek. Ilyenkor elsősorban a szülők között folynak viták, de gyakran a gyermekek válnak másodlagos áldozatokká. A pszichológiai segítségnyújtás ezekben az esetekben jelentős szerepet tölthetne be a központ szolgáltatásai közül az elkövetkező években.

A családi viszályoknak gyakran kiváltó oka az alkoholos befolyásoltság, melynek gyakori következménye az agresszív viselkedés.

További gondot jelent a családok életében, a szülők életvezetési problémája, a gyermekekkel való kevés törődés és a helytelen nevelési attitűdök, kapcsolattartási problémák.

Feladat a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében

- a családsegítés biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozó szociális munka (a továbbiakban: utógondozás) biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez.

A gyermek családból való kiemelése abban az esetben történik, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti.

A család- és gyermekjóléti központ esetmenedzserei sok esetben a családból való kiemelésre is kellett hogy javaslatot tegyenek, ezekben az esetekben ideiglenes hatályú elhelyezésre, családba fogadásra illetve nevelésbe vételre került sor.

Speciális szolgáltatások keretein belül végzett tevékenységek

A család- és gyermekjóléti központ szakmai egység kialakítása lehetőséget teremtett új szolgáltatások bevezetésére és a korábban meglévők fejlesztésére.

Kapcsolattartási ügyelet: A szolgáltatás célja, hogy a gyermekek válás után is kapcsolatban maradjanak szüleikkel, nagyszüleikkel, testvéreikkel. Ha a gyermeknek ez az alapvető joga valamilyen ok miatt nem biztosított, a mediátori (közvetítői) segítséget, semleges helyet, a gyermek számára természetes környezetet (játékokkal berendezett szobát) és szakemberek segítségét tudja felajánlani a cél érdekében. Munkatársaink a gondoskodó (kapcsolattartó) szülő és a gyermek kapcsolatának kialakításában, rendezésében, fejlődésében segítenek. A szigorú tárgyi feltételeknek való megfelelés miatt jelenleg csak Mezőkövesden biztosított a szolgáltatás.

Készenléti szolgálat: Célja a Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Család- és Gyermekjóléti Központ és Szolgálat nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása. A készenléti szolgálat egy állandóan hívható, közismert telefonszám biztosításával lett megszervezve úgy, hogy a készenlétben lévő munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani, vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani.

Szerencsére nem nagy hívásszámmal dolgoztunk, ami arra utal, hogy az ellátórendszer ki tudja szűrni a krízishelyzeteket, és már azt megelőzően tud intézkedni, hogy a krízishelyzet kialakulna. 7 bejelentés érkezett az év során.

Tanácsadások: munkajogi szaktanácsadást tud intézményünk biztosítani a tavalyi évtől, havi egy alkalommal. Mediációs szolgáltatás keretében a családtagok közti konfliktusok békés rendezésében segítünk.

Jelzőrendszeri tanácsadás: nem speciális szolgáltatás, de új feladatként jelent meg a működésben. Összefogja a járás településeinek jelzőrendszeri munkáját, a hatékony jelzőrendszeri munkát segíti elő. Elemző munkafolyamat a szolgálatok heti jelentései alapján.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzet esetén a családokat segítő szolgáltatások köre:

- Gyermekjóléti intézmény: Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársai a krízis helyzetbe került családok elhelyezésének ügyében eljárnak.

- A családok átmeneti otthona: **Lorántffy Zsuzsanna Református Kismamaház** 3532 Miskolc Maros út 7. (Az alábbi szolgáltatás tudják biztosítani: 12 hónapra biztosítanak szállást (6 hónappal hosszabbítható). Teljes ellátás. Főzési lehetőség (nyersanyagot tudnak adni). Mosási, tisztálkodási lehetőség. Mosószert, tisztítószer, szappant, törölközőt, ruhát, pelenkát, gyógyszert, tápszert tudnak adni. Jogász, pszichológus áll rendelkezésre. Napi 24 órában családgondozó, szakgondozó, és gondozó ad ügyeletet. Az ország egész területéről helyeznek el rászorulókat várólista alapján (várandós nőket is). Jelentkezni írásban, telefonon vagy személyesen lehet, egyéni kérelem alapján, gyermekjóléti szolgálat ajánlásával fogadnak. Gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársai a krízis helyzetbe került családok elhelyezésének ügyében eljárnak.
- A gyermekek átmeneti gondozása: Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Szociális- és Gyermekvédelmi Központ Károly Befogadó Gyermekotthon(Miskolc, Károly u. 12. sz. 3532), B.A.Z. Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Központjának különleges Gyermekotthona, Nagybarca, Külterület u. 1. sz. Kelet-magyarországi Református Gyermekvédelmi Központ,

A gyermekjóléti és családsegítő szolgálaton kívül az önkormányzat az anyaothtonba, vagy gyermekvédelmi központba történő szállításról térítésmentesen gondoskodott és gondoskodik a szükséges esetekben.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés (sportpálya, történeti-e tehetségfejlesztés, sportkonceptió, stb.)

A szabadidős- és szünidős programokhoz való hozzáférés biztosított, ehhez a szükséges feltételeket az önkormányzat az iskolai kézilabda pályán, tornateremben és a sport pályán biztosítani tudja. Az iskolai szabadidős programokon kívül a gyermekjóléti szolgálat több alkalommal szervez évente a szabadidő hasznos eltöltésére programokat, akadályverseny, focikupa, közlekedésbiztonsági napok, aszfaltverseny, kerékpáros ügyességi verseny, kézműves foglalkozások.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

Nagy gondot fordít az önkormányzat a gyermekétkeztetésre, mely az önkormányzat napközi otthonos óvoda konyhájáról biztosított. Az elmúlt években nyári szociális gyermekétkeztetés biztosítása is gyakorlat volt.

Problémát jelent a rászoruló gyermekek étkeztetése az iskolai szünetek alatt, a rászoruló **nyári gyermekétkeztetése**.

A gyermekétkeztetést az önkormányzat a saját konyhával, az óvodában és iskolában biztosítja.

A szegénységben élő, hátrányos helyzetű gyerekek felzárkózásának segítése csak a szülők bevonásával együtt lehet sikeres. A hátrányos helyzetű családok gondozásában, a gyermekeket veszélyeztető helyzetek kialakulásának megelőzésében, megszüntetésében a gyermekjóléti szolgálatoknak kiemelt szerepe van.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Nem releváns.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül:

1-2. osztályban bevezetett egész napos oktatás. Az un. iskola-otthonos oktatás a 2010/2011-es tanévben indult, elsőként az első osztályban, majd 2012/2013. tanévtől 1-2. osztályban, 51 fővel. Az iskola-otthonos oktatással a tanulók jobb eredményeket képesek produkálni, az otthonukból hozott hátrányokat hamarabb sikerül leküzdeni. A gyermekek felügyelete egész nap megoldott, s a másnapra való felkészülés biztosított.

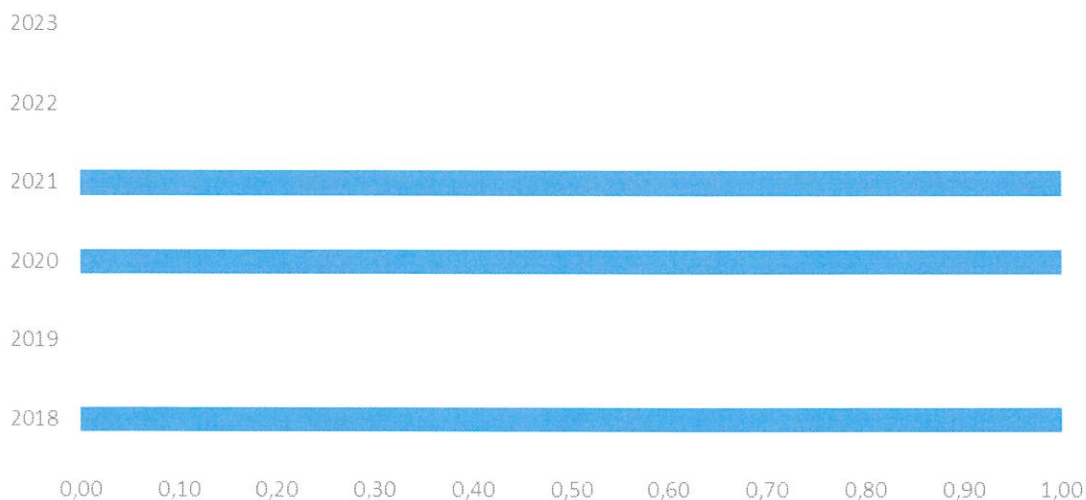
4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2018	64	60	93,75
2019	76	0	0,00
2020	75	5	6,67
2021	68	3	4,41
2022	74	0	0,00
2023	64	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

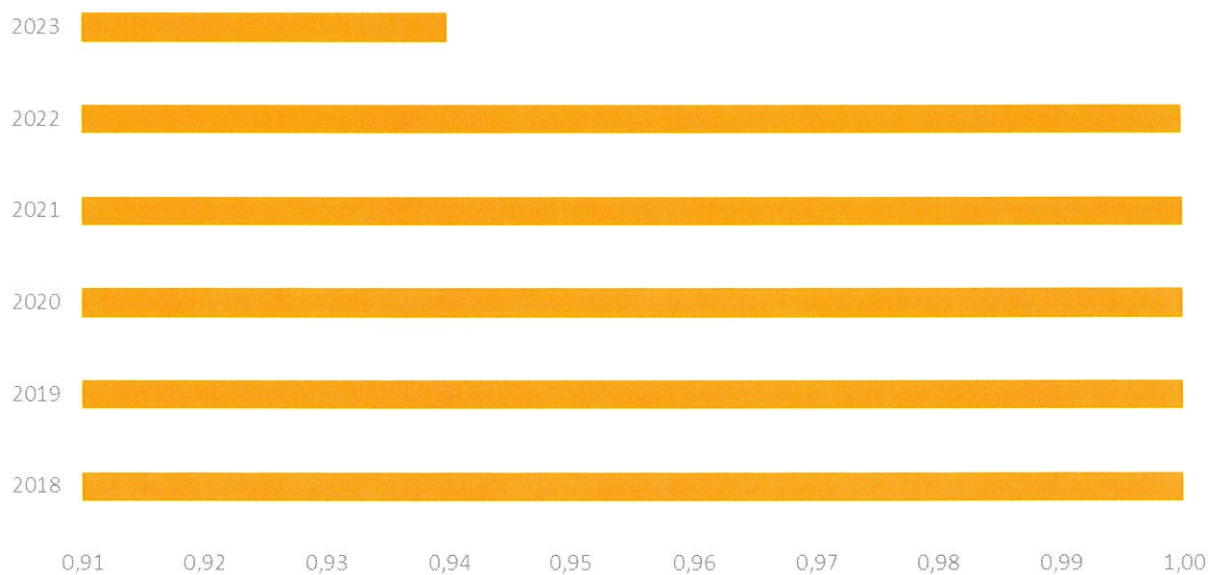
Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2018	n.a.	210	91,30
2019	n.a.	15	7,18
2020	n.a.	8	3,96
2021	n.a.	7	3,33
2022	n.a.	2	1,00
2023	n.a.	2	0,94

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	0	0	4	20	0	0
2019	0	0	2	9	0	0
2020	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2018	0	332
2019	0	273
2020	0	297
2021	0	318
2022	0	301
2023	0	282

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló, 2003. évi CXXV. törvény szerint:

27. § (1) Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,

a) amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy

b) amelynek megszervezéséhez az állam

ba) közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy

bb) közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul (a továbbiakban együtt: oktatás).

(2) Az egyenlő bánásmód követelményét az (1) bekezdésben meghatározott oktatással összefüggésben érvényesíteni kell különösen

a) az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása,

b) az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás,

c) a teljesítmények értékelése,

d) az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele,

e) az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés,

f) a kollégiumi elhelyezés és ellátás,

g) az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása,

h) a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint

i) az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapelvei céljai között szerepel olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarat tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.

A köznevelés közszolgálat, amely a felnövekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. A köznevelés egészét a tudás, az igazságosság, a rend, a szabadság, a méltányosság, a szolidaritás erkölcsi és szellemi értékei, az egyenlő bánásmód, valamint a fenntartható fejlődésre és az egészséges életmódra nevelés határozzák meg. A köznevelés egyetemlegesen szolgálja a közjót és a mások jogait tiszteletben tartó egyéni célokat.

A nevelési-oktatási intézmények pedagógiai kultúráját az egyéni bánásmódra való törekvés, a gyermek, a tanuló elfogadása, a bizalom, a szeretet, az empátia, az életkornak megfelelő követelmények támasztása, a feladatok elvégzésének ellenőrzése és a gyermek, tanuló fejlődését biztosító sokoldalú, a követelményekhez igazodó értékelés jellemzi.

Az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, illetve a szakképzésről szóló törvényben meghatározott feltételek szerinti második szakképesítés megszerzését biztosító első szakmai vizsga befejezéséig a magyar állam közszolgálati feladata.

Az állami, települési önkormányzati fenntartású intézményekben, továbbá az állami feladatellátásban részt vevő más fenntartású intézményben az óvodai nevelés, az óvodai nevelést és az iskolai nevelés-oktatást kiegészítő pedagógiai szakszolgálatok igénybevétele, valamint a kollégiumi ellátás az ingyenes oktatásban részt vevő, e törvényben meghatározott feltételeknek megfelelő gyermekek, tanulók számára térítésmentes.

A következő táblázat az óvodai ellátottságot mutatja be. 2008. évtől az óvodai nevelés-oktatás feladatait az önkormányzat társulás útján látja el. 2013. június 30. napjától a Mezőkeresztesi Intézményfenntartó Társulásból kilépett az önkormányzat, s az óvodai-nevelési feladatokat július 1-étől kezdődően önállóan látja el. Az óvodai nyitva tartás rendje: 7.00 – 17.00 óráig. A személyi feltételek biztosítottak. Ezen túlmenően az alapvető tárgyi feltételek is. Azonban szükségszerű az épület felújítása, korszerűsítése, tárgyi feltételek javítása.

A településen működő óvodai nevelés adatai:

A településen 4 csoportos óvoda működik 100 férőhellyel.

A 3-6 éves korú településen élő gyermekek száma 96 fő, a helyi óvodába beíratott gyermekek száma 69 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 100 %-os.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyomon követése már 3 éves kortól szükséges, ezeknek a gyermekeknek a korai óvodáztatása alapfeltétele az oktatási esélyegyenlőségeik biztosításához.

Az óvodai nevelésben jelenleg a 6 fő óvodapedagógus törzsállományból 4 fő óvodapedagógus végzi a munkát 3 fő dajkával és 3 fő pedagógiai asszisztenssel.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	100	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	07.00 - 17.00	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()		
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	6	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	6	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	3	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodai ellátás színvonalának javítása érdekében az önkormányzat a 2015. évi óvodai kapacitásbővítést célzó beruházások támogatása pályázat eredményeként fejlesztést hajtott végre. 2016. évben. A projekt eredményeként nőtt az óvodai intézmény hasznos alapterülete, az összes hasznos alapterület 149,25 m²-el ebből a csoportszobák hasznos alapterülete 109,95 m²-el növekedett. A beruházás befejezését követően a felvehető maximális gyermeklétszám 100 fő.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

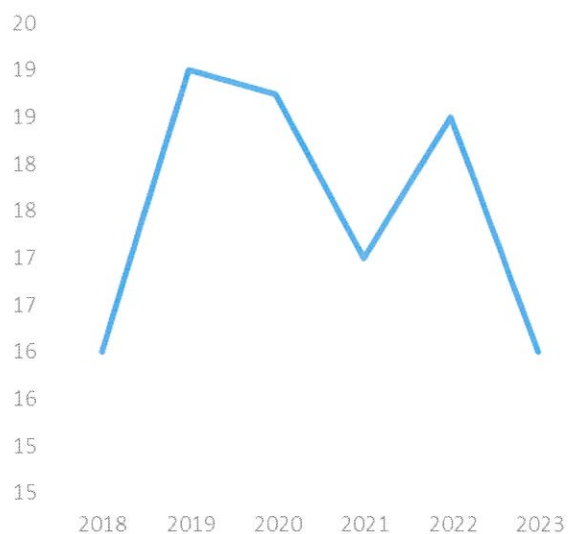
v	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatást részesülő óvodai gyermekek száma az integrált oktatott gyermekek nélkül (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő
18	n.a.	4	106	2	64	1	6
19	n.a.	4	107	2	76	1	7
20	n.a.	4	105	2	75	1	5
21	n.a.	4	107	2	68	1	7
22	n.a.	4	109	2	74	1	8
23	n.a.	4	109	2	64	1	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Óvodai férőhelyek

Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)

A sályi általános iskolában az oktatás 2 épületben történik, egy régi kastélyépület, melyben 3 tanterem található, továbbá egy 1985-ben épület könnyű szerkezetes épületben, melyben 6 tanterem található.

Az általános iskolai épületek (Kastélyiskola és tornatermes iskola) energetikai korszerűsítése is befejezést nyert pályázati támogatással. Nyílászárók, gépészeti elemek cseréje megtörtént. Korszerű, mai igényeknek megfelelő iskolaépületekben zavartalanul folyik az alapfokú nevelés- oktatás.

Az iskolai épületek kihasználtsága nem 100 %-os, a 200 férőhelyes általános iskolában: 171 fő a tanulói létszám, mely évről-évre minimálisan csökken.

A sályi állandó lakóhelyű általános iskolás korú gyermekek közül évente egyre nagyobb létszámban bükkábrányi, mezőnyárádi általános iskolában folytatják tanulmányaikat. A tanulói létszám évről-évre jelentősen csökken.

2020/21-es tanév:	1-4.osztály: 81 fő	5-8. osztály: 77 fő
2021/22-es tanév:	1-4.osztály: 98 fő	5-8. osztály: 70 fő
2022/23-as tanév:	1-4. osztály: 82 fő	5-8. osztály: 75 fő
2023/24-es tanév:	1-4. osztály: 89 fő	5-8. osztály: 81 fő.

Az általános iskolai feladat-ellátási helyek száma változatlan.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2018	8	17	2	13,53	3,04
2019	7	16	2	13,06	2,87
2020	7	16	2	12,63	4,95
2021	6	16	2	13,13	5,71
2022	6	16	2	12,56	4,48
2023	7	17	2	12,53	5,16

Forrás: TeIR, KSH Tstar

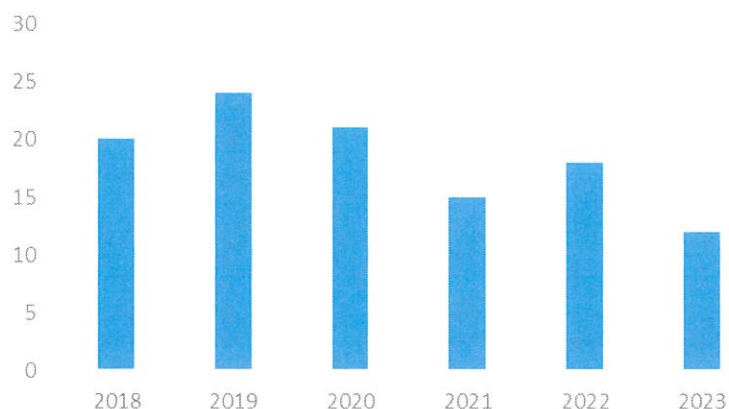

A 8. évfolyamot eredményesen befejezők számánál az utóbbi 2 évben stagnálás tapasztalható, a tanulói létszám csökkenéséből eredően azonban az elkövetkező években szintén csökkenés várható.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2018	20
2019	24
2020	21
2021	15
2022	18
2023	12

Forrás: TelR, KSH Tstar

8. évfolyamot sikeresen elvégzett tanulók száma

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Településünkön van fogyatékkal élő gyermek, de szükség lenne speciális foglalkozásra, esetleg több település összefogásával.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Nem releváns.

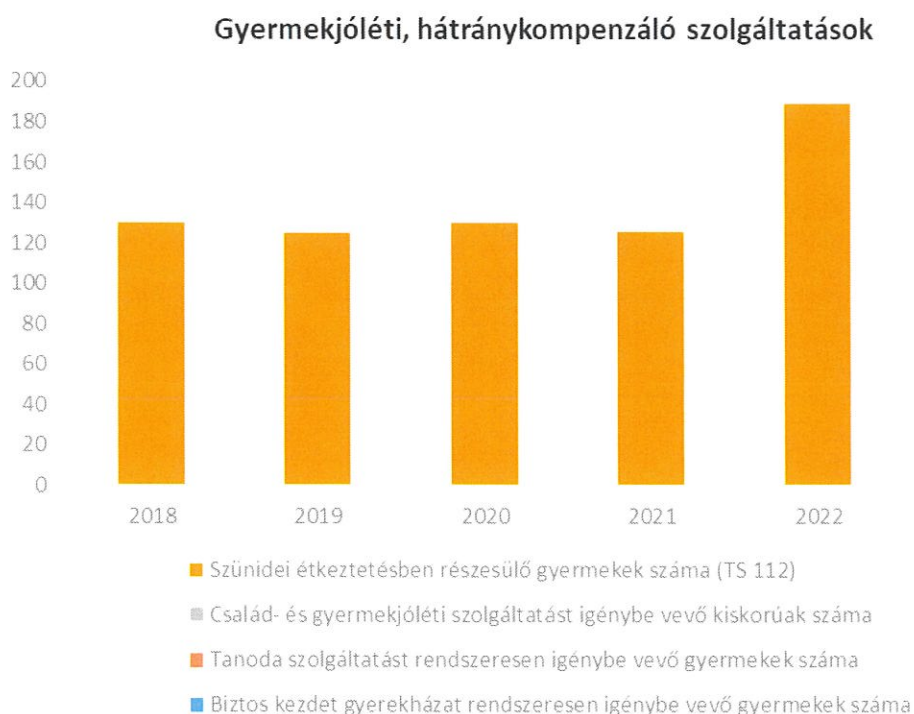
- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések bemutatása

A szemléletformálás érdekében szükséges a pedagógusok, intézményvezetők gyakorlatorientált továbbképzése az integrált neveléssel, oktatással kapcsolatban.

- e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	n.a.	n.a.	n.a.	130
2019	n.a.	n.a.	n.a.	125
2020	n.a.	n.a.	n.a.	130
2021	n.a.	n.a.	n.a.	126
2022	n.a.	n.a.	n.a.	189
2023	n.a.	n.a.	n.a.	173

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Az alapfokú oktatási intézményben az alsós évfolyamokon napközis foglalkozások folynak, első osztályban: 38 fővel, 2-3. osztályban 36 fővel, 4. osztályban 14 fővel működik. Az 5-6. osztályban tanulószoba működik 20 fővel. A délutáni foglalkozásokkal a tanulók idejét hasznosan tudják lekötni, hátránykompenzáló foglalkozásként is nevezhetjük. A tanulásban jobb eredményeket tudnak elérni a foglalkozásokon részt vevők, s magatartásuk is pozitív irányban tud formálódni. Szintén a hátrányok leküzdése céljából a nyolcadik osztályosok részére magyar irodalomból és matematika tantárgyból előkészítő foglalkozást

szerveztek. Az alapfokú művészetoktatás keretében pedig zeneiskolai képzés működik a Líra Zeneiskolának köszönhetően, általában 60 fő gyermek veszi igénybe szolgáltatásukat.

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj, mely az esélyteremtés érdekében a szociálisan hátrányos helyzetű, rászoruló felsőoktatásban tanuló fiatalok támogatását célozza meg.

Ingyenes intézményi étkezés és tankönyvellátás

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Kihasználva a lehetőségeket pályázati források igénybevételeivel az épületek energetikai, s egyéb korszerűsítési felújítási munkáit elvégeztük, az épületek teljes fizikai akadálymentesítése folyamatban van. Elnyert pályázati projekt: TOP-3.2.1-15, önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése. Elnyert támogatás: 42.057.150 Ft. Hátránykompenzáló program az EFOP-3.3.1-15 TANODA program, EFOP-1.3.5-15 Társadalmi szerepvállalás, helyi hagyományok ápolását célzó rendezvények. EFOP 3.1.8.-16 Testvériskola, közös sport, programok, kirándulás táborozás. EFOP-3.9.2-16 Iskolai és óvodai programok, humán dolgozók képzése, ösztöndíjprogramok. EFOP-3.3.2-16 Kulturális intézmények programjai gyermekeknek. Zöldfelületek fejlesztése kültéri játékokkal, szabadidős programok szervezése.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hátránykompenzáló programok hiánya	Hátrányos helyzetű tanulók támogatása, humánkapacitások fejlesztése
A gyermekek kültéri szabadidős foglalkozásához nem áll elegendő zöldfelület rendelkezésre	az óvodai intézményben szabadidős foglalkozásokhoz óvodai kültéri játékok beszerzése, zöldfelületek kialakítása, meglévő zöldfelület felújítása
szabadidős programok hiánya	Humán kapacitások fejlesztése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Magyarország Alaptörvénye XV. cikke rögzíti, hogy:

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Európai Községek Tanácsa a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 79/7/EGK irányelvet elfogadta. Ezen irányelv célja a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása (a továbbiakban: „az egyenlő bánásmód elve”) a szociális biztonság és a 3. cikk szerinti szociális védelem egyéb elemeinek tekintetében. A 4. cikk (1) bekezdése rögzíti, hogy az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken: - a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében, a járulékfizetési kötelezettség és a járulék számításának tekintetében, a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és eltartottnak járó pótlékokkal, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket. A (2) bekezdésben foglaltak szerint pedig az egyenlő bánásmód elve nem sérti a nők anyasági védelmére vonatkozó rendelkezéseket.

Az európai Községek Tanácsa 1986. július 24-ei irányelve, 86/378/EGK szintén rendelkezik a férfiak és a nők közti egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról. Ezen irányelv célja, hogy a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben megvalósítsa a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvét – a továbbiakban „egyenlő bánásmód elve”.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan, (ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény 66. § és 70. § és a Munka Törvénykönyv 5. §) de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és persze felszámolását nem írja elő jogszabály. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők esélyegyenlősége a demokrácia két fontos tartalmi elemét érinti: az igazságosság elvét és a hatékonyság igényét. A nők alulreprezentáltak a döntéshozatali folyamatokban. A jelentős bérkülönbségek is hasonlóképp jellemzőek az országos átlaggal egyenes arányban.

Az utóbbi évek során kis mértékű pozitív változás e térségekben is tapasztalható a nők jogaival kapcsolatban.

Esélyegyenlőségi problémák, amelyekkel a nők találkozhatnak:

- az egyenlőtlen családi feladatmegosztás
- a 45 év felettiek esetében a változó képzettségi követelményeknek való megfelelés,
- a pályakezdők szakmai tapasztalatának hiánya,
- a munkahelyről a hosszabb idejű távolmaradás (gyermekvállalás, szakmai ismeretek frissítése),
- a jövedelmek, a munkahelyi előmenetel lehetőségének egyenlőtlensége,
- szolgáltatási hiányosságok (bölcsőde, óvoda)

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők foglalkoztatási szintje Magyarországon jelentős mértékben elmarad az Unió átlagától. Míg az Unió átlaga a nők foglalkoztatási arányát tekintve átlaga 58,2 %, addig Magyarországon ugyanez az érték csak 50,6% volt. Az Unió 20 tagországában 2010-re elérték azt a célkitűzést, hogy a nők foglalkoztatási szintje elérje a 60%-ot, Magyarország jelentős mértékben elmaradt ettől a célkitűzéstől. Magyarországon 2011-ben a nők 15-64 éves népességen belüli aránya 51%-os, míg a foglalkoztatottakon belüli arányuk mindössze 46%-ot tesz ki. Az aktív korú inaktívak körében a nők aránya 59%-os, vagyis jelentősen meghaladja a férfiak reprezentáltságát. Míg a 15-64 éves népesség körében a férfiak foglalkoztatási rátája 60,4% volt, addig a nőké csak 50,6%.

A nők elhelyezkedési esélyei alacsonyabbak, főként a kisgyermekes szülők körében. A GYES-ről, GYED-ről való visszatérés pedig nem mindig biztosított a munka világába.

A válságból való kilábalás során tovább romlik a nők foglalkoztatottsága. A szigorúbb költségvetési politikák, a kiadáscsökkentés a közsférában, a közszolgáltatások drágulása elsősorban a nőket sújtja, ahogy a szociális ellátások feltételeinek szigorítása is.

A gyűjtött információkból is jól leolvasható, hogy a munkavállalási korúak körében a foglalkoztatottak aránya a nőknél alacsonyabb, ez a különbség 2016. évben a legdrasztikusabb.

Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

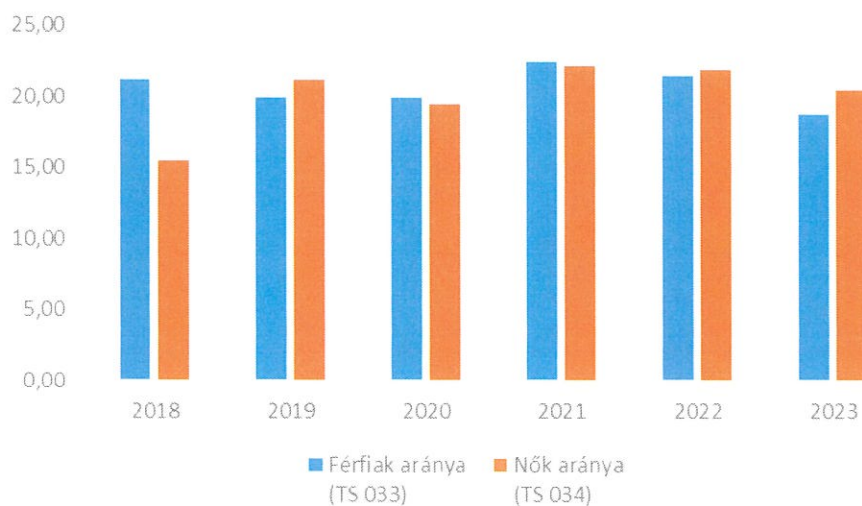
E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint
(a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2018	21,13	15,53	18,33%
2019	19,93	21,14	20,54%
2020	19,93	19,45	19,69%
2021	22,41	22,16	22,29%
2022	21,4	21,88	21,64%
2023	18,75	20,46	19,61%

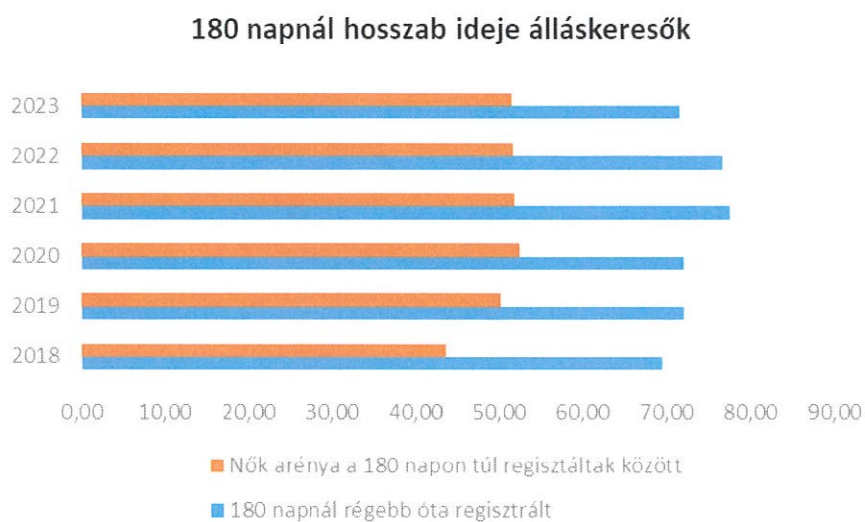
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkanélküliség nemek szerint

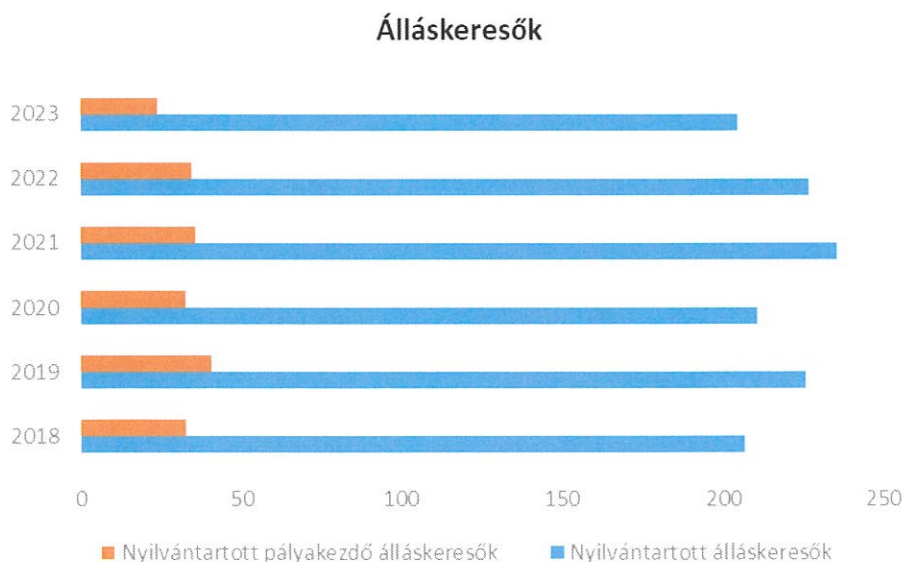
5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2018	69,57	43,75
2019	72,12	50,31
2020	72,04	52,63
2021	77,54	51,91
2022	76,65	51,72
2023	71,71	51,7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2018	207	33
2019	226	41
2020	211	33
2021	236	36
2022	227	35
2023	205	24

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Munkaügyi Központ által szervezett képzési programokban lehetőség szerint részt vesznek, a keretszámok behatároltak, így nem minden esetben biztosított a részvételük. A beiskolázott nők általában jó eséllyel tudnak elhelyezkedni adott szakképesítés megszerzése esetén. Az önkormányzat is foglalkoztat átképzett nőt, aki szociális gondozó, ápoló szakképesítéssel rendelkezik a Munkaügyi Központ által biztosított képzés elvégzése útján. Jelenleg is folynak képzések, e képzések tekintetében nagy előrelépés lenne, ha a keretszámokat tudnák növelni, valamint minél több gyermeket nevelő, illetőleg gyermekét, gyermekeit egyedül nevelő nő tudná a szükséges átképzési lehetősége igénybe venni, hogy a munkaerő-piacon érvényesülni tudjon.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési esélyei rendkívül rosszak, szinte lehetetlen a munkavállalás. Sály település mind országos, mind pedig kistérségi viszonylatban kedvezőtlen képzettségi, foglalkoztatási és jövedelmi mutatókkal rendelkezik. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők szegénységi kockázata lényegesen magasabb az átlagnál, körükben a tartós és passzív munkanélküliség is gyakori, sok esetben nem látnak reményt a munkára, ezért egy idő után már nem is keresnek, amely egyre jobban megnehezíti az elhelyezkedési lehetőségeiket.

A roma nők körében ez a hátrány még inkább felerősödik, mely leginkább az alacsony iskolai végzettségre vezethető vissza.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A nők hátrányos helyzetével nemcsak foglalkoztatás, hanem a jövedelmi viszonyok terén is találkozhatunk. A munkahelyi lehetőségek egyenlőtlen volta nemcsak a jövedelmek terén, hanem a munkahelyi előmenetel kapcsán is jelentkezhet.

A nők körében a kisgyermeket nevelők elhelyezkedési esélyei szintén rosszabbak. A munkaszerződéssel GYES-re távozó nők esetében pedig kevés az esély az újbóli munkavállalásra.

A munkavállalási korú lakosság körében a férfi foglalkoztatottak száma magasabb, a munkanélküliség terén pedig a gyűjtött adatok szerint kevesebb számban jelennek meg a nők, de ez azzal magyarázható, hogy jelentős részük gyermeket nevel, gyermekgondozási ellátásban részesül.

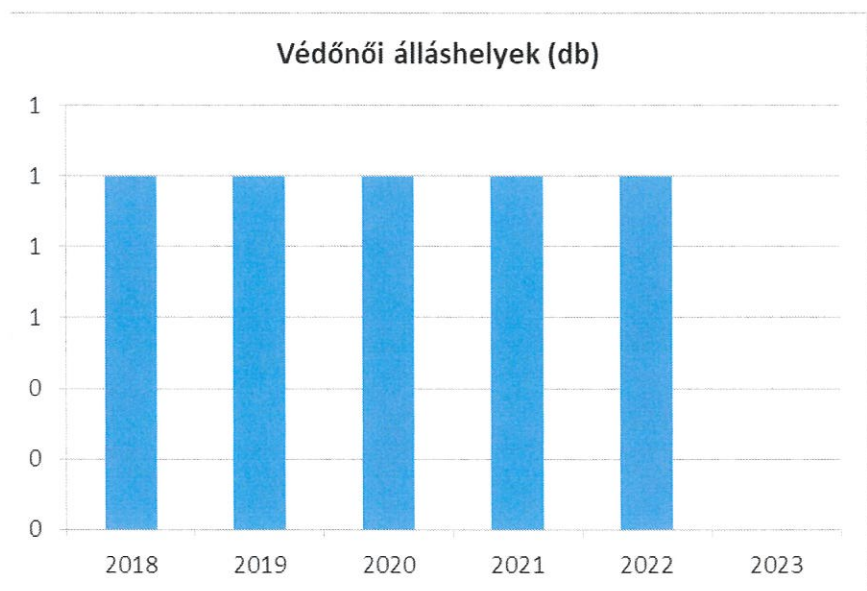
Konkrét esetszámokkal a hátrányos megkülönböztetés területén nem tudunk szolgálni.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A településen egy védőnői körzet van, a környező településekhez viszonyítva évente a születések száma jóval magasabb, és az átlagos gyermekszám is magasabb, mint a közeli településeken. A 0-3 évesek száma 2014. évben volt a legmagasabb, mely 2015. évben drasztikusan visszaesett 19 fővel, ez az elvándorlásoknak tudható be. Azóta stagnálás következett be.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2018	1	n.a.	-
2019	1	n.a.	-
2020	1	n.a.	-
2021	1	n.a.	-
2022	1	n.a.	-
2023	0	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A nők legtöbbször a családon belüli erőszak áldozatai.

A nőkkel szembeni családon belüli erőszak az emberi méltósággal szembeni súlyos támadás, amely megakadályozza, hogy a nők élhessenek az Emberi Jogok Európai Egyezményében, valamint az Európa Tanács és az Egyesült Nemzetek Szervezetének idevágó nemzetközi jogintézményeiben megjelenített alapvető jogaikkal. Ezeket a jogsértéseket csendben, gyakran általános közönytől övezve követik el az európai otthonokban. Függetlenül attól, hogy nemzeti, regionális vagy helyi szinten választott képviselők vagy egyszerű állampolgárok vagyunk-e, a probléma mindannyiunkat érint. Egyéni és kollektív felelősségünk, hogy megtörjük a csendet és fellépünk az Európa Tanács által védelt értékek képviseletében.

A nőkkel szemben családon belül elkövetett erőszak forrása az, hogy a nők férfiakénál alacsonyabb társadalmi pozíciója a nők és lányok súlyos megkülönböztetéséhez vezet a családokban és nagyobb közösségekben. Olyan fokozódó problémáról van szó, amely az Európa Tanács összes tagállamát érinti. És bár a rendelkezésre álló statisztikai adatok csak a családon belüli erőszak bizonyított eseteit tükrözik, a számok aggodalomra adnak okot, és bizonyítják, hogy a nők elleni családon belüli erőszak, legyen az testi, szexuális, lelki, vagy gazdasági függőségből származó, a földrajzi, életkori vagy etnikai háttértől függetlenül mindenféle családi kapcsolatban és társadalmi környezetben előfordul." - részlet René van der Linden, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése Elnökének beszédéből.

Nőket érő erőszak, családon belüli erőszak előfordulása a hivatalos információktól eltérő, annál gyakoribb, ugyanis a nők már csak végső esetben kérnek segítséget és jeleznek. A fizikai értelemben vett erőszakos cselekményeknek talán egy életen végig kísérő lelki trauma a következménye.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A településhez legközelebb eső anyaothton, kismamaház: Lórántffy Zsuzsanna Református Kismamaház Miskolc.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A települést tekintve elmondható, hogy a nők szerepe a közéletben jelentős, nő a polgármester a rendszerváltás óta (1990-től). Nő vezette több éven át az iskolai intézményt, továbbá a képviselő-testület összetételében is mindig meghatározó számú volt a női közszereplő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. A családi szerepek tradicionális értelmezése a nőket gyereknevelési és háztartási feladatokra bízta, amelyet azonban a modern társadalom nem, vagy csak kevésbé ismer el aktív munkavégzőként. Sok nő számára ez elfogadható, a társadalmi tradíciónak megfelelő. Magyarországon is egyre több nő és férfi gondolja úgy, hogy a tradicionális szerepfelosztások megoszthatóak.

A probléma forrása az alacsony iskolai végzettség, melyből eredően az elhelyezkedési esélyek nagyon rosszak, megoldás a képzések szervezése, támogatása. Probléma a nők célcsoportjában a településen, hogy a 3 évesnél fiatalabb gyermeket nevelő édesanyák bölcsődei intézmény hiányában kiszorultak a munkaerőpiacról. Továbbá, hogy a gyermeküket gondozó kismamák részére helyben nem elérhető szabadidős programok, hiányzik a közösségi életben való szereplésük. A bérkülönbségek is jelen vannak. Azonban jelen van továbbá a célcsoportban a családon belüli erőszak, - melynek a nők legtöbb esetben az elszorított, áldozati- hivatalosan feljegyzett, s nyilvántartott adatok szerint nem jellemzően, azonban valószínűsíthető, hogy ennél jóval nagyobb mértékű az előfordulásuk

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
3 évesnél fiatalabb gyermekek napközbeni ellátása	Bölcsődei intézmény létesítése
Bérkülönbségek	Bérkompenzáció
Családon belüli erőszak	Jelzőrendszer megerősítése, Anyaotthonok
Alulképzettség	Képzések szervezése, munkaerő-piaci esélyek növelése
Kisgyermekes anyák szabadidős tevékenysége	Programok szervezése

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

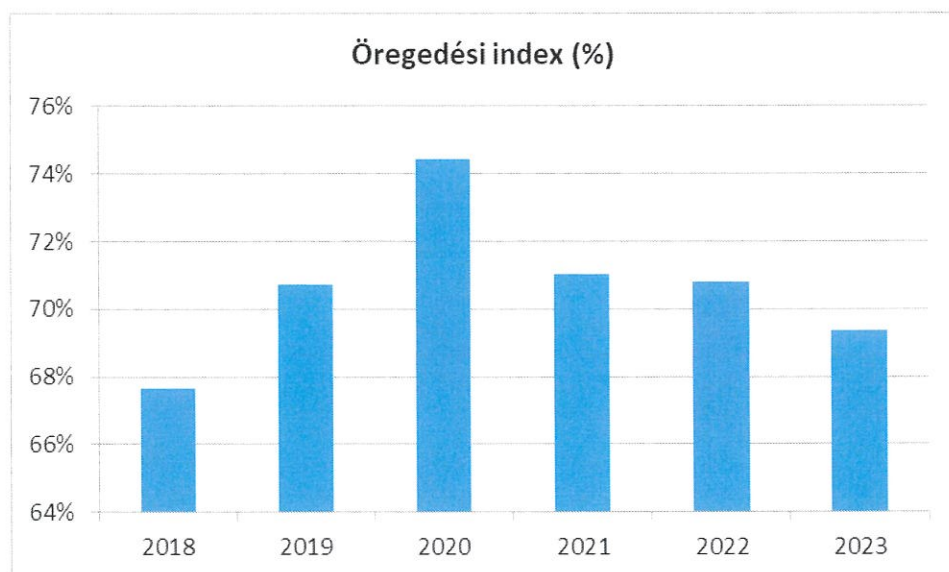
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

A demográfiai öregedés jelensége új kihívásokat jelent egy társadalomban. Ezek a kihívások optimális esetben új társadalompolitikai célokat is indukálnak. Az utóbbi években az uniós és a nemzeti politikákban is erőteljes hangsúllyal jelenik meg az az átfogó célkitűzés, hogy a megnövekedett élettartam együtt járjon a korábban megszerzett jóléti szint, a társadalmi részvétel, a biztonság fenntartásával, a munkaerőpiacon maradáslehetőségével, és az egészség minél hosszabb ideig tartó megőrzésével.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	268	396	67,68%
2019	266	376	70,74%
2020	271	364	74,45%
2021	260	366	71,04%
2022	252	356	70,79%
2023	247	356	69,38%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az idősödő korosztályok háztartásszerkezetét meghatározza az a tény, hogy legtöbbjük esetében a gyermekeik már kiröpültek a családi fészekből, önálló családalapításba kezdtek. Sok esetben már az unokák családalapítása is megkezdődött. Ennek következtében háztartásaikban döntő többségében egyedül vagy párjukkal ketten élnek.

Az utóbbi évtizedekben kevésbé jellemző, hogy több generáció él együtt. A kutatások azt bizonyítják, hogy a többgenerációs együttélési formák az esetek többségében kényszeren alapulnak. Az anyagi lehetőségek hiánya, illetve a házasságok és családok felbomlása játszik döntő szerepet abban, hogy a fiatalabb generációk még együtt élnek az idősebbekkel, vagy a fiatalok visszaköltöznek a szüleikhez.

Különösen hangsúlyozni kell:

A nyugdíjrendszerek fenntarthatósága és a nyugdíjkiadások alakulása;

Az idősök anyagi jóléte: a nyugdíjak színvonala, a szegénység kiterjedtsége és mélysége az idősök körében;

Az idősebb munkavállalók munkaerő-piaci részvétele, a nyugdíjba vonulás időzítése,

Egészségi állapot felmérése, szinttartása és javítása, hosszabb átlagéletkor elérése.

Biztonságos életkörülmények megteremtése.

Az aktív öregedés programjának kulcseleme, hogy a társadalmak képesek legyenek biztosítani idősebb tagjaik anyagi jólétét, biztonságát. Ez csak részben a társadalombiztosításon alapuló nyugdíjrendszerek feladata, hiszen a társadalmakban, különböző arányban vannak olyanok, akik nem szereztek nyugdíjjogosultságot, és olyanok

is, akik minimális szolgálati idővel a hátuk mögött csak rendkívül alacsony szintű nyugellátásra jogosultak. Ez különösen az idősebb nők problémájaként jelenik meg, akik közül számosan aktív éveiket háztartásbeliként, vagy férjeik mellett segítő családtagként élve, idősebb korukra nem rendelkeznek annyi szolgálati idővel, ami a megfelelő színvonalú ellátásokra jogosítaná őket. Ez különösen akkor jelent problémát, ha ezek az emberek egyedül maradnak, és csak azokra az ellátásokra számíthatnak, amelyeket hozzátartozóik révén kapnak (pl. özvegyi nyugdíj), vagy amit a szociális ellátórendszer nem társadalombiztosítási alapú szegmense juttat számukra. Az idősök jövedelmi helyzetének vizsgálatára többféle mérési eszköz is rendelkezésre áll, noha mindegyiknek vannak hátrányos tulajdonságai. Az egyik lehetséges közelítést adja az ún. aggregált helyettesítési arány, amely a 65–74 éves nyugdíjasok nyugdíjának színvonalát az 50–59 év közöttiek keresetéhez viszonyítja. A mutató hiányossága, hogy a 74 év felettiek nyugdíjainak alakulásáról nem mond semmit, miközben tudjuk, hogy a szegénységi kockázat éppen a legidősebbek körében a legmagasabb.

A településen a fiatal családok egyre jelentősebb mértékű elvándorlása miatt az idősök száma növekszik. Nagyon sok egyedülálló idős van, akire fokozott mértékben oda kell figyelni.

Idősök nappali ellátása: Az önkormányzat számára nem volt kötelező feladat, azonban évek óta biztosított volt az Idősök Nappali ellátása, 20 fő engedélyezett létszámmal. Azonban kihasználtság miatt az intézmény megszüntetésre került.

Szociális étkeztetés: az önkormányzat az igénylők részére szociális étkeztetést biztosít, napi egyszeri meleg ebéd formájában, 48 fő részére. A szociális étkeztetésre évről-évre nagyobb számú igény van.

Probléma az elmagányosodás, az elégtelen egészségi állapot. Az egyedülálló idősök gyakran áldozattá válnak, a legtöbb esetben ők a bűncselekmények elszenvedői. Ezen a területen lépéseket kell tenni, biztonságérzetüket növelni, a biztonságos, nyugodt időskor életkörülményeit garantálni.

A jobb egészségi állapot elérése érdekében jobban kell tájékoztatni az idősöket a szűrőprogramok fontosságáról, egyes szakorvosi ellátások igénybevételéről.

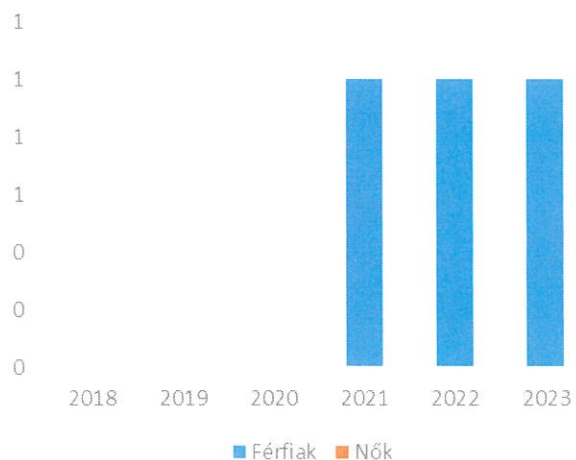
A következő táblázatban a településen élő nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők nemek szerinti megoszlását mutatjuk be:

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	0	0	89	175	1	20	3
2019	0	0	90	170	1	22	3
2020	0	0	90	171	1	19	2
2021	1	0	87	160	1	17	1
2022	1	0	85	149	3	12	1
2023	1	0	80	147	1	12	2

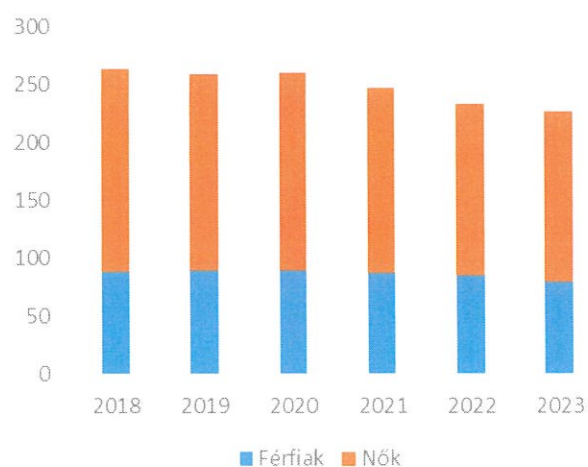
Forrás: TelR, KSH

Tstar

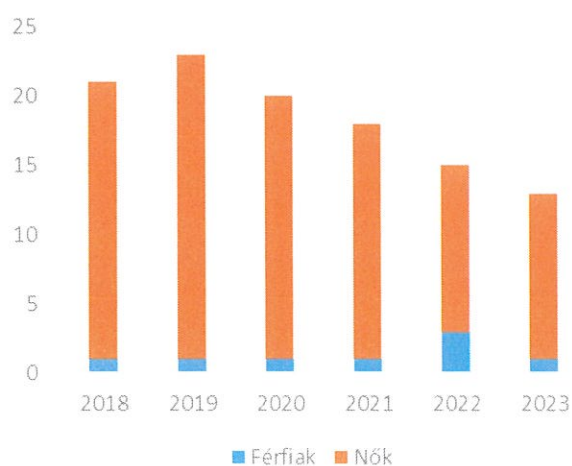
Életkoron alapuló ellátás nemek szerint

Öregségi nyugdíjban részesülők nemek szerint

Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők nemek szerint

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete (jövedelmükkel kapcsolatosan)

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősebb, nyugdíjas korosztályból helyi ismereteink, információink alapján kevés számban vállaltak munkát. A munkáltatók szívesen alkalmazták a nyugdíjasokat, hátrányos megkülönböztetésként említhető, hogy a nyugdíjas foglalkoztatott kevesebb bérért is vállalta a munkát. A munkáltatók ezen kívül azért is szívesebben fogadták a nyugdíjasokat, illetve nyugdíjszerű ellátásban részesülőket, mivel kevesebb járulék befizetésére kötelezettek. Van olyan munkáltató, aki kifejezetten megváltozott munkaképességű munkavállalót keres, mivel támogatható programban alkalmazhatja őket.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen) kulturális, szórakozási lehetőségek, idősek klubja szolgáltatásai.

A településen a közintézményekben, illetve egyéb programokban nyugdíjasok foglalkoztatására lehetőség nincs.

Kulturális, szórakozási lehetőségekre az idősek klubja, községi könyvtár és az önkormányzat által szervezett kulturális programok (Idősek Napja, Karácsonyi Köszöntő, Sályi Napok, irodalmi- történelmi megemlékezések) által jutnak hozzá az idősek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A még nyugdíjban nem részesülő idősebb korosztály elhelyezkedése komoly probléma, szinte lehetetlen akár férfi, akár nő tekintetében. A munkáltatók a nyugdíj előtt álló személyeket nem alkalmazzák. Számukra átképzési lehetőségek sem biztosítottak.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	207	226	211	236	227	205
41-45 év (TS 042)	Fő	19	20	18	18	19	22
	%	9,18%	8,85%	8,53%	7,63%	8,37%	10,73%
46-50 év (TS 043)	Fő	22	16	16	16	24	18
	%	10,63%	7,08%	7,58%	6,78%	10,57%	8,78%
51-55 év (TS 044)	Fő	29	28	20	22	16	17
	%	14,01%	12,39%	9,48%	9,32%	7,05%	8,29%
56-60 év (TS 045)	Fő	20	20	24	28	22	19
	%	9,66%	8,85%	11,37%	11,86%	9,69%	9,27%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	6	9	17	15	18	12
	%	2,90%	3,98%	8,06%	6,36%	7,93%	5,85%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés Kulturális, szórakozási, képzési lehetőségek.

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése:

Az idősök egészségügyi ellátása megoldott a településen a házi orvosi szolgálat útján. A házi gondozó szolgálat közben jár és segítséget nyújt gyógyszerek felírásához, gyógyszerértékeléshez, gyógyszerértékeléshez az idősök részére történő eljuttatásával. A jogosultsági feltételek alapján közgyógyellátási igazolvánnyal kerülnek ellátásra. Sok idős nehéz anyagi körülmények között él, főként akik egyedülállóak és csak egyéb nyugdíjszerű ellátásban részesül. Évente Idősök Napja alkalmából minden 60. év feletti idős – az önkormányzat anyagi helyzetének függvényében – átmeneti segélyben részesül, Karácsonyra pedig szaloncukor ajándékban.

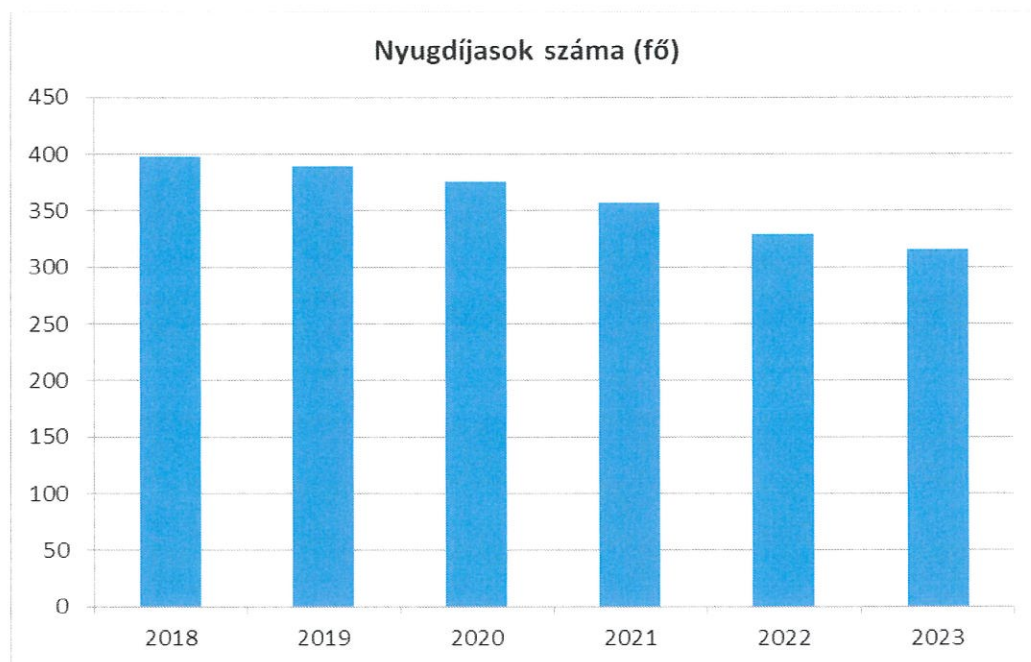
Egészségi állapotuk javítása érdekében szűrőprogramok szervezésére lenne szükség, melyhez megfelelő információ eljuttatása, szemléletformálás is elengedhetetlen.

Az önkormányzat az idősök nappali ellátásának biztosítására – bár nem volt kötelező feladata – kiemelt figyelmet fordított. Jelentős az időskorú lakosság. Az Idősök Klubjában 20 fő nappali ellátás biztosítására lenne lehetőség, azonban ezen ellátási formára 2017. január 1-jétől nem tartottak igényt, így a képviselő-testület döntése szerint az Idősök Klubja működését ezen időponttól megszüntették. Ennek fő probléma forrása abból fakad, hogy jelentős azon időskorúak száma, akik már nem szívesen hagyják el otthonukat, számukra a mozgás, utazás nehézkes. Szívesebben veszik, ha otthonukba szállítják a napi egyszeri meleg ebédet. A jelentkező igényeket igyekszik az önkormányzat kielégíteni. A meleg étel előállítását a Sályi Hétszínvirág Óvoda és Konyha konyhájában történik, ezen a konyhán állítják elő az óvodások, az általános iskolások és az idősök számára biztosított meleg ebédet is. Községi Konyha kialakításának projektje megvalósult, a beüzemelés folyamatban van, rövidesen a központi konyha fogja ellátni az idősöket egyszeri meleg ebéddel, nagyobb kapacitással.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma
(Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)

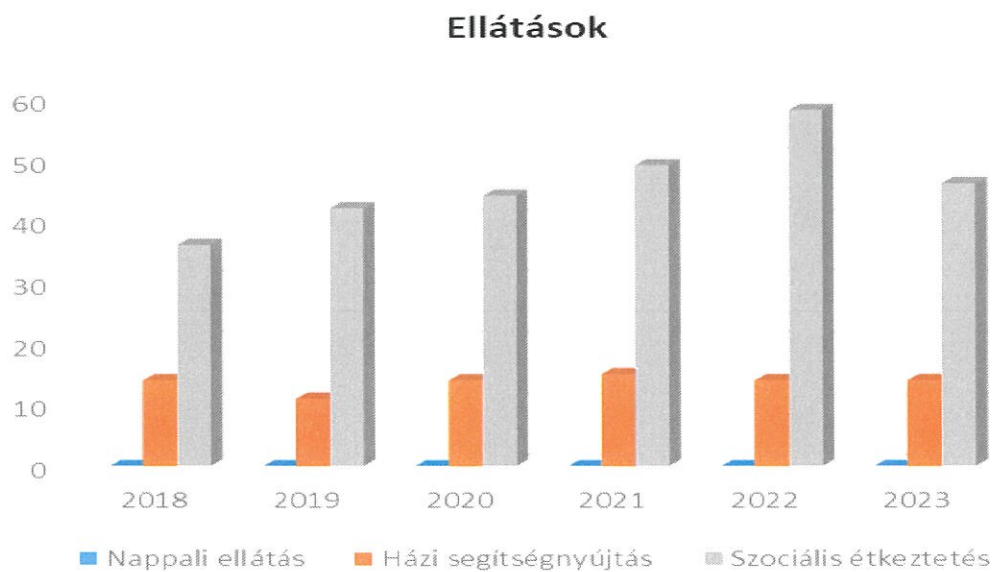
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	141	257	398
2019	139	250	389
2020	133	243	376
2021	132	225	357
2022	126	203	329
2023	118	198	316

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2018	268	0	14	36
2019	266	0	11	42
2020	271	0	14	44
2021	260	0	15	49
2022	252	0	14	58
2023	247	0	14	46

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

Az önkormányzat, bár nem volt kötelező feladata hosszú éveken keresztül biztosította a településen az idősek nappali ellátását, 20 fő engedélyezett létszámmal. A 65 év feletti állandó lakosok száma stagnál. A településen jelentős számban élnek idősek, azonban egyre kevesebben tartottak arra igényt, hogy ebédjüket az idősek otthonában fogyasszák el, s szabadidejük egy részét ott töltsék. Az Idősek Klubja működését a képviselő-testület 2017. január 1-jétől megszüntette. Szociális étkeztetés iránti igény viszont meghaladja az önkormányzat jelenlegi kapacitását, a kérelmeket rangsorolva, igyekszik az önkormányzat minden rászorulókat ellátni. A központi konyha beüzemelésével minden igényt ki fognak tudni elégíteni.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Önkormányzat- egyház – és egyéb civilszervezet által szervezett programok hozzáférése biztosított az időskorú lakosság számára. Könyvtári szolgáltatást kevés időskorú veszi igénybe, de a hozzáférés itt is biztosított részükre.

c) idősek informatikai jártassága

60 év alatt szép számmal vannak, akik informatikai jártassággal rendelkeznek, azonban 65. évtől már csak csekély számban vannak, akik ilyen tájékozottsággal rendelkeznek. A közművelődés területén a községi könyvtárban biztosított számítógép használata az azzal nem rendelkezők részére.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Évente megrendezésre kerül a Karácsonyi Köszöntővel összekötött Idősek Napja, mely rendezvényen szép számmal vesznek részt az idősek. Jellemző, hogy egyéb községi rendezvényeken, ünnepségeken is szívesen részt vesznek, e tekintetben az idősebb korosztály nagyobb aktivitást mutat, mint a fiatalabb rétegek. Ebből is kitűnik, hogy mennyire fontos számukra az egymás iránti becsület, a tisztelet megadása, a múlt tisztelete, a hagyományaink ápolása. Az idősebb korosztálynál, ezen értékek az elsődlegesek. A rendezvények is különösen nagyon jó hangulatban zajlanak le, akár Idősek Napja, akár falunapok és egyéb rendezvények megtartásakor. Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a községben élő idősekre, hiszen sokat köszönhet nekik a falu, sokat dolgoztak és fáradtak a közösségért.

A településen mozgókönyvtár működik, melynek könyvállomány ellátását a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár biztosítja. A leltári állomány gyarapszik. A szolgáltatást főként idősebb korosztály veszi igénybe.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Időskorúak szabadidejének hasznos eltöltésére nem áll rendelkezésre elegendő aktív pihenésre használható művelődési célú szolgáltatási hely és rekreációs zöldfelület	Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a szolgáltatások igénybevételehez, hagyományőrző ház kialakítása, szabadidős programok szervezése

Elmagányosodás, bűncselekmények elszennvedői, áldozattá válás	Polgárőr Egyesület támogatásával idősek védelmének megerősítése
Egészségi állapot nem megfelelő	Szűrőprogramok szervezése, szakorvosi hozzáférés elősegítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékossgal élő emberek állapotukból fakadó érdeke: a „szociális biztonság, rehabilitáció, önálló, aktív életvitel, részvétel az emberi közösségek életében, az emberi és állampolgári jogok érvényesülése”.

Miután a fogyatékos emberekről alkotott hagyományos szemlélet az alapos ismeretek hiányán alapul, fontos eleme az információ nyújtása. Az információk egyfelől a fogyatékossgal állapotában megjelenő értékvesztések és megőrzött értékek bemutatására irányulnak, másrészt pedig mindazokat az ismereteket továbbítják, amelyek a lényeg megértését követően mind az érintett, mind a körülötte élő emberek törekvéseit az eredménnyel kecsegtető aktivitás irányába terelik.

E körbe tartozik az a törekvés, hogy megismerésre kerüljön a környezetben élő fogyatékos emberek valóságos helyzete, szükségletei, azok minőségi és mennyiségi mutatóit, a megismert adatokból feladatokat fogalmazódjanak meg és megkeressük e feladatok megoldásának felelőseit, megállapítsuk, hogy maguk az érintett emberek és szervezeteik miképpen vehetnek részt a feladatok megoldásában.

A települési önkormányzatnak feladatainak ellátása során a fogyatékossgal élő emberek tekintetében három fontos követelménynek kell megvalósulnia.

Szemléletváltás a helyi önkormányzati és igazgatási munkában.

- A fogyatékossgáról vallott korszerű nézeteknek és az esélyegyenlőségi törvény szellemének megfelelő szemléletváltás, amelynek lényege az, hogy a fogyatékos embert ne tekintsük semmilyen vonatkozásban abszolút passzív lénynak, hanem a hozzáfordulás, a vele való törődés, jogainak érvényesülése, segítése során várjunk el tőle állapotához mért aktivitást. Lehetőleg figyelmünk, munkánk, támogatásunk és ráfordításaink segítsék az elvárható aktivitás kibontakozását. Minden fogyatékos ember rehabilitálható valamilyen mértékig. Mindenféle támogatásnak ezt a rehabilitációt célszerű szolgálnia. Ha ez a rehabilitáció valamilyen fokig eljutott és nincs remény arra, hogy reális erőfeszítésekkel tovább vihető, akkor kell a támogatásnak, mint hátrány kiegyenlítésnek megjelenie.
- Ebben az összefüggésben kell szembe állítani a rehabilitáció elősegítését a támogatás gondoskodó jellegű megjelenésével. És a hangsúlyt a rehabilitációra helyezni, mert ez az egyénnek és a közösségnek is az érdeke. Gondoljunk arra, hogy egyre nagyobb azoknak az embereknek a száma, akik nem vesznek részt értékek, javak létrehozásában, hanem az egyre zsugorodó létszámú aktív társadalmi csoportok eltartására szorúlnak. Az aktívak és a passzívak létszamarányának eltolódása az egész magyar társadalomra nézve tragikussá válhat egy mértéken túl. Ezért kell ösztönözni az aktivitást és minden módon elősegíteni - a fogyatékos emberek körében is, a munkanélküliek körében is - az aktív körbe átlépést. Az önkormányzatok azonban önálló rendeletalkotási hatáskörükben a jó szemléletet tükröző rendelkezésekkel addig is javíthatnak a helyzeten, amíg sikerül valamennyi - témánk

szempontjából fontos - jogszabályt az esélyegyenlőségi törvényhez igazítani.

A települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az önkormányzatoknak közszolgáltatást ellátó egységeikben az akadálymentesség szempontjainak érvényt kell szereznie.

Az akadálymentesítés definíciói:

- Komplexen akadálymentes, azaz teljes körűen, az egész épületre kiterjedően a fizikai és az infokommunikációs akadálymentesítés megoldott. A fogyatékossgal élők bármelyike egyenlő eséllyel fér hozzá minden olyan szolgáltatáshoz, amelyet az intézmény nyújt, és amelyet a többség használhat.
- Részben akadálymentes megjelölést akkor alkalmazunk, ha az épület nem komplexen akadálymentes, azonban vannak akadálymentes részelemei.
- Egyáltalán nem akadálymentesített.

Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

- A fogyatékos emberek helyzetét különösen nehezíti, hogy az akadálymentes közlekedés, a hivatalok és szolgáltató szervezetek akadálymentes megközelítése, elérése, a szolgáltató infrastruktúra akadálymentessége az erőfeszítések ellenére sem megoldott.
- Sajnos a legtöbb közszolgáltató intézmény nem rendelkezik elég forrással ahhoz, hogy nem csak az intézmény belső terét, hanem annak közvetlen külső környezetét is akadálymentessé tegye, így jelentős mértékben sérülhet a fogyatékos emberek esélyegyenlősége a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén is.

Pozitív diszkrimináció és a fogyatékossgal élő emberek sajátos szükségleteinek figyelembe vétele, érvényre juttatása.

A fogyatékosok esélyegyenlőségét, jogaik érvényesülését szolgáló jogszabályi rendelkezések következetes végrehajtása a helyi önkormányzati és igazgatási tevékenységben.

Megtörtént-e az akadálymentesítés, mint általában az esélyegyenlőség területén a fogyatékossgügyben és a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata és bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel, nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák, vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelentik, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert.

Ma már valamennyi fogyatékossgai csoporthoz tartozó ember, azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan halmozottan fogyatékos emberek speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni.

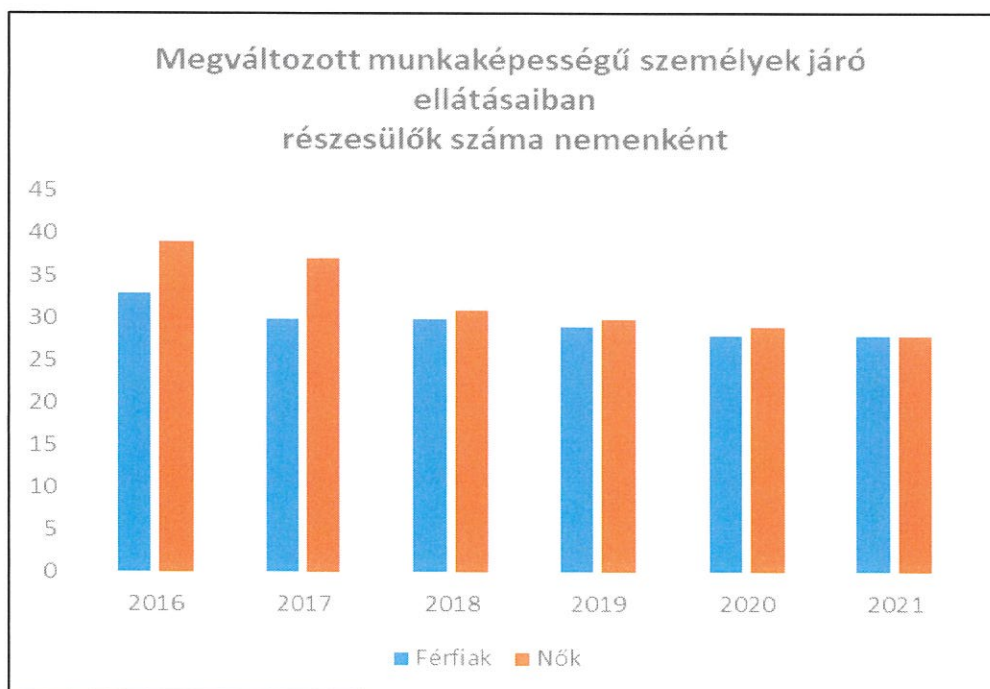
Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást mozgássérült embereken túl látás-, vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több. Az akadálymentesítés követelménye az elmúlt időszakban beépítésre kerül a nem kifejezetten akadálymentesítési célú pályázatokba is, hogy a különböző

közzolgáltatásokat nyújtó szervek vezetői szembesüljenek azzal, hogy az Ő ügyfélkörükben is vannak, lehetnek fogyatékos emberek. A fentieken túl pedig minden lehetséges eszközzel küzdeni kell azért, hogy széles körben elterjedté váljon a mainstreaming elmélete, vagyis az a felfogás, amely alapján az esélyegyenlőségi feladatok megoldása nem egyetlen szerv feladata, hanem természetes, hogy az ehhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés a saját területén mindenkinek a maga feladata és felelőssége. Ugyancsak elengedhetetlen, hogy alapkövetelménnyé váljon az egyetemes tervezés módszer. Ennek lényege, hogy a használati tárgyaktól az épületeken át egészen a közzolgáltatásokig mindent úgy kell megtervezni, hogy az már a létrejöttékor eleve megfeleljen az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek, s hogy azért ne kelljen jelentős időt, energia és pénzráfordításával utólag akadálymentesíteni.

A településünkön élő megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásait mutatjuk be a következő táblázatban:

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	33	39	72
2017	30	37	67
2018	30	31	61
2019	29	30	59
2020	28	29	57
2021	28	28	56

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők nemenkénti megoszlásánál látható, hogy mindkét nemnél csökkenő tendencia érvényesül 2016-tól 2021. év végéig. A munkaképes korú lakosság életminősége, egészségi állapota pozitív elmozdulást jelez.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

„Településünkön nem releváns”

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága

Még mindig kevés fogyatékos dolgozik Magyarországon, pedig azt gondolnánk, hogy a XXI. században ez nem fordulhat elő, főként, hogy az Európai Unióban tiltják a diszkrimináció minden formáját. A nemzetközi cégek sokszínűség politikája ellenére sokan idegenkednek ezen társadalmi csoport alkalmazásától és még mindig nem fogadják el, hogy nem csak egyfajta élet, egyfajta ember létezik és hogy a megváltozott munkaképességű, fogyatékos dolgozó nem ragályos beteg, hanem ugyanolyan ember, mint bárki más és túlbecsülik a munkába állásukhoz szükséges esetleges átalakítások költségeit.

Nem megoldás a kényszerítés

Szomorú, hogy míg az Európai Unióban minden negyedik megváltozott munkaképességű embernek van munkája, addig Magyarországon csak minden tizediknek - állítja a Salva Vita Alapítvány.

A települési szinten is az országos átlaghoz hasonlóan nem jellemző a fogyatékkal élők foglalkoztatottsága. Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma 8, súlyos mozgáskorlátozott személyek, akik valamilyen nyugdíj vagy nyugdíjszerű ellátásban- a községből átlagosan 25 fő - részesülnek rehabilitációs munkakörben a Délborsodi Rehabilitációs és Környezetvédelmi Nonprofit Kft-nél állnak foglalkoztatásban.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nem releváns.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Az idősek klubjában jelenleg fogyatékos személy nincs, jelzőrendszeres házi segítségnyújtással, házi gondozással támogathatóak a fogyatékosok a községben.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A települési önkormányzat tulajdonában lévő középületek, polgármesteri hivatal, orvosi rendelő akadálymentesek. Oktatási intézmények felújításával, korszerűsítésével az épületek nagyrészt akadálymentesek, az utólagos akadálymentesítés a tornatermes iskolában most van folyamatban.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége nem megoldott. Szükséges lépéseket tenni annak érdekében, hogy a fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiányát az információ áramlásban megszüntessük.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A községben jelentős számú munkahely nincs, az önkormányzati középületeken, községi önkormányzaton, orvosi rendelőn és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda Általános Iskola Előkészítő Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Intézmény Sályi Tagintézménye épületén kívül egyéb épületek nem kerültek még akadálymentesítésre.

Az oktatási intézmények korszerűsítése, felújítása keretén belül lesznek az épületek akadálymentesítve.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A közösségi közlekedés fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettsége még nem megoldott, ebben az önkormányzat a későbbiek folyamán tud esetlegesen lépéseket tenni megnyíló pályázati lehetőségek felkutatásával, pályázati pénzeszköz igénybevételével.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások

Fogyatékos személyek részére helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre, fogyatékosok nappali intézménye, vagy speciális közlekedési megoldások. A helyi információk alapján fogyatékos személyek részéről az elmúlt 3 évben ápolást, gondozást nyújtó intézménybe, rehabilitációs intézménybe, átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóházába történő jelentkezési kérelem nem fordult elő. A fogyatékossgal élők ellátása településünkön családi környezetben megoldott. Szükségszerű számukra a különböző ügyintézekhez történő segítségnyújtás, elektronikus ügyintézés, továbbá a kultúrához, a művelődéshez való hozzáférés biztosítása.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Nem releváns.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
- kevés adat, nincs pontos információ a fogyatékossgal élőkről	Fogyatékkal élőkkel kapcsolatos adatgyűjtés
Elektronikus ügyintézéshez való hozzáférés, kultúrához, művelődéshez való hozzáférés hiánya	Akadálymentes épületben közösségi internet biztosítása, elektronikus ügyintézés segítése, olvasósarok kialakítása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése

Az Országgyűlés 2003-ban elfogadta a 2003. évi L. törvényt, a Nemzeti Civil Alapprogramról. Ezzel elismerte a szervezetek működési feltételeihez források biztosításának szükségességét. A Nemzeti Civil Alapprogram célja a civil társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának segítése. Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az önkormányzat látókörébe főleg azok a civil szervezetek kerültek, amelyek együttműködnek a településsel, támogatást kérnek és/vagy valamely programokban együttműködnek az önkormányzattal, vagy intézményeivel.

Az Önkormányzat anyagi lehetőségeihez képest támogatja a civil szervezeteket, azok alapszabályában szereplő tevékenységével kapcsolatos programjai, rendezvényei költségeinek biztosításához.

Mezőkövesdi Mozgássérültek Egyesületével az önkormányzat együttműködik.

Sályi Polgárőr Egyesülettel az önkormányzat együttműködése szoros, az egyesület részt vesz a közösségi rendezvények szervezésében, továbbá folyamatos polgárőr-szolgálatot biztosít a községben, mely nagy jelentőséggel bír a bűnmegelőzés területén.

Sályért Közhasznú Egyesület: céljai között szerepel Sály lakossága számára magas színvonalú, közösséget kövácsoló kulturális, - egészségmegőrző- és szórakoztató programok szervezése, az ehhez szükséges anyagi- és személyi feltételek biztosítása.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Sály Község Önkormányzata Sály Község Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködik, az elmúlt években együttműködési megállapodás megkötésére is sor került.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség (Fel lehet sorolni, kikkel társul, civil szervezetek

Mezőkövesdi székhellyel Polgárvédelmi Társulás, Mezőkeresztesi székhellyel Építési Társulás, valamint a hulladékszállítási szolgáltatás végzése tekintetében Mezőkövesdi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás.

A Mezőkövesdi Többcélú Kistérségi Társulás keretén belül működik az idősek házi segítségnyújtása, továbbá gyermekjóléti, családsegítő ellátások biztosítása.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége
Roma Nemzetiségi Önkormányzat évente a roma lakosság részére közösségformáló, kulturális programokat szervez roma napok keretében.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A társadalmi szervezetek céljai, feladatai lehetnek – nevelés, képzés (szakmai, kulturális, sport) munkaképesség, elhelyezés- és munkába állás elősegítése, életkörülményeik javítása, a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítése, kedvezményes szolgáltatások szervezése, intézmény alapítása és működtetése, tájékoztató- és egyéb kiadványok kibocsátása, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító,

egészségügyi, rehabilitációs tevékenység, szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, emberi- és állampolgári jogok védelme, rehabilitációs foglalkoztatás, munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és a kapcsolódó szolgáltatások.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A legjelentősebb munkaadó a településen: a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Előkészítő, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sályi Tagintézménye. Ezen intézményen kívül Magyar Posta Zrt., és egyéb szolgáltató egységek.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnöke főként a romák- és mélyszegénységben élő célcsoport, gyermekek tekintetében vállal szerepet az esélyegyenlőségi program célkitűzéseinek megvalósításából. Együttműködik az önkormányzattal, oktatási intézményekkel. A romákat érintő intézkedések megvalósítási folyamataiba bevonásra került a Roma Nemzetiségi Önkormányzaton kívül a Szomolyai Romákért Egyesület is.

A helyzetelemzés előkészítésében részt vettek a településen dolgozó egészségügyi, gyermekjóléti, családsegítő, köznevelési és szociális szakemberek.

Partner: A Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ, Védőnői Szolgálat, Oktatási-nevelési intézmények vezetői, akik előtt a helyzetelemzés és megállapítások a mindennapi végzett tevékenységükben is érezhetőek.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Az elfogadott dokumentum Sály honlapján hozzáférhető lesz, amely alapján az állampolgárok megismerik az esélyegyenlőségi programot, intézkedéseket és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	- munkanélküliség, infrastrukturális fejlesztés, belterületi közútfejlesztés	közfoglalkoztatás folytatása, egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a szolgáltatások igénybevételéhez, belterületi közútfejlesztés, József A. út lakóút felújításával
Gyermekek	Hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek javítása, az óvodáskorú gyermekek testi fejlődéséhez, mozgásigényéhez, kültéri szabadidős foglalkozásához nem áll elegendő zöldfelület rendelkezésre	Hátrányos helyzetű tanulók támogatása, az óvodai intézményben szabadidős foglalkozásokhoz óvodai kültéri játékok beszerzése, zöldfelületek kialakítása, meglévő zöldfelület felújítása
Idősek	Az időskorúak szabadidejének hasznos eltöltésére nem áll rendelkezésre elegendő aktív pihenésre használható művelődési célú szolgáltatási hely és rekreációs zöldfelület, az idős korosztály életminőségének romlása a veszélyeztetettségük miatt	Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a szolgáltatások igénybevételéhez, egyenlő esélyek a jobb életminőség eléréséhez, annak megtartásához
Nők	Munkaerőpiacra való visszatérés, munkaerőpiaci esélyek növelése, munkavállalás és gyermekvállalás összeegyeztetése, Szabadidős tevékenységek hiánya kismamáknak	Bölcsődei intézmény létesítése, baba-mama program,
Fogyatékkal élők	- Fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiánya az információkhoz, szolgáltatásokhoz	- Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása elektronikus ügyintézéshez, közösségi internet hozzáféréssel, szakember segítségével

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	- Közfoglalkoztatás, közmunkaprogram szervezése, - Infrastrukturális fejlesztés, belterületi közútfejlesztés Sály, József A. út lakóút felújítása	Polgármester, Járási Hivatal, Foglalkoztatási Osztály, Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ,
Gyermekek	- Hátrányos helyzetű tanulók támogatása, -Az óvodai intézményben szabadidős foglalkozásokhoz óvodai kültéri játékok beszerzése, zöldfelületek kialakítása, meglévő zöldfelület felújítása	Polgármester, Oktatási intézmények vezetői Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermekjóléti Központ
Idősek	- Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a szolgáltatások igénybevételéhez	Polgármester, Háziorvos, Polgárőr Egyesület Szociális gondozó
Nők	- Munkaerő-piaci esélyek növelése, munkavállalás és gyermekvállalás összeegyeztetése, gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása, - Baba-mama programok szervezése, tanácsadás	Polgármester, Védőnő
Fogyatékkal élők	- Fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiánya az információkhoz, szolgáltatásokhoz	Polgármester, Mezőkövesdi Mozgássérültek Egyesülete, Háziorvos

Jövőképünk

A településünk jövőképe olyan jövőbeli állapot, amelynek elérését önkormányzatunk mindennél fontosabbnak tartja, amely a közeli, s távolabbi jövőben valósul meg. Megválaszolja, hogy hová tartunk, milyen társadalmi változást akarunk elérni. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazott jövőkép egy közösen megálmodott társadalmi jövőképét ír le.

A 20. század gazdasági, politikai, műszaki változásai különös, sok esetben váratlan következményekkel jártak. Előfordult, hogy a pozitív eredményeket előre nem látott, vagy nem várt negatív következmények háttérbe szorították. Lehet, hogy a történelem során máskor is előfordult, hogy egy-egy változásnak negatív következményei is voltak, de oly lassan zajlottak az események, hogy generációk telhettek el mire érezhetőkké váltak. A 20. századra és különösen a második felére azonban a gyorsaság, a változások gyors egymásutánisága lett jellemző. Így szinte alig élvezhettük fejlődésünk pozitív eredményeit, már is bekövetkeztek a negatív hatások, azok, amelyeket szívesen elkerültünk volna, vagy kompenzálhattunk volna, ha időben felfigyelünk rájuk.

Megtanultuk tehát, hogy bármilyen tudományos, technikai vagy jelen esetben egy kis település életében jelentkező egyes hátrányos helyzetű csoportok életminőségében javulást, jobb életkörülményeket szeretnénk eredményként elérni, először tájékozódniuk kell. Nemcsak a közvetlen következményekről, amelyek legtöbbször csak pozitívak, hanem a közvetettekről is. Azokról, amelyeket nehéz előre látni (vagy esetleg nem is akarjuk előre látni, mert a bevezetéshez viszonyítva később kerülnek előtérbe, vagy az alkalmazott új eredmény működéséhez képest egészen más helyen ütnek föl a fejüket).

A közvetlen hatások, amelyek leginkább pozitívak, a jelenség körül rögtön kialakulnak, azonnal élvezni tudjuk újításunk eredményét, s az idő múlásával a hullámok egyre lassulva és egyre nagyobb területre terjednek ki, megmozgatván a széles környezetet is.

Megállapíthatjuk, hogy jelen esetben az egyes intézkedések gyakorlatba való bevezetése előtt vagy bevezetésekor meg kell próbálnunk minél távolabb látni a jövőbe, keresvén a majdan majd bekövetkező közvetlen és közvetett hatásokat, ezzel megakadályozva, hogy váratlanul törjenek ránk. Így is marad még bizonytalanság, de minden lehetséges eszközzel, anyagi, technikai és emberi erőforrások igénybevételeivel kell törekedni arra, hogy a hátrányos helyzetben élő célcsoportok tekintetében a Helyi Esélyegyenlőségi Program intézkedési tervében megfogalmazott célok a megfogalmazott határidőben teljesüljenek.

1.) Olyan településen élhessünk, ahol a **romák** nem érzik megkülönböztetve magukat, hogy társadalmilag azonos helyet foglaljanak el a település lakosaival, hogy a békés egymás mellett élés, s egymás segítése legyen a fő cél.

2.) Fontos számunkra, hogy a **mélyszegénységben élők** kimozduljanak a kilátástalan helyzetből, hogy számukra is elérhetőek legyenek a jobb életkörülmények, hogy ne legyen éhező gyermek, és az önhibáján kívül rendkívüli élethelyzetbe került családok kikerüljenek abból a „csapdából” melybe bekerítette őket egy-egy élethelyzet. A minél magasabb életkort az egészségi állapotok szintentartásával, javításával érhető el, melyhez szükséges az egészségügyi alapellátást biztosító intézmény korszerűsítése.

3.) Kiemelt területnek tartjuk a **gyerekek** megfelelő szintű oktatását-nevelését, hiszen a jövő nemzedéke épül rájuk. Fontosnak tartjuk, hogy testi- szellemi fejlődésüket minden lehetséges eszközzel segítsük, hogy megismerjék a község értékeit, ápolják majdan történelmi- irodalmi emlékeit, s meg tudjuk tanítani a felnövekvő nemzedékkel, hogy milyen fontos a múlt tisztelete, az értékek megőrzése a biztonságos és élhető jövő kialakítása szempontjából. Hátrányos helyzetű tanulók esélyeinek növelése elsődleges feladat. Továbbá az oktatási-nevelési körülmények fejlesztése épületek felújításával, korszerűsítésével.

4.) Folyamatosan odafigyelünk az **idősek** biztonságára, az igényelt ellátások minél magasabb színvonalú biztosítására, hiszen Ők voltak azok, akik megteremtették és felépítették nekünk ezt a falut, akik tisztességgel és minden erejükkel dolgoztak azért, hogy a fiatalabb korosztály emberibb körülmények között élhessen. Szükségessé vált a már meg is valósult, a szociális alapszolgáltatások területén végzett kapacitásbővítés.

5.) Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő esélyek erősítését a munkaerő-piacon, bölcsődei intézmény létesítését, az alulképzettségéből eredő hátrányok minimális szintre történő csökkentését, a családon belüli erőszak áldozattá válásának megelőzését, a gyermeküket gondozó édesanyák ösztönzését a közösségi életbe való bekapcsolódásra, programok szervezésével.

6.) Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminősége javuljon, hogy elérhetőbb legyen számukra minél több szolgáltatás, elektronikus ügyintézés, kultúra- és művelődés iránti igényük kielégítést nyerhessen.

I. Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Közmunkaprogram szervezése, tovább folytatása
B	Feltárt probléma megnevezése	Az országos átlagot meghaladó munkanélküliség a településen élő aktív korúak körében
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A munkanélküliség csökkentése. Rövidtávú: 2 év múlva 2 %-os mértékű csökkenés Középtávú: 5 év múlva még nagyobb csökkenés Hosszú távú: 10 év múlva még nagyobb csökkenés Munkahelyteremtés, meglévő munkahelyek megtartása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Nem releváns
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nem releváns
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	– Helyi adottságok feltérképezése – Pályázat benyújtása közmunkaprogramra – Új munkahelyek létrehozása – Régiók megtartása
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Munkaügyekkel foglalkozó köztisztviselő
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Folyamatos, évente közfoglalkoztatási pályázatok benyújtásával, 2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	– Csökken a munkanélküliek száma – Munkahelyek létrejötte – Résztevők száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	- Pályázati pénz, támogatás - Technikai háttér, - Szakember állomány

K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Pályázati forrás függvényében folyamatosan fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Infrastrukturális fejlesztés, belterületi közútfejlesztés Sály, József A. út lakóút felújítása
B	Feltárt probléma megnevezése	Szilárd burkolatú út hiánya miatt elégtelen közlekedési feltételek, szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézsége
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a szolgáltatások igénybevételéhez
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Településképi Arculati Kézikönyv, Településrendezési Terv
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Új Roma Stratégia (2019-2030)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	– Pályázati projekt, adminisztrációs munkák, teljes műszaki dokumentáció elkészül, Vállalkozási szerződéskötés, közúti biztonsági audit lefolytatásra kerül, – Kivitelezési munkák elvégzése, műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv Fenntartás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Projektmenedzser
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Előkészületi munkák – 2024. március 1. Kivitelezési munkák – 2025. augusztus 31. Fenntartás: 2028. szeptember 15 .
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	– Közlekedési feltételek kedvezőbbek – Településképi, utcaképi pozitív irányú változása – Szolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	TOP plusz- 1.2.3-21-BO1-2022-00006 pályázat
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Folyamatos karbantartás figyelemmel a klímaváltozásra
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	A projekt konzorciumban valósul meg, Szomolya, Sály, Tiszabábolna, Tiszadorogma községi önkormányzatok együttműködésével. Konzorciumi szerződés. A tevékenységek minden településen azonos időben kerülnek végrehajtásra, tapasztalatok így megoszthatóvá válnak, s a költséghatékonyság elve is érvényesül.

II. Gyermekes esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Az óvodai intézményben szabadidős foglalkozásokhoz óvodai kültéri játékok beszerzése, zöldfelületek kialakítása, meglévő zöldfelület felújítása
B	Feltárt probléma megnevezése	A gyermekek kültéri szabadidős foglalkozásához nem áll elegendő zöldfelület rendelkezésre.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A gyermekek testi fejlődéséhez, mozgásigényéhez mérten szükséges zöldfelület, biztonságos udvari játékok elhelyezése, kültéri foglalkozások megtartásához megfelelő környezet kialakítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Településképi Arculati Kézikönyv, Településrendezési Terv
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Projekt előkészítése, adminisztrációs munkák - Kivitelezési munkák elvégzése - Fenntartás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Óvodavezető
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Előkészületi munkák: folyamatos, 2024. június 30. Kivitelezési munkák: 2024. december 31. Fenntartás: 2028. szeptember 15.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- Oktatás-nevelés feltételei jelentős mértékben javulnak - A várt eredmények folyamatosan fenntarthatók
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Pályázatírók, Pályázati támogatás, Egyéb szervezetektől támogatás, Gépi munkákhoz erőforrások
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	folyamatos karbantartás

L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns
---	---	--------------

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű tanulók támogatása
B	Feltárt probléma megnevezése	Az általános iskolában a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma kiemelkedően magas
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Rövid távú: Igényfelmérés, elbírálás Közép távú: Ösztöndíjak folyósítása, tanulmányi kirándulások szervezése, humán dolgozók képzése Hosszú távú: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, továbbtanulási esélyeinek növelése, családok szociális nehézségeinek visszaszorítása, ismeretek bővítése
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	6/2021.(IX.14.) önkormányzati rendelet a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról, 4/2006.(III.21.) önkormányzati rendelet a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nem releváns
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Pályázati lehetőségek felkutatása - a program jogosultjainak kiválasztása, határozathozatal - a projekt kedvezményezettjeivel való együttműködés - Lebonyolítás, megvalósítás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Projektmenedzser
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Kedvezményezettek kiválasztása: folyamatos, 2024. június 30. Pályázati projekt megvalósítása, bonyolítás: 2027. június 30. Fenntartás: 2028. szeptember 27.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- Hátrányok csökkentése - Családok jobb életminősége - Ösztönzés a minél jobb tanulmányi átlageredmény elérésére, - Igazolatlan hiányzások visszaszorítása, - Iskolai programokon való részvétel, tanulmányi versenyek Tanulmányi eredmények, továbbtanulók száma
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Szoros együttműködés az esetleges konzorciumi partnerekkel, kedvezményezettekkel, a Mezőkövesdi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermejkölési Központtal, továbbá az Általános Iskola igazgatójával
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Ösztöndíjak folyósítása, családok fokozott támogatása pályázati lehetőségek igénybevételeivel és központi támogatással fenntarthatók

L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Lehetséges, előre még nem ismert
---	---	----------------------------------

III. A nők esélyegyenlősége:

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Munkaerő-piaci esélyek növelése, munkavállalás és gyermekvállalás összeegyeztetése, a 3 éves kor alatti gyermekek napközbeni ellátásának biztosításával
B	Feltárt probléma megnevezése	A nők munkavállalási lehetőségei korlátozottak, a három évesnél fiatalabbak napközbeni ellátása megoldásra vár
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Rövidtávú: Bölcsődei intézmény létesítése Középtávú: Törvényből eredő kötelezettség teljesítése, maximális kihasználtság Hosszú távú: a nők foglalkoztatása és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmény működtetésével,
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Településrendezési Terv, Településképi Arculati Kézikönyv, Ciklusprogram
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Létesítési tervdokumentáció, engedélyeztetés - Közbeszerzés, - Kivitelezés, - Fenntartás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Projekt előkészítése: 2022. december 31. Kivitelezési munkák tervezett befejezése : 2025. június 30., Működés indítása: 2026.szeptember 1.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Pályázati források elnyerése, Ha szükséges saját forrás biztosításával a projekt megvalósítása, 3 évesnél fiatalabbak napközbeni ellátásának biztosítása, 3 évesnél fiatalabb gyermekeket nevelő családokban a nők foglalkoztatási aránya javul, továbbá a gyermekek testi- lelki fejlődése egy korszerű, mai igényeknek megfelelő, szakképzett személyi állománnyal rendelkező rendelkező intézményben történik.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	„TOP Plusz 3.3.1-21.-BO1-2022-00035” pályázati forrás.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Központi költségvetési feladatalapú támogatással fenntartható.

L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	TOP Plusz 3.3.1-21.-BO1-2022-00035 „Gyermekevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése” című projekt konzorciumban valósul meg. A gesztor Szomolya Község Önkormányzata. A projekt előkészítő munkáit a projektmenedzser fogja át. A közbeszerzés, kivitelezési munkák egymástól függetlenül külön-külön kerülnek lebonyolításra.
---	--	--

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Baba-mama programok szervezése, tanácsadás
B	Feltárt probléma megnevezése	A szabadidős programok hiánya a gyermeküket gondozó szülőknek
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Rövidtávú: tájékoztató a lehetőségekről, tanácsadás Középtávú: baba-mama klub Hosszú távú: további programok szervezése, kismamák szabadidejének eltöltéséhez kulturális programok biztosítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumok	---
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nem releváns
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Igényfelmérés - adatgyűjtés, - baba-mama klub szervezése - pályázati lehetőségek felmérése különböző kulturális programok szervezése kismamák és babák részére
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Védőnő, Családsegítő Szolgálat
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Igényfelmérés – folyamatos, Baba-mama klub szervezése: egy éven belül További programok szervezése: 2 éven belül pályázati források függvényében
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- baba-mama klubban történő magas számú részvétel - magas az érdeklődés a tanácsadásra - programban résztvevők száma - a kismamák szabadidejének tartalmas és hasznos eltöltése, aktív részvételük a közösségi életben,
	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	Pályázati források Szakemberállomány
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Folyamatos hirdetése a klubnak, Háziorvos, védőnő, gyermekjóléti szolgálat által történő koordinálás
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

I. Az idősek esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Az időskorúak szabadidejének hasznos eltöltése
B	Feltárt probléma megnevezése	Az idősek szabadidejének hasznos eltöltésére nem áll rendelkezésre elegendő aktív pihenésre használható művelődési célú szolgáltatási hely és rekreációs zöldfelület
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a szolgáltatások igénybevételéhez
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Településrendezési Terv, Településképi Arculati Kézikönyv, Ciklusprogram
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Projekt előkészítése, adminisztrációs munkák - Engedélyeztetés - Kivitelezési munkák elvégzése - Fenntartás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Projektmenedzser
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	Előkészületi munkák, engedélyes terv, közbeszerztetés: Folyamatos, 2023. december 31. Kivitelezési munkák: 2025. június 30. Fenntartás: 2028. szeptember 15.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- az időskorosztály szabadidejének hasznos eltöltése, közművelődési programokba történő bekapcsolódásának lehetőségei jelentős mértékben javulnak, - Kulturális, szabadidős programok száma nő az érintett korosztályban
	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	TOP plusz 1.2.1-21-BO1-2022-00093 Közösségi célú fejlesztés Bogács, Sály és Cserépfalu településeken.
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Központi feladatalapú támogatásból fenntartható
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés	Konzorciumban megvalósuló projekt. Bogács, Cserépfalu és Sály települések önkormányzatainak együttműködésében. A projekt előkészítő munkáit a projektmenedzser fogja át. A közbeszerztetés, kivitelezési munkák egymástól függetlenül külön-külön kerülnek lebonyolításra. Az előkészítés, bonyolítás, elszámolás tekintetében a

	bemutatása	költséghatékonyság elve érvényesül.
--	------------	-------------------------------------

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Az időskorúak életminőségének javítása
B	Feltárt probléma megnevezése	Idősek, egyedül élő idősek életminőségének romlása a veszélyeztetettségük miatt
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Egyenlő esélyek a jobb életminőség eléréséhez, annak megtartásához
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	Ciklusprogram
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Intézkedésbe bevonhatók köre - Intézkedések kidolgozása - Partner szervezetek felkutatása - Fenntartás
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester, Polgárőr Egyesület Vezetője
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2027. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- népességmegtartás, elvándorlás megakadályozása, - idősek elleni bűncselekmények megakadályozása
	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	- Polgárőr Egyesület bevonása az intézkedésekbe, - Gépjárművek biztosítása a járőrszolgálatokhoz, - Önkormányzati támogatás
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Az idős korosztály folyamatos figyelemmel kísérése
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

II. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

Az intézkedési területek részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	Integrált Községi Szolgáltató Tér segítségével elektronikus ügyintézés lehetőségének biztosítása, olvasósarok működtetése, közművelődési programok szervezése, közösségi internet hozzáférés,
B	Feltárt probléma megnevezése	A fogyatékkal élők egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiánya az információkhoz
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Rövidtávú: információ áramlás biztosítása Középtávú: Szolgáltatások biztosítása, ügyintézés segítése Hosszútávú: az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a fogyatékkal élő személyek részére.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	5/2020.(VI.24.) önkormányzati rendelet a közművelődésről
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Nem releváns
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	- Igényfelmérés, - Technikai háttér biztosítása, - Szakember Szolgáltatások biztosítása
G	Az intézkedés felelőse	Polgármester
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	- Igényfelmérés – folyamatos - Szakember keresés – folyamatos 2024. december 31. - Technikai háttér biztosítása – folyamatos 2028. szeptember 15. - Ügyintézés, szolgáltatás biztosítása 2028. szeptember 15. További információhordozók biztosítása 2028. szeptember 15.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	- Fogyatékkal élők esélyeinek növelése a szolgáltatásokhoz való jutásának lehetőségével, - Akadálymentesített helység biztosításával a kultúra iránti igényeik kielégítése, Fenntartható

	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	- Fogyatékkal élők esélyeinek növelése a szolgáltatásokhoz való jutásának lehetőségével, - Akadálymentesített helység biztosításával a kultúra iránti igényeik kielégítése, Fenntartható
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	- Önkormányzati forrás - Támogatás technikai háttér
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	Nem releváns

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal szakmapolitikai stratégiákhoz	A célkitűzés	A cél kapcsolódása országos stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Közmunkaprogram szervezése, továbbfejlesztése, folytatása	Az országos átlagot meghaladó munkanélküliség csökkentése, az alacsony képzettségűek elhelyezkedési esélyeinek növelése, ezáltal jobb életminőség elérése	a településen munkanélküliség csökkentése, az alacsony képzettségűek elhelyezkedési esélyeinek növelése, ezáltal jobb életminőség elérése	Nem releváns	Nem releváns	A munkanélküliek Polgármester csökkentése: Rövid távú: 2 %-os csökkenés Középtávú: 5 év múlva még nagyobb csökkenés Hosszú távú: 10 év múlva még nagyobb csökkenés Munkahely-teremtés, meglévő munkahelyek megtartása	2027. (péntek)	12. 31. részvevők munkahelyek létrejötté, csökken a Technikai munkanélküliek száma	száma, Pályázati Támogatás háttérfolyamatosan fenntartható állomány	pénz Pályázati függvényében	forrás Nem releváns	
2	Infrastrukturális fejlesztés, belterületi közútfejlesztés Sály, József A. út feltételek, lakóút felújítása	Szilárd burkolatú út hiánya miatt elégtelen közlekedési igénybevételéhez való hozzáférés nehézsége	Egyenlő esélyű Településképi Arculati Kézikönyv, Stratégia a Településrendezési (2019-2030) Terv szolgáltatások igénybevételéhez	Új Roma		Szilárd burkolatú kivitelezése	út Polgármester projektmenedzser (péntek)	15. Közlekedési feltételek kedvezőbbek, Településképi utcakép pozitív irányú változása, szolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése	TOP plusz-1.2.3-Folyamatos 21-BO1-2022-00006	Az intézkedés karbantartás figyelemmel a valósul klímaváltozásra	A konzorciumban a valósul Szomolya, Sáh Tiszabábolna, Tiszadorogma községi önkormányzatok együttműködésével a tapasztalato kölcsönös megosztásával, költséghatékony együttműködéssel.	projek konzorciumban a valósul Szomolya, Sáh Tiszabábolna, Tiszadorogma községi önkormányzatok együttműködésével a tapasztalato kölcsönös megosztásával, költséghatékony együttműködéssel.
III. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Esélyteremtés érdekében hátrányos helyzetű tanulókat támogatása	Az általános iskolában halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat támogatása	Rövid távú: 6/2021.(IX.14.) távú: 6/2021.(IX.14.)	Nem releváns	Nem releváns	A program kiválasztása, határozathozatal, a projekt megvalósításával való együttműködés, lebonyolítás,	Polgármester, Projektmenedzser (szerda)	2028. 09.	27. Tanulmányi eredmények, továbbtanulók száma, hátrányos csökkentése,	Pályázati támogatás	Hátrányos csökkentése, családok jobb életminősége, tanulmányi	Lehetséges, előir még nem ismert

	kiemelkedően magas	folyósítása, elátásokról, tanulmányi 4/2006.(III.21.) önkormányzati rendelet a humán dolgozó gyermekek képzése, hosszú védelméről és a távú: agyáműgyi halmozottan igazgatásról hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, továbbtanulási esélyeinek növelése, családok szociális nehézségeinek visszaszorítása, ismeretek bővítése	Legyen jobb a Zöldfelület megélő udvari játékok karbantartása, folyamatos biztosítása	kialakítása, Polgármester, karbantartása, Óvodavezető	2028. 09. (péntek)	15. Oktatási-nevelési feltételek javulása, támogatás, Egyéb jelentős a várt eredmények szervezettől mértékben folyamatosan támogatás, gépi javulnak, mely fenntarthatók munkához erőforrások	átlagos eredmény emelkedése, igazolatlan hiányzások családot jobban életminősége iskolai programokon, versenyeken való nagyobb részvétel
2	Az óvodai A gyermekA gyermekek szabadidősejti szabadidősejti foglalkozáshoz nem áll elegendő mozgásterettséghez Terv mérten szükséges zöldfelület, biztonságos udvari játékok elhelyezése, kültéri foglalkozások megtartásához megfelelő környezet kialakítása						

III. A nők esélyegyenlősége

1	Munkaerőpiaci esélyek növelése, munkavállalási munkavállalás és lehetőségei gyermekvállalás korlátozottak, összszerveztetés, három évesnél gyermekes napközbeni ellátása megoldásra vár biztosításával	A	női Rövid adatgyűjtés, pályázati lehetőségek évesnél Középtávú: bölcsődei intézmény létesítése Hosszú távú: a nők foglalkoztatása és az	távú: Településrendezési Nemzeti Terv, Ifjúsági Településképi Stratégia Arculati Kézikönyv, (2009-2024 Ciklusprogram	Létesítési tervdokumentáció, Polgármester engedélyeztetésKözbeszerzés, kivitelezés, fenntartás	2026. (kedd)	09.	01.3	évesnélTOP Plusz 3.3.1- Központi fiatalabbak 21.-B01-2022- költségvetési napközbeni 00035 pályázati feladatalapú ellátásának forrás, támogatással biztosítása, a 3 technikai háttér fenntartható évesnél fiatalabb Szakember gyermeket nevelő állomány családokban a nők foglalkoztatási aránya javul	TOP Plusz 3.3.1-21 B01-2022-00035 Gyermeke nevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése” cím projekt konzorciumban valósul meg. Személy Község Önkormányzata.
---	--	---	---	--	--	-----------------	-----	------	--	--

			életminőség javítása családbarát, munkábaállást segítő intézmény működtetésével						projekt előkészít munkáit projektmenedzser fogja át. közbeszerzés, kivitelezési munká egyháztól függetlenül külön kerülné lebonyolításra.
2	Baba-mama programok szervezése, tanácsadás	A településen gyermeküket gondozó anyukáknak nincsenek szabadidős programok	Rövid távjú: távú: Nem releváns	Nem releváns	Igényfelmérés, baba-mama klub szervezése Résztvevők: pályázati lehetőségek védőnő, felmérése különböző Családsegítő kulturális programok Szolgálat szervezése, kismamák és babák részére	2026. 09. (szerda)	30. Programban résztvevők száma	Pályázati források, Pályázati Szakember állomány	lehetőségek kihasználásával a baba-mama programok megtartása biztosítható, ezzel a közösségi életbe való bekapcsolódás, visszatérés is megoldott
IV. Az idősek esélyegyenlősége									
1	Az időskorúak Az idősek esélyegyenlősége	szabadidejének hasznos eltöltése	idősek Egyenlő hozzáférés a településképi Arculati Kézikönyv, (2010-2022), igénybevételehez Ciklusprogram 2023-2024	idősek Egyenlő hozzáférés a településképi Arculati Kézikönyv, (2010-2022), igénybevételehez Ciklusprogram 2023-2024	Projekt adminisztrációs munkák, projektmenedzser (péntek) Engedélyeztetés kivitelezési munkák elvégzése, fenntartás	2028. 09. (péntek)	15. Az időskorosztály TOP Plusz 1.2.1-21- Központi szabadidejének BO1-2022-00093 feladat alapú hasznos eltöltése, Községi fejlesztés Bogács, fenntartható programokba Sály és Cserépfalu történető bekapcsolódásának pályázat	idősek Egyenlő hozzáférés a településképi Arculati Kézikönyv, (2010-2022), igénybevételehez Ciklusprogram 2023-2024	Konzorciumban megvalósuló projek Bogács, Cserépfal és Sály települése önkormányzatainak együttműködésében A projekt előkészít munkáit projektmenedzser

	szolgáltatási hely és rekreációs zöldfelület								javulnak, kulturális, szabadidős programok száma nő az érintett korosztályban	fogja át. közbeszerzés, kivitelezési munká egy mástól függetlenül külön kerülne lebonyolításra. A előkészítés, bonyolítás, elszámolás tekintetében költséghatékonyság elve érvényesül.
2	Az időskorúak Idősek, egyedül élő életminőségének idők javítása	Égyenlő esélyek a Ciklusprogram jobb életminőség eléréséhez, a annak megőrzéséhez	Időügyi Nemzeti Stratégia(2010-2022), (2023-2024)	Intézkedésbe köre kidolgozása Partnerszervezetek felkutatása Fenntartás	2027. 12. (péntek)	31. Népeségmegtartás, Polgárör Egyesület Az elvándorlás bevonása az korosztály megakadályozása, intézkedésekbe, folyamatos idős elleni gépjárművek figyelemmel bíncselekmények biztosítása a kísérése megakadályozása járőrszolgálatokhoz				
V. A fogvatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Integrált Közösségi A fogvatékkal élők Szolgáltató Tér egyenlő esélyű hozzáféréseinek hiánya információkhoz	Rövid távú: 5/2020.(VI.24.) önkormányzati rendelet a közművelődésről	Nem releváns	Igényfelmérés háttér biztosítása, Szakember, Szolgáltatások biztosítása	2028. 09. (péntek)	15. Fogvatékkal élők Önkormányzati esélyeinek növelése forrás Támogatás, a szolgáltatásokhoz technikai háttér való jutásának lehetőségével, akadálymentesített helység biztosításával a kultúra iránti igényeik kielégítése				Nem releváns

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

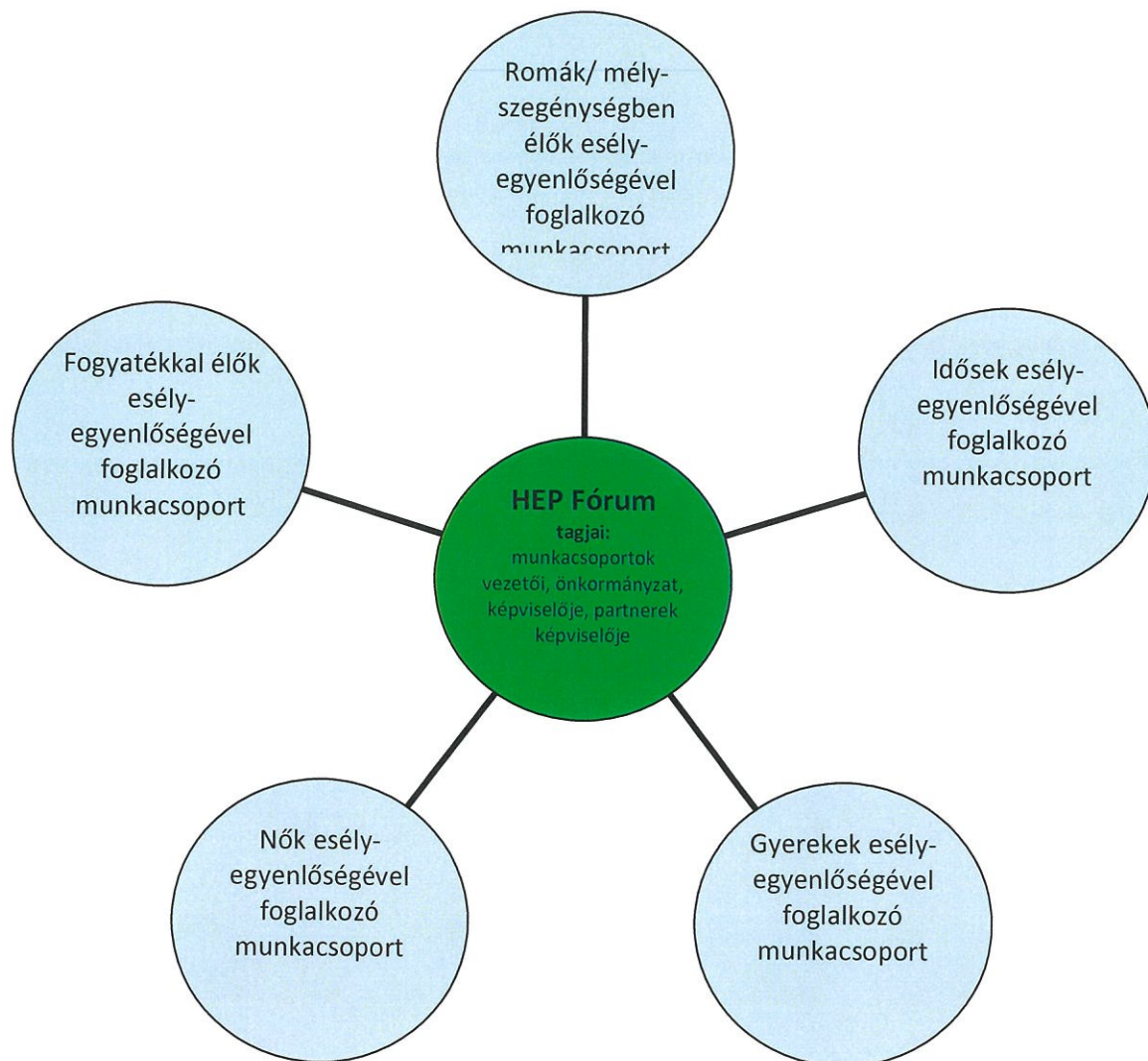
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a

munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik. A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül. A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására. A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),

- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

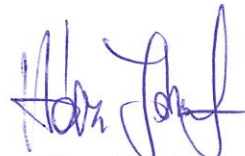
4.Elfogadás módja és dátuma

- I. A SÁLY község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.
- II. Ezt követően Sály község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, illetve annak felülvizsgálatát (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 676/2025.(IX.9.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek: Képviselő-testület elfogadó határozata.

S á l y , 2025. szeptember 9.

Hócza József
polgármester

Tibolddaróci Közös Önkormányzati Hivatal
Sályi Kirendeltsége
3425 Sály, Kossuth u. 63. sz. Tel.: 49/336-055

21-677 /2025.

K I V O N A T

Sály Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2025. szeptember 9. napján
megtartott ülése jegyzőkönyvéből:

Sály Község Önkormányzata Képviselő-testületének 676/2025.(IX.9.) sz. határozata

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata.

Sály Község Önkormányzata 2023. október 12-én fogadta el az önkormányzat
Helyi Esélyegyenlőségi Programját és az ahhoz tartozó Intézkedési Tervet.

A 639/2023.(X.12.) önkormányzati határozattal elfogadott Helyi
Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata megtörtént.

Intézkedések felülvizsgálata

I. Mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége

1. Közmunkaprogram szervezése, tovább folytatása

Az intézkedési tervnek megfelelően folyamatos a közmunkaprogram, melyre a
célterületet tekintve jelentős számú igény van. Az eltelt időszak alatt minden
évben benyújtásra kerültek a közfoglalkoztatási pályázatok. A programok
folyamatosan futnak, a rövidtávú elképzelések teljesítésre kerültek, mely által
csökken a munkanélküliek száma.

**Az intézkedés folyamatos. Határidő: 2027. december 31. Módosítást nem
igényel.**

2. Infrastrukturális fejlesztés, belterületi közútfejlesztés Sály, József A. út lakóút felújítása

Az intézkedésben megfogalmazott célok teljesültek, a tervezett pályázati
projekt megvalósult, **TOP-plusz-1.2.3-21-BO1-2022-00006** pályázatból.

**Az intézkedés 100 %-os mértékben megvalósult, kitűzött célok elérésre
kerültek. Egyenlő esélyű hozzáférés a szolgáltatások igénybevételéhez.**

Fenntartása folyamatos. Az intézkedésben megfogalmazott határidő: 2028.09.15.

Módosítást nem igényel.

II. Gyermekek esélyegyenlősége

1. Esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű tanulók támogatása

Az általános iskolában a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma kiemelkedően magas.

Kitűzött célok: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, továbbtanulási esélyeinek növelése, családok szociális nehézségeinek visszaszorítása.

Az önkormányzat képviselő-testület ezen intézkedést folyamatosan figyelemmel kíséri, odafigyelve a családok anyagi nehézségeire, a tanulók felzárkóztatására, az egyenlő esélyekhez való hozzáféréshez. Anyagi támogatás, táboroztatás, ismeretek bővítése folyamatos.

Így ezen intézkedésnél nincs szükség újabb módosításra.

Fenntartása folyamatos, határidő: 2028.09.27.

2. Az óvodai intézményben szabadidős foglalkozásokhoz óvodai kültéri játékok beszerzése, zöldfelületek kialakítása, meglévő zöldfelület felújítása

A gyermekek kültéri szabadidős foglalkozásához nem áll elegendő zöldfelület rendelkezésre.

A megfogalmazott intézkedés, a megvalósítás folyamatos. Módosítást nem igényel.

Az intézkedés folyamatos. Határidő: 2028.09.15. Módosítást nem igényel.

III. A nők esélyegyenlősége

1. Munkaerő-piaci esélyek növelése, munkavállalás és gyermekvállalás összeegyeztetése, a 3 éves kor alatti gyermekek napközbeni ellátásának biztosításával

Bölcsődei intézmény létesítése. Folyamatos. Módosítást nem igényel.

A kivitelezési munkák folyamatosak. A kivitelezési szerződés módosítása van folyamatban, tervezett beüzemelés: 2026.09.01.

**Az intézkedés folyamatos. I. ütemben betervezett Határidő: 2025. június 30.
Határidő módosításra került: 2026.09.01.**

2. Baba-mama programok szervezése, tanácsadás

Tanácsadás, szemléletformálás, kismamák szabadidejének tartalmas és hasznos eltöltése, aktív részvételük a közösségi életben már eredményesen megvalósult. Baba-mama klub szervezése folyamatos.

Az intézkedés folyamatos. Határidő módosítva: 2026.09.30.

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1. Az idősek szabadidejének hasznos eltöltése

Az idősek szabadidejének hasznos eltöltésére nem áll rendelkezésre elegendő aktív pihenésre használható művelődési célú szolgáltatási hely és rekreációs zöldfelület

Az intézkedés folyamatos, határidő: 2028.09.15. Módosítást nem igényel.

2.) Az idősek életminőségének javítása

Idősek, egyedül élő idősek életminőségének romlása veszélyeztetettségük miatt.

Cél: egyenlő esélyek a jobb életminőség eléréséhez, annak megtartásához.

Határidő: 2027.12.31. Módosítást nem igényel.

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

- 1.) Integrált Községi Szolgáltató Tér segítségével elektronikus ügyintézés lehetőségének biztosítása, olvasósarok működtetése, közművelődési programok szervezése, közösségi internet hozzáférés**

A kitűzött célok elérése halad, megvalósulás folyamatos.

Az intézkedés folyamatos. Határidő: 2028.09.15. Módosítást nem igényel.

Az esélyegyenlőségi szempontok érvényesülése tekintetében is hangsúlyos volt az elmúlt 5 évben megvalósult fejlesztések korszerűsítése. Kiemelendő, hogy valamennyi célcsoportot érintően hatalmas értékteremtő, a helyi esélyegyenlőség szempontjából igencsak releváns fejlesztések valósulhattak meg.

A lakosság mindennapi életminőségének javítása, az infrastruktúra fejlesztése érdekében pályázati források megragadásával és saját forrás biztosításával igyekezett az önkormányzat ezeket a fejlesztési elképzeléseket megvalósítani.

Az elmúlt években sikeres pályázatok eredményeként több, nagy horderejű projekt valósulhatott meg Sályban.

Intézmények fejlesztése:

A közelmúltban fejeződött be az **egészségügyi komplexum felújítása**, valamint az egykor művelődési ház funkcióját betöltő épületben a **községi konyha és ebédlő kialakítása** az épület teljes külső-belső rekonstrukciójával.

Hasonlóképpen az orvosi rendelő és a hozzátartozó szolgálati lakás is teljes külső-belső korszerűsítést nyerhetett.

Továbbá Magyar Falu Programból 2x2 millió forintot sikerült új orvosi eszközök beszerzésére fordítani, így elmondható, hogy az igényes belső- és külső környezeten kívül a tárgyi feltételek is teljes mértékben biztosítottak. Minden eszköz rendelkezésre áll a gyógyító munka végzéséhez.

Az iskolásokat is szolgáló **konyha projekt** is befejeződött. Itt kapott helyet az ebédlő és a kiszolgáló helyiségek, valamint a konyha. Most zárul le az új eszközök beszerzésének folyamata, a konyha beüzemelésre vár. 2025. szeptember 1-jétől innét történik az óvoda- iskola, s az országos beiskolázású oktatási intézmény, általános iskola- és óvoda gyermekétkeztetése, valamint munkahelyi és vendégétkeztetés, s a szociális étkeztetés biztosítása is.

Magyar Falu Programból elnyert támogatásból sikerült a nemrég felújított óvoda udvarát rendezni, illetőleg új udvari játékokat beszerezni

Az alapfokú oktatási-nevelési intézmény felújítása, energetikai korszerűsítése befejeződött, úgy a kastélyiskola, mint a tornatermes általános iskola. Az önkormányzati fejlesztéseken kívül a Tankerületi Központ is fejlesztéseket hajtott végre.

A Magyar Falu Program keretében meghirdetett: A nemzeti és helyi identitástudat erősítése című pályázati kiírásra benyújtott pályázat is helyt kapott, melynek keretében a közösségi ház is felújítást nyerhet a biztosított 15 millió forintos támogatási összegből. A kivitelezési munkák befejezést nyertek. Az épület fenntartása folyamatos.

Közterületek:

Hosszú évek óta folyamatosan, szakaszokra bontva kerülnek megerősítésre a partfalak, illetőleg sikerült pár hidat is felújítani hazai forrásból, valamint folyamatosan haladunk az önkormányzati utak felújításával is. Legutóbb a Tél utca útfelújítása történhetett meg. Ez évben TOP Plusz pályázat került benyújtásra a József Attila utca útépítéséhez. A pályázat elbírálására várunk.

Ezen kívül Magyar Faluprogramból járda anyag támogatás felhasználása valósul meg a Kossuth Lajos és a Tavaszi utcát összekötő gyalogjárdára vonatkozóan.

Szintén a közlekedést és a turizmust segítheti majd, ha elkészül a bükkaljai kerékpárút, amely Sályt is érinteni fogja.

Vagyonvédelem

Önerőből bővült 22 új kamerával a jó pár évvel ezelőtti hazai forrás felhasználásával kiépített térfigyelő kamerarendszer.

Munkagépeket, járműveket szereztek be

Az önkormányzat járműparkja folyamatosan gyarapszik, főként közterületek karbantartását segítő munkagépekkel, eszközökkel. Az önkormányzat fejlesztési igényt nyújtott be a Versenyképes Járások Program keretében, autó beszerzésre.

A képviselő-testület részletesen áttekintette az esélyegyenlőségi programot, az intézkedési tervet. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban megvalósításra tervezett intézkedések teljesítése folyamatos, időarányos, amely intézkedésnél a határidő módosítása szükséges volt, a módosítás az intézkedéseknél megtörtént. Ennek tekintetében a képviselő-testület megállapította, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programban szereplő intézkedések esetében a még megvalósításra váró tervek realizálása a programban tervezettek szerint folyamatosan megtörténik. Új intézkedés meghozatalára nem került sor.

A képviselő-testület megbízta a polgármestert, hogy intézkedjen a szükséges módosítások Helyi Esélyegyenlőségi Programban történő átvezetéséről.

Felelős: Hócza József polgármester

Határidő: Folyamatos

dr. Molnár Nikoletta

aljegyző

Hócza József

polgármester

A kivonat hitelélül:

Hóczy József